

Tartalom

I *Állásfoglalások, ajánlások és vélemények*

VÉLEMÉNYEK

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Az EGSZB 496. plenáris ülése (2014. február 26–27.)

2014/C 214/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Kiegyensúlyozottabb területfejlesztés az EU-ban (saját kezdeményezésű vélemény)	1
2014/C 214/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Az integrált termelés az Európai Unióban (saját kezdeményezésű vélemény)	8
2014/C 214/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Az EU és Marokkó közötti kereskedelmi kapcsolatok (saját kezdeményezésű vélemény)	13

III *Előkészítő jogi aktusok*

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

Az EGSZB 496. plenáris ülése (2014. február 26–27.)

2014/C 214/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Javaslat tanácsi irányelvre a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvnek az egységes héabevallás tekintetében történő módosításáról COM(2013) 721 <i>final</i> – 2013/0343 (CNS).	20
2014/C 214/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1215/2012/EK rendelet módosításáról COM(2013) 554 <i>final</i> – 2013/0268 (COD)	25
2014/C 214/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Megnyíló oktatás: mindenki számára elérhető innovatív oktatás és tanulás az új technológiák és a nyitott oktatási segédanyagok révén COM(2013) 654 <i>final</i>	31

2014/C 214/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Javaslat tanácsi ajánlásra a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszeréről COM(2013) 857 <i>final</i>	36
2014/C 214/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK irányelvnek a könnyű műanyag hordtasakok felhasználásának csökkentése érdekében történő módosításáról COM(2013) 761 <i>final</i> – 2013/0371 (COD)	40
2014/C 214/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 525/2013/EU rendeletnek az Egyesült Nemzetek éghajlat-változási keretegyezménye Kiotói Jegyzőkönyvének technikai végrehajtása tekintetében történő módosításáról COM(2013) 769 <i>final</i> – 2013/0377 (COD)	44
2014/C 214/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye „Az Európai Bizottság közleménye – A 2014. évi éves növekedési jelentés” COM(2013) 800 <i>final</i>	46
2014/C 214/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról COM(2013) 932 <i>final</i> – 2010/0095 (COD)	55

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 496. PLENÁRIS ÜLÉSE (2014. FEBRUÁR 26–27.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Kiegyensúlyozottabb területfejlesztés az EU-ban (saját kezdeményezésű vélemény)

(2014/C 214/01)

Előadó: **M. NILSSON**

2013. július 9-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Kiegyensúlyozottabb területfejlesztés az EU-ban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2014. február 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2014. február 26–27-én tartott, 496. plenáris ülésén (a február 26-i ülésnapon) 230 szavazattal 4 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 **„Egész Európának joga van az élethez”** – nyilatkozta ki a 2013. november 13-án az EGSZB-ben tartott első Európai Vidéki Parlament (európai és nemzeti szintű vidéki szervezetek számára rendezett fórum). Megfelelő szakpolitikák segítségével a vidéki területek felvirágozhatnak, és (a városokhoz hasonló mértékben) hozzájárulhatnak Európa jólétéhez. A rendezvényen ezért egy földrajzilag célzott, ágazatokon átívelő, részvételen és partnerségen alapuló, alulról kiinduló szakpolitika mellett emeltek szót.

1.2 Ez a saját kezdeményezésű vélemény vállalja a kihívást és kiegyensúlyozottabb területi fejlesztésre szólít fel, hogy az EU minden része hozzá tudjon járulni a Lisszaboni Szerződésben foglalt területi kohéziós célkitűzéshez, miközben az egyes országokon és régiókon belül egyre jelentősebbek a területi különbségek.

1.3 Az elnéptelenedés a vidéki gazdaságokat legkomolyabban fenyegető jelenségnek tekintendő. Számos vidéki területet súlyosan érint az elnéptelenedés. Egyes országokban és területeken az erre vonatkozó adatok drámaiak: az elnéptelenedés üteme évente 1 %-os, vagy egyes esetekben még gyorsabb. A kép azonban meglehetősen vegyes. Az EU legtöbb vidéki térsége nem tapasztal népességsökkenést, és továbbra is vonzza a lakosokat és a vállalkozásokat.

1.4 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy sürgősen politikai szintű fellépésre van szükség az összes szinten az elnéptelenedés gazdasági és társadalmi következményeinek kezelése érdekében. A **munkahelyeket, az infrastruktúrát és a szolgáltatásokat** kell a középpontba helyezni, és ezeket minden (európai, nemzeti és regionális) szinten integrált vidékfejlesztési politikával kell támogatni, amely a saját, helyi szintű források kihasználására törekszik. Teljes mértékben ki kell használni az összes európai uniós programot, nem utolsósorban a kohéziós politikát és annak a vidék- és helyi fejlesztést célzó eszközeit, mint amilyen a Leader és a közösségi szinten irányított helyi fejlesztés. A tagállamoknak finanszírozási forrásokat kell kiutalniuk az elnéptelenedés által legsúlyosabban érintett területek számára.

1.5 Minden földrajzi dimenzióval rendelkező politikai döntést értékelni kellene területi hatásának szempontjából. Nagyobb figyelmet kellene szentelni a már létező környezeti és társadalmi-gazdasági felméréseknek, és új, specifikus mennyiségi és minőségi mutatókat kellene kifejleszteni.

1.6 A primer szektorok fejlesztésével párhuzamosan szükség van egy, a diverzifikálást célzó és az új vállalkozáslapítást beruházással, innovációval és tudással támogató politikai keretre. Népszerűsíteni kell a rövid ellátási láncokat például az élelmiszer- és az energiaipar terén. Fontolóra kellene venni a decentralizáció ösztönzését is.

1.7 A munkahelyteremtés alapvető, emellett a tudás és a technológia elterjesztését célzó megfelelő létesítményekbe történő beruházások révén sürgősen biztosítani kell azt, hogy az egyén oktatáshoz és képzéshez való joga a gyakorlatban is garantálva legyen. Kiemelkedő jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy a fiatalok számára vonzó munka- és oktatási lehetőségeket alakítsanak ki. Meg kell teremteni a megfelelő feltételeket a fiatal gazdálkodók letelepedésének megkönnyítése érdekében, ami a vidéki területek egyik stabilitási tényezője. Ki kell bontakoztatni a nőkben munkavállalóként és vállalkozóként rejlő lehetőségeket. A legális bevándorlók foglalkoztatását – ha azt a szegregációt hatékonyan megelőző kísérő intézkedésekkel támogatják – lehetőségnek kell tekinteni arra, hogy a migránsok aktív szereplőkként vegyenek részt a vidékfejlesztésben.

1.8 A földrajzi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében és ahhoz, hogy a vidéki területek vonzóvá váljanak a lakosság és a vállalkozások számára, hatékony közlekedési, kommunikációs (például gyors széles sávú hozzáférés) és energia-összeköttetések formájában megnyilvánuló infrastruktúra-beruházásokra van szükség.

1.9 A vidéki területek vonzóbbá válásához és a területi különbségek csökkentéséhez szintén kulcsfontosságú feltétel a szolgáltatások – mind a kereskedelmi, mind pedig az általános érdekű szociális szolgáltatások – megfelelő biztosítása. Sürgősen szükség van az egészségügyi, oktatási és különféle ellátóközpontokba, valamint a kulturális és más szabadidős tevékenységekbe irányuló beruházásokra is.

1.10 Az EGSZB úgy véli, hogy a részvételi demokrácia előfeltétele annak, hogy megvalósuljon az Európai Unión belüli nagyobb területi egyensúly. A vidéki területeken élők és az őket képviselő szervezeteket be kellene vonni a területi kohéziót célzó politikák és tevékenységek tervezésébe és végrehajtásába. Az EU strukturális alapjainak partnerségi elvét hatékonyan fel kellene használni, és ki kellene terjeszteni más politikai területekre is.

1.11 A civil társadalomhoz vezető híd szerepét betöltő intézményként az EGSZB támogatja a vele partnerségben rendszeresen megrendezendő Európai Vidéki Parlament – azaz egy széles körű képviseletet biztosító európai vidéki fórum – elképzelését.

2. A saját kezdeményezésű vélemény háttere

2.1 Ennek az EGSZB-veleménynek a végső célja az, hogy az egyes vidéki területek drámai elnéptelenedése elleni küzdelem keretében érveket sorakoztasson fel az érintett uniós politikák területi hatásvizsgálata mellett.

3. Bevezetés

3.1 eltérő kultúrák, nyelvek, történelem – az Európai Unió sokszínűségben gazdag, de vannak olyan, a Szerződés 2. cikkében leszögezett⁽¹⁾ közös elvek és elképzelések, amelyek mindannyiunkat összekötnek. A tisztességes munkakörülményekre, az általános érdekű szociális és gazdasági szolgáltatásokhoz való hozzáférésre és a magas környezetvédelmi normákra minden régióban alapvető szükség van.

3.2 A feltételek azonban nem azonosak Európa minden részén. Az egyes területek közötti különbségek lehetnek történelmi, az örökölt kulturális struktúrákból, a különféle politikai rendszerekből vagy a változatos társadalmi-gazdasági fejlődési mintákból adódóak, illetve ezen tényezők sokféle kombinációjából is eredhetnek. Alaposabb ismeretekre van szükség a földrajzi különbségek összetett jelenségéről és annak a politikákra és a folyamatokra kifejtett hatásairól.

⁽¹⁾ A 2. cikk szerint „Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul.” A tagállamok társadalmát egyaránt „a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség” jellemzi.

3.3 A vidéki térségek előtt egyforma kihívás áll: a magas színvonalú, fenntartható munkahelyek teremtésére való képességük immár elmarad a városi területekétől.⁽²⁾ Az átlagkereset 25–30 %-kal elmarad a városi térségekben jellemzőtől, egyes közép- és kelet-európai esetekben pedig akár 50 %-kal is alacsonyabb lehet annál. Kevesebb a munkalehetőség, és azok a gazdasági tevékenységek szűkebb körében állnak rendelkezésre. A szegényes infrastruktúra, például az alacsony színvonalú széles sávú kommunikáció, a kereskedelmi és szociális szolgáltatásokhoz való szűk körű hozzáférés és az oktatási és képzési létesítmények, valamint a kulturális és szabadidős lehetőségek hiánya mind hozzájárul a vidéki lakosság, különösen pedig a fiatalok, mindenképp a fiatal nők jelentős mértékű elvándorlásához.

3.4 A kép azonban ennél összetettebb. A 2000 és 2010 közötti évtizedben az elsődlegesen vidéki területek átlagosan valamivel nagyobb mértékű növekedést tapasztaltak, mint a városi térségek.⁽³⁾ Ez is bizonyítja, hogy sok érdekes módszer van, amellyel a vidéki közösségek képesek voltak kezelni a kihívásokat és pozitív eredményeket elérni saját forrásaik és más helyi források kihasználásával.⁽⁴⁾ A közelmúltbeli válságok során a vidéki területek stabilabbak voltak, és magasabb fokú ellenálló képességről tettek tanúbizonyságot. Egy nemrégiben közzétett tanulmány szintén kimutatta, hogy a zsúfoltságból adódó költségek és a magas bérleti díjak miatt a gazdasági tevékenység kezd a kevésbé fejlett – gyakran vidéki – régiók felé terjeszkedni.⁽⁵⁾

3.5 Az országok, régiók és vidéki/városi közösségek között és azokon belül létező kiegyensúlyozatlan területfejlesztés nagy kihívást jelent. A közép- és délkelet-európai országok, miután az uniós csatlakozási folyamat során újra felfedezték, hogy a **felelősségteljes területi szereplők** milyen szerepet tölthetnek be régióik és helyi közösségeik szempontjából, immár létfontosságú területnek tekintik a regionális és helyi fejlesztést. Ezenkívül más európai régiók is újból érdeklődnek a helyi és regionális fejlesztés iránt.

3.6 Gyéren lakott területekkel és elhagyatott falvakkal Európa-szerte találkozhatunk, és a probléma még a legkisebb tagállamokban is jelentkezik. Ezeknek a ritkán lakott területeknek sajátos jellemzőik és igényeik vannak. Mindazonáltal különbségeik ellenére legalább négy közös problémát kell megoldaniuk: földrajzi elszigeteltségük miatt magas szállítási költségekkel szembesülnek, a kivándorlás, az idősödés és az alacsony termékenységi ráta demográfiai problémákat jelent, gazdasági szerkezetük gyenge és egy lábbon áll, végezetül pedig alacsony az átlagjövedelem, és ehhez esetenként súlyos vidéki szegénység is járul.

3.7 A vélemény körvonalazni kívánja, hogy a vidéki területek miként járulhatnak hozzá a területi és társadalmi kohézióhoz, egy integrált fejlesztési politika keretében kihasználva saját forrásaikat, ezáltal legyőzve a gazdasági válságot, megőrizve a munkahelyeket és újakat teremtve, valamint védve a környezetet. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar számos régióban kiemelkedő szerepet tölt be. Azonban diverzifikációra is szükség van. Minden ágazatnak képesnek kell lennie arra, hogy – célzott szakpolitikai intézkedésekkel támogatva – hozzájárulást nyújtson.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az uniós politikaalkotók előtt álló feladatok

4.1.1 A Lisszaboni Szerződés 174–178. cikkében megfogalmazott, a gazdasági, társadalmi és területi kohézióra vonatkozó intézkedések az EU harmonikus fejlődését kívánják biztosítani, a fejlettségi szintek közötti különbségek csökkentését célozzák, és középpontba helyezik a természeti vagy demográfiai hátrányok sújtotta területeket, valamint felszólítják a tagállamokat, hogy gazdaságpolitikáikat úgy hajtsák végre és úgy hangolják össze, hogy a fenti célokat elérjék.

4.1.2 Az Európai Bizottság szerint a területi kohézió lényege, hogy biztosítsa Európa egészének harmonikus fejlődését, valamint lehetővé tegye, hogy az európai polgárok a különböző területek adottságait a legoptimálisabban kihasználhassák. A területi kohézió így nem más, mint a különbségek előnyé alakítása, ami hozzájárul az EU egészének fenntartható fejlődéséhez.⁽⁶⁾

4.1.3 A régióknak egyaránt vannak dinamikus és problémás területei. Nehéz kialakítani az egyensúlyt a politikai következetesség és a területi kohézió között, hiszen a régiók értelemszerűen heterogének. Ezért olyan politikai elképzelésre van szükség, amely a régiók közötti együttműködésen és a különböző ágazati politikáknak a területi szereplőkkel partnerségben történő összehangolásán alapul. A szubszidiaritás elve szintén a regionális politika kulcsfontosságú összetevője, hiszen mindig jobb helyi szinten megoldani egy adott közösség sajátos problémáit.

⁽²⁾ Lásd például a CESE 425/2011. számú (előadó: Pedro Narro) EGSZB-s tájékoztató jelentést, HL C 376., 2011.12.22., 25–31. o.

⁽³⁾ Ötödik jelentés a gazdasági, társadalmi és területi kohézióról.

⁽⁴⁾ HL C 132., 2011.5.3., 82–86. o.

⁽⁵⁾ Az ESPON 2013. évi programja: CAEE – Agglomerációs gazdaságok Európában, 2013/2/1. projekt.

⁽⁶⁾ Európai Bizottság, Regionális politikai Főigazgatóság, 2008.

4.1.4 Az uniós szintű politikák közül a mezőgazdaság és a vidékfejlesztés szempontjából a közös agrárpolitika a legfontosabb eszköz. Azonban nem lehet az egyetlen: a tagállamoknak a többi alaphoz kapcsolódó operatív programok kidolgozása során is kiemelt figyelmet kell szentelniük a vidéki területek fenntarthatóságának.

4.2 Elnéptelenedés

4.2.1 Európai uniós statisztikák⁽⁷⁾ szerint 2008-ban és 2009-ben az európai vidéki régiók korlátozott mértékű (0,1–0,2 %-os) népességnövekedést regisztráltak. 2010-ben és 2011-ben a lakosok száma stagnált, miközben a városi régiókban mintegy 0,5 %-kal nőtt. A kép azonban meglehetősen vegyes. Számos vidéki területen a népesség növekedett az elmúlt öt év folyamán. 2011-ben az átlagos vidéki lakosságszám a 27 ország közül 8-ban nőtt. Ezzel szemben ugyanebben az évben elsősorban Lettországból és Litvániából erősen negatív számokat rögzítettek: a vidéki népesség itt 2 %-kal csökkent, ahogy Bulgáriában (-1 %), Portugáliában, Németországban, Romániában és Magyarországon is (-0,5 % körül).

4.2.2 A régiók szintjén (NUTS 3) elemezve a számok drámaiakká válnak. Az 1 300 ilyen terület közül mintegy 100 esetében a lakosságszám 5 %-kal (és néhány esetben még nagyobb mértékben) csökkent 2007 és 2011 között. Ezek a régiók többnyire a fent említett országokban találhatóak. Bulgária, Litvánia és Lettország még ezek közül is kiemelkedik, itt általános volt a magas szintű elnéptelenedés. Németországban az elnéptelenedő régiók az ország keleti részében koncentrálódtak, Portugáliában pedig a tengerparttól távolabb eső területeken.

4.2.3 A statisztikákból az is kiderül, hogy az EU népességének eloszlása nagyon egyenlőtlen, ezért hatalmas eltérések tapasztalhatók a különböző régiók, illetve a városi és a vidéki területek átlagos népsűrűsége között. Azonban a demográfiai helyzet talán legproblematisabb vonása az, hogy egyes régiókban az 50–100 évvel ezelőtti helyzethez képest riasztóan alacsony a népsűrűség. Az elnéptelenedést kell a vidéki gazdaságokat fenyegető legnagyobb veszélynek tekinteni, éspedig nemcsak azért, mert korlátozza a gazdasági növekedés lehetőségeit, környezeti problémákat okoz, hátrányosan érinti a szociális rendszereket és megnehezíti a közszolgáltatások biztosítását, hanem azért is, mert a kis városok és falvak lakott területként való fennmaradását veszélyeztetheti.

4.2.4 Ez a tendencia folytatódik. A városoknak az ipar és a szolgáltatások betelepődése miatti gyors növekedése munkaerőt von el a vidéki területekről. A mezőgazdasági tevékenységek szerkezetváltása is tovább ösztönzi a vidékről a városba való elvándorlást. Ezenkívül a jelentős mértékű infrastruktúra-beruházások is ilyen jellegű népességmozgást okozhatnak. Ha a vidéki elvándorlás nagyobb, mint a természetes növekedés, akkor a vidék elnéptelenedése következtében a lakosság összlétszáma kritikus szintre csökken, s ezzel párhuzamosan a népesség elöregszik.

4.2.5 A vidék elnéptelenedése egy sor környezeti hatással jár. Például amint az emberek elhagynak egy területet, az ember gondozta táj mozaikja helyett egyetlen domináns élőhely válik uralkodóvá. Ez az „ökológiai homogenizálódás” a biodiverzitás csökkenéséhez vezethet helyi szinten. A további ökológiai hatások közé tartozik a teraszok nem megfelelő karbantartása miatti talajerózió a hegyvidéki területeken, ahogyan azt láthatjuk a Földközi-tenger vidéke és Dél-Európa hatalmas területein.

4.2.6 További aggályok is felmerültek a vidék elnéptelenedése kapcsán, mint amilyen például az erdőgazdálkodás kérdése és az erdőtüzek kockázata a mediterrán térségekben, vagy a potenciális biztonsági problémák az EU külső határai mentén.

4.3 A szervezett civil társadalom szerepe

4.3.1 Az EGSZB „hangsúlyozza, hogy a **részvételi demokrácia**, mely elismerten fontos alkotóeleme az Európai Unió demokratikus működési alapelveinek”,⁽⁸⁾ megkerülhetetlen feltétele az Európán belüli nagyobb területi egyensúlynak. Következésképpen lehetővé kellene tenni a szervezett civil társadalom képviselői számára, hogy regionális és helyi szinten felelős és átlátható módon részt vegyenek a területi kohézióra irányuló politikák és intézkedések kialakításában és végrehajtásában. Az EU strukturális alapjainak partnerségi elvét hatékonyan kellene felhasználni, és ki kellene terjeszteni a vidéki térségeket érintő más politikai területekre is.

4.3.2 Egyrészt a hagyományos szociális partnereknek és a társadalmi-szakmai szervezeteknek központi szerepük van a növekvő területi különbségek által történő kezelésében, hogy támogatják a foglalkoztatást, valamint a munka- és életkörülményeket javító vállalkozásokat.

⁽⁷⁾ Rural development in Yearbook on Regional statistics [Regionális statisztikák évkönyve, vidéki tendenciák]. 238. és azt követő oldalak. Eurostat.

⁽⁸⁾ HL C 228., 2009.9.22., 123–129. o.

4.3.3 Másrészt a vidéki közösségek mozgalma egész Európában fellendülőben van. Egyes országokban ezek a mozgalmak a közelmúltban kezdődtek, máshol pedig már évek óta tartanak. (A legkorábban elsősorban Észak-Európában volt megfigyelhető ez a jelenség.) Nemzeti szinten ezek a mozgalmak szövetségekbe és hálózatokba szerveződnek, amelyeknek mind hagyományos társadalmi-szakmai szervezetek, mind új helyi kezdeményezések a részét képezik. Alulról kiinduló megközelítés segítségével közvetítik a vidéki területeken élők nézőpontját, illetve ösztönzik az új vállalkozások indítását és megszervezik a helyi termelést és szolgáltatásnyújtást.

4.3.4 2013 novemberében az EGSZB volt a házigazdája az első „Európai Vidéki Parlamentnek” elnevezett rendezvénynek,⁽⁹⁾ amely a vidék kérdéseivel foglalkozó nemzeti és európai szervezetek fóruma, és célja, hogy megerősítse az európai vidéki mozgalmat, és egységes álláspontot közvetítsen a nevében. Arra törekszik, hogy befolyásolja az európai vidékpolitikát, javítsa a párbeszédet a politikaalkotók és a helyi szint között, és biztosítsa a bevált gyakorlatok megosztását.

4.3.5 A civil társadalomhoz vezető híd szerepét betöltő intézményként az EGSZB vezető szerephez juttathatná a vidéki területeken élőket és az őket képviselő szervezeteket a vidékre vonatkozó politikák kialakításának és végrehajtásának folyamatában. Az EGSZB ezért támogatja a vele partnerségben rendszeresen megrendezendő Európai Vidéki Parlament – azaz egy, a társadalmi-szakmai szervezetekre és a szociális partnerekre is kiterjesztett európai vidéki fórum – elképzelését, amely kapcsolódási pontként is szolgálhat a szervezett civil társadalommal kapcsolatban tartó csoport számára.

4.4 A területi hatás vizsgálata

4.4.1 Az EGSZB már korábban javasolta, hogy az európai uniós jogszabályokat, politikákat és programokat elemezzék a területi kohézióra kifejtett hatásuk szemszögéből. Az Európai Bizottságnak különösen nagy felelőssége van e hatásértékelésben, amelybe valamennyi érintett szereplőt szorosan be kell vonni.⁽¹⁰⁾

4.4.2 Ezt az ajánlást a közelmúltban a Régiók Bizottsága is megismételte, azt kérve, hogy „az ágazati politikák kezdettől fogva vizsgálják meg intézkedéseik területi dimenzióját a gazdasági, ökológiai és szociális hatásokhoz hasonlóan”, és sürgetve, hogy „használják fel a helyi és regionális önkormányzatok együttműködését arra, hogy az érdekeltekre és az érintetteknek fókuszálják a konzultációkat”.⁽¹¹⁾

4.4.3 A hatásvizsgálatok elképzelése már az Európai Unió működéséről szóló szerződés számos horizontális záradékában is megtalálható (8–12. cikk). Ezek a záradékok kijelentik, hogy „politikái és tevékenységei meghatározása és végrehajtása során az Unió figyelembe veszi” a szociális dimenzióra, a nemek közötti egyenlőségre, a környezet- és a fogyasztóvédelemre, valamint a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó követelményeket.

4.4.4 A politikai döntéshozóknak minden alkalommal mérlegelniük kellene, hogy mi lesz a fellépés várható hatása: még több embert vonz-e a városokba, vagy inkább a vidéki területeken tartja őket? A globális területi egyensúlyt javító – vagy azt legalábbis változatlanul hagyó – politikák azonnal jóváhagyásra kerülnének. Az olyan döntéseket azonban, amelyek a városi koncentráció növelése révén káros hatással vannak erre az egyensúlyra, hatásvizsgálatnak kellene alávetni annak bizonyítása érdekében, hogy az általuk nyújtott előnyök meghaladják a velük járó hátrányokat.

4.4.5 Fel kellene mérni a területi hatást az ágazati politikák esetében is, különösen a közlekedés, az ikt, az energia, a környezet, a mezőgazdaság, a kereskedelem, a verseny és a kutatás terén.⁽¹²⁾

4.4.6 Ennek érdekében az Európai Bizottságnak biztosítania kellene, hogy a stratégiai környezeti vizsgálatban⁽¹³⁾ és a hatásvizsgálati iránymutatásokban a területi dimenzió megfelelő figyelmet kapjon. Más specifikus mennyiségi és minőségi mutatókat is ki kell azonban dolgozni, nemcsak a társadalmi-gazdasági vagy környezeti szempontok, hanem olyan kevésbé mérhető dimenziók tekintetében is, mint amilyen például a hagyományos szakismeretek elvesztése.

5. Részletes megjegyzések

5.1 A kiegyensúlyozott területi fejlődés a természeti erőforrások egyenletesebb és fenntarthatóbb felhasználását jelenti, ami a kisebb mértékű zsúfoltság és az alacsonyabb költségek miatt gazdasági nyereséget idéz elő. A vidéki területeken a jólét az emberek és a helyi források mozgósítására való képességtől függ, illetve azoknak a helyi tényezőknak a kialakításától, amelyek az élet- és gazdasági körülményeket vonzóbbakká teszik az emberek és a vállalkozások számára. A gazdasági hátrányok és a városi agglomerációk negatív externáliái a mindenki számára biztosítandó jó életminőség ellen hatnak.

⁽⁹⁾ Az Európai Vidéki Parlament a több mint 20 éve létező Svéd Vidéki Parlament koncepciója alapján jött létre. Évente kétszer ül össze fórum formájában, amelyet egyrészt nemzeti vidéki (társadalmi-szakmai és más jellegű) szervezetek, másrészt pedig helyi szintű közösségi csoportok alkotnak.

⁽¹⁰⁾ HL C 228., 2009.9.22., 123–129. o.

⁽¹¹⁾ HL C 280., 2013.9.27., 13–18. o.

⁽¹²⁾ HL C 376., 2011.12.22., 15–18. o.

⁽¹³⁾ HL L 197., 2001.7.21., 30–37. o.

5.2 A túlzott mértékben kiaknázott városi és városkörnyéki területek mellett sok olyan vidéki terület is van, amely kihasználatlan fejlődési potenciállal rendelkezik. A távoli, a nagy városoktól távol eső területeken a kis- és közepes méretű városok kulcsszerepet játszanak a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosításában, és ezzel elérik, hogy ezek a területek vonzó lakóhelyek maradjanak. Az ilyen vidéki központok fenntartása kiemelkedő jelentőséget kap majd abban, hogy megbirkózzunk a szolgáltatások megszüntetésével és a környékbeli kisebb falvakból érkező népességbeáramlással, ennek azonban feltétele a hatékony tömegközlekedés megszervezése is.

5.3 A piaci erők önmagukban nem tudják biztosítani a folyamatban lévő trend megállításához szükséges ösztönzőket. Emiatt minden szinten erős politikai akaratra van sürgős szükség az elnéptelenedés gazdasági és társadalmi hatásainak kezelése érdekében, illetve azért, hogy a vidéki területek vonzóvá váljanak a lakosok és a vállalkozások számára. Megfelelően kiegyensúlyozott ösztönzőkre van szükség a beruházások, az innováció és a tudás előmozdítása, valamint az élet- és munkalehetőségek fenntartása és megteremtése érdekében a vidéki területeken. A munkahelyeket, az infrastruktúrát és a szolgáltatásokat kell a középpontba helyezni, és ezeket minden (európai, nemzeti és regionális) szinten integrált vidékfejlesztési politikával kell támogatni.

5.4 Teljes mértékben ki kell használni az összes európai uniós programot, nem utolsósorban a kohéziós politikát és annak a vidék- és helyi fejlesztést célzó eszközeit, mint amilyen a Leader és a közösségi szinten irányított helyi fejlesztés. A tagállamoknak finanszírozási forrásokat kell kiutalniuk az elnéptelenedés által legsúlyosabban érintett területek számára.

5.5 A versenyjogot ennek megfelelően, a szükséges kivételeket lehetővé téve kell kiigazítani. Ha a javasolt változtatások érintik a bérköltségeket, akkor azokkal a szociális partnerek közötti rendes szociális párbeszéd keretében kell foglalkozni.

5.6 A területi kohézió legfontosabb gyakorlati megnyilvánulása az általános érdekű szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása valamennyi európai polgár számára, lakó- és munkahelyre való tekintet nélkül. A földrajzi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében hatékony közlekedési, kommunikációs (például gyors széles sávú hozzáférés) és energia-összeköttetések formájában megnyilvánuló infrastruktúra-beruházásokra van szükség a legsérülékenyebb és a távoli területek fejlődéséhez.

5.7 A vidéki területeken élők, köztük a leginkább hátrányos helyzetűek életkörülményeit megfelelő szolgáltatásnyújtással kell javítani. Ez szintén alapvető feltétele a területi különbségek csökkentésének, és mind a kereskedelmi, mind az általános érdekű szociális szolgáltatásokra vonatkozik. Az egészségügyi, oktatási és különféle ellátóközpontokba, valamint a kulturális és más szabadidős tevékenységekbe irányuló beruházásoknak köszönhetően a vidéki térségek vonzó területekké válhatnak úgy a lakosság, mint a vállalkozások számára.

5.8 A saját források kihasználása azt is jelenti, hogy rövid ellátási láncokat hozunk létre, amelyek gazdasági, szociális és kulturális előnyökkel járnak nemcsak a gazdálkodók, hanem más vállalatok és fogyasztók, valamint általában a vidéki területek számára is. Jó példa erre az élelmiszer és az energia területe. Ezt a fajta termelési modellt támogatni kell, amit az a tény is alátámaszt, hogy a transznacionális kiskereskedelmi láncok igen ritkán szerzik be áruikat helyi termelőktől, még akkor is, ha a jól szervezett szállítói oldal megbízható ellátást képes biztosítani.

5.9 Alapvető jelentősége van a munkahelyteremtésnek, és a gyakorlatban is garantálni kell az oktatáshoz és a képzéshez való jogot. Sürgősen szükség van szakmai képzésre, „elősegítendő [...] a munkaerő alkalmazkodását az új termelési modell igényeihez”.⁽¹⁴⁾ A fiatalok – nem utolsósorban az elvándorlásra hajlamosabb fiatal nők – vidéki területekről történő elvándorlásának csökkentése alapvető törekvés kell, hogy legyen. A társadalomnak egyértelmű előnye származik abból, ha van elegendő munkalehetőség, aminek köszönhetően a fiatal családok ki tudják használni a gyermekeik neveléséhez megfelelő vidéki természetes környezet előnyeit. Az EGSZB korábban olyan határozott intézkedéseket kért, amelyek révén a nők kibontakoztathatják a munkavállalóként és vállalkozóként bennük rejlő lehetőségeket, és így lehetővé teszik számukra, hogy előmozdítsák a fejlődést és az innovációt, továbbá rendelkezzenek a szükséges tudással és technológiai eszközökkel.⁽¹⁵⁾

5.10 A fejlett, kreatív iparágakban rendelkezésre álló minőségi munkahelyek felfelé ívelő spirált indíthatnak el, és nemcsak gazdasági tevékenységeket, hanem kulturális kezdeményezéseket és más olyan szolgáltatásokat is vonzhatnak, amelyek érdekesebbé tehetik a vidéki életet a fiatalok számára, akik ezáltal letehetnek a távozás szándékáról.

⁽¹⁴⁾ HL C 347., 2010.12.18., 41–47. o.

⁽¹⁵⁾ HL C 299., 2012.10.4., 29–33. o.

5.11 Radikális intézkedésekre van szükség a diverzifikálás és a decentralizálás előmozdítására, ⁽¹⁶⁾ hogy új munkahelyek jöjjenek létre az elnéptelenedés által leginkább érintett vidéki területeken. Ezért ezen térségek számára külön finanszírozást biztosító programokat kell végrehajtani. El kellene terjeszteni azoknak a vidéki területeknek a jó tapasztalatait, amelyek sikeresen szálltak szembe az elnéptelenedés kihívásával, és megfelelő helyszínek maradtak a lakosság és a vállalkozások számára.

5.12 A belső piac és a szabad mozgás joga lehetővé teszi a mezőgazdasági termelők számára, hogy más, olyan tagállamokban gazdálkodjanak, ahol jobbak a lehetőségek, mint saját hazájukban. Példa erre a Romániában letelepedett holland termelők esete. Ezeknek a mobilitási és földvásárlási lehetőségeknek azonban nem szabad károsítaniuk a már létező gazdálkodási rendszert és a kistulajdonosokat.

5.13 Az EGSZB korábban kérte, hogy biztosítsák a migráns munkavállalókkal szembeni egyenlő elbánást a vidéki területeken azzal, hogy minimumkövetelményeket vezetnek be a munka- és az életkörülmények tekintetében, a szociális partnereket is bevonva ebbe a folyamatba. ⁽¹⁷⁾ A kísérő intézkedésekkel támogatott integrációs folyamat, amely eredményesen megelőzi a szegregációt, lehetőséget jelenthet arra, hogy a legális bevándorlók a vidékfejlesztés egyik forrásává váljanak.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ A decentralizáció kiemelkedő példája a Portugal Telecom Covilhã mellett, a Serra da Estrela hegységben létrehozott új adatkezelő központja.

⁽¹⁷⁾ HL C 120., 2008.5.16., 25. o.

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Az integrált termelés az Európai Unióban
(saját kezdeményezésű vélemény)**

(2014/C 214/02)

Előadó: **Pedro NARRO**

2013. február 12-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Az integrált termelés az Európai Unióban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2014. február 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2014. február 26–27-én tartott, 496. plenáris ülésén (a február 26-i ülésnapon) 143 szavazattal 6 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az integrált termelés gyakorlati példa arra, hogy miként lehet mezőgazdasági tevékenységet folytatni a fenntarthatóság átfogó gazdasági, környezeti és társadalmi szempontjainak figyelembevételével. Az EGSZB szeretné, ha teret nyernének azok az élelmiszer-termelési modellek, amelyek előtérbe helyezik a természeti erőforrások ésszerű használatát és szigorú környezetvédelmi normák követését.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a mezőgazdasági tevékenység során egyensúlyra kell törekedni a környezet védelme, a rentabilitás és a társadalmi igények között. A fenntartható mezőgazdaság a civil társadalom egyik alapvető igénye, amely különböző termelési modellek révén érhető el. Az integrált termelés létezése tanúbizonysága annak, hogy az európai gazdálkodók fontosnak tartják, hogy a fenntartható termelés normáinak még jobban megfeleljenek.

1.3 Az új közös agrárpolitika nemzeti szintű végrehajtása során a tagállamoknak ügyelniük kell arra, hogy a vidékfejlesztési tervek révén új ösztönzőket nyújtsanak az integrált termelés számára, és segítsék annak beépítését az úgynevezett „zöld kifizetésekkel” összefüggésben létrehozandó új ekvivalenciarendszerekbe.

1.4 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy végezzen részletes elemzést az integrált termelésnek a különböző uniós országokban tapasztalható helyzetével kapcsolatban. A szabályozások sokfélesége, a privát tanúsítási rendszerek kialakulása, valamint az egyes országok és régiók közötti különbségek nem kedveznek e gazdálkodási modell kibontakozásának. Ha az Európai Bizottság közleményt dolgozna ki az integrált termelésről, az uniós szinten új szempontokat hozhatna az európai integrált termelés jelentőségének megítélésében.

1.5 A rendszer koherenssé tétele és bizonyos fokú harmonizációja érdekében érdemes volna európai szintű vitát kezdeményezni közösségi minimumnormák bevezetésének lehetőségéről. Ezek a közösségi iránymutatások, amelyeknek a jelenleg felülvizsgálat alatt álló európai támogatási politika eszközein kellene alapulniuk, hozzájárulnának ahhoz, hogy az integrált termelés modellje jobban elterjedjen a termelők és a fogyasztók között.

1.6 Az EGSZB megállapítja, hogy a fogyasztók nem jutnak elegendő információhoz, és úgy látja, hogy jobban kellene ismertetni őket a mezőgazdasági üzemek realitásaival. A minőségi védjegyek sokasága megzavarja a végfelhasználókat, ezért több erőfeszítést kell tenni annak érdekében, hogy a polgárok jobban megismerhessék a magas szintű gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi normáknak megfelelő mezőgazdasági termékeket.

1.7 Az integrált termelés fejlesztése érdekében további erőfeszítéseket kell tenni a kutatás, a szakoktatás, a kollektív kezdeményezések támogatása és természetesen a fogyasztókat és a gazdálkodási ágazatot célzó kommunikáció terén, mivel az érintettek nem ismerik a potenciális előnyeit ennek a termelési modellnek, amely professzionális módon és a környezetvédelem követelményeivel összhangban optimalizálja a természeti erőforrások felhasználását.

1.8 Az EGSZB amellett száll síkra, hogy az integrált termelési rendszer Európában önkéntes jellegű legyen. Még ha az integrált termelés számos eleme kötelezővé válik is, akkor is csak egy önkéntes rendszer révén sikerülhet a gazdák környezettudatosságát és üzemük gazdaságosságát javítani.

2. Bevezetés

2.1 Az EGSZB véleményeiben foglalkozott már néhány olyan fontos problémával, amellyel az európai társadalomnak ma meg kell küzdenie: ilyen például az ellátás biztonsága, a mezőgazdasági kutatás és innováció, az éghajlatváltozás, a természeti erőforrások apadása vagy a biológiai sokféleség megőrzése. Ehhez kapcsolódóan célszerű elemezni egy olyan termelési modellt, amely megfelel a mezőgazdasági termelők és a fogyasztók elvárásainak: az integrált termelést.

2.2 A jelenlegi mezőgazdaság olyan új lehetőségeket és technológiai fejlesztéseket kínál, amelyek fokozhatják a környezetvédelemhez való hozzájárulását, emellett előnyösek lehetnek a gazdálkodók számára is, javítva gazdaságuk üzemeltetését és nyereségességét. A mezőgazdaság azzal a jelentős kihívással néz szembe, hogy biztonságos élelemmel kell ellátnia a világ 2050-ig 9 milliárd főre növekvő népességét.

2.3 A mezőgazdasági tevékenység igen összetett és nehéz feladat, amely jobb felkészültséget és több technikai, illetve környezetvédelmi jellegű ismeretet követel a gazdától, hogy hozzájárulhasson a környezet megőrzéséhez, a termelés átláthatóságához és az élelmiszer-biztonsághoz. A mezőgazdaság stratégiai ágazat, amely megkívánja a gazdasági, társadalmi és környezeti szükségletek koherens és összehangolt fejlesztését.

2.4 A mező- és erdőgazdasági területek az EU teljes területének 80 %-át teszik ki. A gazdák a természeti erőforrások hasznosításakor felelősséget vállalnak azok megőrzéséért és fenntartható használatáért. A gazdák és a fogyasztók e közös céljának megvalósításához hozzájárul az innováció és a kutatás is, azáltal hogy az erőforrások ésszerűbb felhasználását lehetővé tevő új, integrált termelési eljárásokat dolgoz ki.

2.5 Az integrált termelés modellje a mezőgazdaság olyan fenntartható formáját képviseli, amelynek – magas szintű szociális és környezetvédelmi normák betartása mellett – javítania kell a mezőgazdasági tevékenység jövedelmezőségét. Mindenképp olyan eszköznek kell lennie, amely a maga didaktikus módján segít megértetni a fogyasztókkal a környezet és az élelmiszer-termelés közötti újfajta kapcsolatot. A forgalmazásnak segítenie kell és el kell ismernie ezt a termelési modellt. Kulcskérdés, hogy legyen olyan kereskedelmi érdek, amely felértékeli az integrált termelést.

2.6 A rendszer hatékonyságát továbbra is sok esetben csökkentik a bonyolult minősítési eljárások, amelyek bizonyos országokban nagy terhet jelentenek.

3. Az integrált termelés fogalma

3.1 Az International Organisation for Biological and Integrated Control of Noxious Animals and Plants (IOBC) az integrált termelést olyan élelmiszer-termelő mezőgazdasági rendszerként definiálja, amely optimálisan használja ki a természeti erőforrásokat és a természetes szabályozási mechanizmusokat, biztosítva, hogy a gazdálkodás hosszú távon is életképes és fenntartható legyen. E rendszerben az alkalmazott biológiai módszereket, természetvédelmi eljárásokat és vegyi folyamatokat gondosan megválogatják, ügyelve a környezet, a nyereségesség és a szociális követelmények szempontjai közötti egyensúlyra.

3.2 Lényegében az innovatív eljárások és technológiák (a szakmai szolgálatok, a termelők és a gazdaságok közötti tudástranszfer és tapasztalatcsere révén megvalósuló) folyamatos gyakorlati alkalmazásának önkéntes modelljéről van szó, amely, ha hatékonyan alkalmazzák, lehetővé teszi a mai társadalom által megkívánt minőségi, biztonsági és környezetvédelmi normák betartását.

3.3 Az „integrált termelés” fogalmát gyakran az „integrált mezőgazdaság” szinonimájának tekintik; számos országban nem tesznek különbséget közöttük, és hol az egyik, hol a másik kifejezést használják. Noha egymással párhuzamos és sok közös elemet tartalmazó rendszerekről van szó, vannak azért különbségek, és két különböző modell létezik, melyek közül a termelők választhatnak. Az „integrált termelés” ágazatspecifikus megközelítést követ, melyben az egyes termékekre különböző szabályok érvényesek, az „integrált mezőgazdaság” ellenben egy-egy gazdaság átfogó irányítására utal.

3.4 Az integrált termelés a gazdálkodás környezeti, etikai és társadalmi aspektusaira, valamint az élelmiszerek minőségi és biztonsági kérdéseire terjed ki. Jelenleg ezt tekintik az élelmiszer-termelés terén az egyik legmagasabb színvonalú nemzetközi normának. Összességében az integrált termelésre vonatkozó iránymutatások és a kapcsolódó eszközök hasznosnak bizonyultak és inspirációs forrásként szolgáltak az olyan termelői szervezetek számára, amelyek magas szintű környezetvédelmi és szociális normák betartása mellett minőségi élelmiszert kívánnak termelni.

3.5 Az említett célok mellett az integrált termelés azzal is erősíti a mezőgazdasági szektort, hogy bevezeti a szakértői tanácsadói szolgáltatásokat, amelyek feladata azoknak a termelési tevékenységeknek a megtervezése, amelyeket az integrált termelés módszerei szerint a termelőknek gazdaságukban folytatniuk kell. Olyan általános dolgok folyamatos gyakorlati alkalmazásáról van szó, mint például az innováció vagy a technológia.

3.6 Az integrált termelés a hagyományos módszereket a korszerű technológiával ötvözi. Állandó, dinamikus értékelések eredményeként új ismereteket és eljárásokat vezet be. Példaként a precíziós gazdálkodást említhetjük, amelynél a termelő a legkorszerűbb GPS-technológia felhasználásával költséget takaríthat meg, illetve csökkentheti a trágya- és peszticid-felhasználást, mérsékelve ezzel a környezet szennyezését. Mielőtt a gazdálkodó döntést hozna arról, hogy mikor, hogyan és hol termel, sor kerül a talaj-, éghajlati, víz-, tápanyag- stb. feltételek elemzésére.

3.7 Az integrált termelés megkönnyíti az ismeretek mezőgazdasági termelők, technikai tanácsadók és a közigazgatás közötti gyors megosztását, korlátok közé szorítva a gazdálkodás során fellépő egyes kockázatok körét.

3.8 Ez a termelési modell jobb minőséget és nagyobb biztonságot nyújt a fogyasztók számára, erősítve bizalmukat a megvásárolt és elfogyasztott termékek iránt. Az a lényeg, hogy kevésbé agresszív módszerek alkalmazásával optimálisan tiszteljenben tartjuk a növény- és állatvilágot, a természeti erőforrások megfelelő kezelésével megőrizve a biológiai sokféleséget.

3.9 A termelők számára ez a rendszer alacsonyabb termelési költségeket hozhat, és jobbá, korszerűbbé teheti gazdaságaik üzemeltetésének szervezését. A gazdaságokat így termékeik értékének növelése révén nyereségesebbé teheti, javíthatja a vidéki élet minőségét, és segíthet megtartani a vidék népességét, amire nagy szükség van.

3.10 Az integrált termelés vitán felül központi eleme a fenntartható gazdálkodási modell alkalmazásának, és referenciapontként szolgálhat a tekintetben, hogy merre kellene tartania az uniós mezőgazdasági modellnek.

4. Az integrált termelés az Európai Unióban

4.1 A biotermékek vagy a tisztességes kereskedelem rendszerétől eltérően az integrált termelésre jelenleg nem vonatkozik semmiféle európai jogi keret, és olyan uniós iránymutatások sem, amelyek támpontokat nyújtanának ehhez az önkéntes jellegű termelési modellhez.

4.2 Az utóbbi években azonban számos állami kezdeményezés született az integrált termelés területén, amelyekhez egyes esetekben országos vagy regionális szintre kiterjedő szabályozási keretek kapcsolódtak (Portugália, Franciaország, Egyesült Királyság, Belgium és Spanyolország). Más esetekben a kezdeményezéseket a magánszféra dolgozta ki, és a nagy kiskereskedelmi láncok ellenőrizték.⁽¹⁾ A helyzetnek ez a heterogén volta torzulásokat okozott az integrált termelés meghatározása, céljai és fejlődése terén.

4.3 Éppen ezért 2001-ben létrehozták a mezőgazdaság fenntartható fejlődését szolgáló európai kezdeményezést (EISA), melynek az a célja, hogy támogassa és népszerűsítse az EU-ban az integrált termelés koherens alapelveit. E szervezetnek az volt az egyik legelső feladata, hogy létrehozzon egy európai kódexet az integrált termeléshez,⁽²⁾ amelyet a FAO is felhasznált a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok meghatározásánál. 2002-ben a gyümölcs-, zöldség- és dísznövénytermesztéssel foglalkozó régiók európai közgyűlése, az AREFL jelezte, hogy támogatna egy európai szabályozást, és 2013 áprilisában kiadta az integrált termelés európai módszereinek útmutatóját.⁽³⁾

4.4 Akárcsak más termelési modelleknél, az integrált termelés esetében is működnek akkreditált tanúsító szervek, amelyek ellenőrzést és tanúsítást végeznek, hogy az e rendszerben előállított termékek garanciajelzéssel rendelkezzenek. A garanciajelzést olyan termékek kaphatják meg, amelyek megfelelnek az általános szabványoknak, illetve az egyes termesztési módok technikai specifikációinak is. Egyes esetekben (Dánia, Hollandia) a tanúsítást nem egy-egy konkrét termékre adják meg, hanem a teljes gazdaságra, amely ezt a termelési modellt alkalmazza. Jelenleg az országos és regionális minőségjelzések egymás mellett léteznek.

⁽¹⁾ EUREP-GAP, QS, QSGAP, BRC, Nature's choice stb.

⁽²⁾ A Common Codex of Integrated Farming [Az integrált gazdálkodás közös kódexe]. Az EISA integrált gazdálkodási rendszer közzétételére 2006-ban, átdolgozására 2012-ben került sor.

⁽³⁾ www.areflh.org.

5. Az integrált termelés kulcskérdései

E termelési modell európai mezőgazdaságban betöltött helyével kapcsolatban kétségek és kérdések merülnek fel. Az EGSZB szükségesnek tart tisztázni néhány olyan, vitatottabb kérdést, amely – akár ismerethiány, akár egyoldalú információk miatt – jelentősebb zavart képes okozni a társadalomban.

5.1 A hagyományos és az integrált mezőgazdaság közti viszony

5.1.1 A hagyományos, a „bio” és az integrált termelési modellnek mind megvan a létjogosultsága, vannak köztük különbségek és hasonlóságok, és mindenképpen az ételminőség-termelés elismerendő alternatíváit jelentik.

5.1.2 A hagyományos gazdálkodás keretében szintén alkalmaznak olyan módszereket, amelyek az integrált mezőgazdaságban is jelen vannak. Így például a peszticidok fenntartható használatáról szóló irányelv⁽⁴⁾ által 2014-től bevezetendő, a károsítók elleni integrált küzdelemhez kapcsolódó kötelezettség is egy további közös pont a két termelési modell között. Az integrált termelés jelöli ki azt az irányt, amelyet aztán lépésről lépésre a hagyományos gazdálkodás is követ. Ez olyan pozitív befolyás, amelyet fenn kell tartani.

5.1.3 Az integrált termelés jelentős többletértéke azonban abból adódik, hogy a gazdák önkéntesen dönthetnek egy olyan, szigorú ellenőrzésekre épülő, pontosan meghatározott minősítéseket alkalmazó modell mellett, amely megköveteli a jól képzett szakemberek általi tanácsadást, a személyre szabott képzést, a hatékony energiafelhasználást és a szén-dioxid-lábnyom csökkentését, a kockázatok csökkentése érdekében a fejlett technológiára épülő rendszerek alkalmazását, a trágyázást, metszést, talajművelést stb.

5.1.4 Ma sok olyan gazdálkodó van, aki az integrált termelés felé mozdul el, azzal a céllal, hogy optimalizálja gazdaságának termelőkapacitását, és ezzel párhuzamosan javítsa a talaj termőképességét, kiküszöbölje vagy csökkentse a peszticidmaradványokat, és javítsa a növénykultúrák egészségi állapotát.⁽⁵⁾

5.1.5 A hagyományos és a biogazdálkodás európai szinten szabályozott, a biogazdálkodás minőségi védjeggyel is rendelkezik. Az integrált gazdálkodást ezzel ellentétben kizárólag tagállami vagy regionális szinten végzik, így jelentős eltérések vannak, és a szabályozás is egyre kaotikusabb.

5.1.6 Az integrált termelés egyre nagyobb jelentőségre tesz szert, ezért indokolt volna több erőfeszítést tenni a polgárok e termelési modelltől való hatékony tájékoztatására.

5.2 Az EU szerepe az integrált termelés fejlesztésében

5.2.1 Az EU-nak el kellene végeznie az európai integrált termelés részletes elemzését – így megismerhetnénk a jelenlegi helyzetet és a fejlesztés lehetőségeit. Az EU számára rendelkezésre álló lehetőségek közül elsősorban egy európai bizottsági közlemény kidolgozása jöhetne szóba, amely foglalkozhatna e modell kihívásaival és az EU e tekintetben betöltött szerepével.

5.2.2 Az integrált termelésre vonatkozó nemzeti és regionális jogszabályok sokfélesége felveti a kérdést, hogy nem kellene-e uniós szinten valamilyen formában harmonizálni a meglévő jogszabályokat. Az EU az integrált termelést jelenleg főként a vidékfejlesztési tervek és a mezőgazdasági piacok közös szervezésének operatív programjai (pl. gyümölcsstermesztés, zöldségtermesztés) révén támogatja. Az új KAP a fenntarthatóság kritériumára épül, így érthető, hogy az integrált termelés nagyban hozzájárul az új, „zöld kifizetések” felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén történő gyakorlati megvalósításához. Az új európai innovációs partnerség is nyújthat új lehetőségeket e termelési modellhez.⁽⁶⁾

5.2.3 A múltban a biogazdálkodás vagy a méltányos kereskedelem rendszere esetében is hasonló viták tárgyát képezte, hogy szükség van-e jogi szabályozásra vagy sem. Az integrált termelés jelölésére számos regionális és nemzeti minőségi védjegy él egymás mellett, ezért nyílt vita folyik arról, hogy új uniós logót kellene-e létrehozni, vagy inkább egyszerűsíteni kellene a meglévőket. Az EU-nak addig is javítania kell a termékek minőségét vagy eredetét kiemelő, meglévő minőségjelzések kapcsán a fogyasztók felé irányuló kommunikációt.

⁽⁴⁾ 2009/128/EU irányelv a peszticidok fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról.

⁽⁵⁾ A spanyolországi vidékfejlesztési tervekből az tűnik ki, hogy a támogatási pénzek ottani kedvezményezettjeinek nagy része olyan – főleg speciális hátrányokkal küzdő térségekben működő – kisgazdálkodó, akinek 10 hektárnál kevesebb földje van.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/agriculture/eip/index_en.htm.

5.2.4 Az integrált termelés szektora széles és sokrétű, de ezen a téren mindenképp olyan uniós minimumnormákra van szükség, amelyek koherensebbé és ismertebbé teszik a rendszert.

5.3 *Cél: a termelők és fogyasztók közötti jobb kommunikáció*

5.3.1 Az integrált termelés ma nagyon népszerű, mivel egyre több termelő ismeri fel, hogy a jövedelmezőséget úgy kell elérni, hogy a mezőgazdasági művelés a környezet és a természeti erőforrások megóvásához is hozzájáruljon. Az agrárszektoron belüli egyre növekvő érdeklődés ellenére a társadalom nem sokat tud arról, hogy valójában mi is az integrált termelés, és mivel tud hozzájárulni a fenntartható mezőgazdaság modelljéhez.

5.3.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy e termelési modell kommunikációja nem megfelelő, és kéri a gazdák képzésének bővítését, továbbá azt, hogy ösztönözzék a termelőket arra, hogy csatlakozzanak a környezet megóvását célzó közös kezdeményezésekhez. A gazdáknak a lehető legnagyobb átláthatóságot kell biztosítaniuk a fogyasztók számára az általuk alkalmazott termelési módot illetően, és törekedniük kell arra, hogy megmutassák, miként szolgálhatják az innovációk a fenntartható mezőgazdaságot. Az EU számos országában vannak olyan kezdeményezések, amelyeknek az a célja, hogy a fogyasztókat közelebb hozzák a gazdálkodás realitásaihoz, és bővítsék ismereteiket egy olyan alapvető tevékenységről, mint az élelmiszerek termelése.

5.4 *Új termelési normák felé haladunk?*

5.4.1 Az integrált növényvédelem az integrált termelés egyik eleme, amely a peszticidek fenntartható használatáról szóló 2009/128/EK irányelv 14. cikkének megfelelően 2014-től kötelező lesz. Ez a minden mezőgazdasági termelőre vonatkozó kötelezettség igen fontos lépést jelent az integrált termelés EU-n belüli fejlesztésében, és új európai termelési normát vezet be a károsítók elleni küzdelem terén.

5.4.2 Noha az integrált termelés egyes klasszikus elemei lassanként a gazdák munkájának kötelező részeivé válnak, ez nem szabad, hogy megváltoztassa az integrált termelés rendszerének önkéntes jellegét, hogy így a termelők saját gazdasági, környezeti és földrajzi feltételeiktől függően nehézség nélkül csatlakozhassanak ehhez a modellhez. Ha egy gazdálkodó úgy dönt, hogy áttér az integrált termelésre, az jelentős változásokat von maga után gazdasága irányításának módjában és mindenekelőtt komoly beruházásokat tesz szükségessé a technológiai tanácsadás, képzés, ellenőrzések, anyagok és speciális termékek terén.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Az EU és Marokkó közötti kereskedelmi kapcsolatok (saját kezdeményezésű vélemény)

(2014/C 214/03)

Előadó: **Pedro NARRO**

Társelőadó: **Juan MORENO PRECIADO**

2013. februári plenáris ülésén az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki az alábbi tárgyban:

Az EU és Marokkó közötti kereskedelmi kapcsolatok.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külsőkapcsolatok” szekció 2014. február 4-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2014. február 26–27-én tartott, 496. plenáris ülésén (a 2014. február 26-i ülésnapon) 179 szavazattal 3 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 Az EGSZB az EU és Marokkó közötti kereskedelmi kapcsolatok elmélyítését tapasztalja. Ugyanakkor kéri, hogy a civil társadalmat jobban vonják be a megállapodások kidolgozásába és végrehajtásába, és síkraszáll amellett, hogy a fenntartható fejlődést ténylegesen és széles körben figyelembe vegyék a megállapodásokban.

1.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy Marokkó attól tart, hogy az EU-val aláírt újabb kereskedelmi megállapodások csak még tovább rontják a kereskedelmi mérlegét. A marokkói civil társadalom növekvő bizalmatlanságára válaszul az EU-nak olyan kereskedelmi stratégiát kell készítenie, amely nemcsak az árucserét ösztönzi, hanem lefekteti a tisztességes és képzettséget igénylő munkahelyek teremtésének, a civil szervezetek előmozdításának, a munkajogok⁽¹⁾ megerősítésének és a környezet védelmének az alapjait is.

1.3 Annak érdekében, hogy a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás hatályba lépését követően biztosítható legyen a fenntartható fejlődés normáinak tiszteletben tartása, az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottság Kereskedelem- és Főigazgatóságát, hogy ragaszkodjon a civil társadalom általi nyomon követés mechanizmusait is tartalmazó, a fenntartható fejlődésről szóló fejezet megállapodásba foglalásához.

1.4 Az EU csak akkor tudja maradéktalanul kiaknázni a Marokkóval való kereskedelem új keretében rejlő lehetőségeket, ha javul a beruházások védelme, és garantálva lesz a befektetők jogbiztonsága. Az EGSZB megjegyzi, hogy a kereskedelmi jogviták rendezésére szolgáló új mechanizmus kedvezőbb üzleti klímát ösztönöz.

1.5 Az EGSZB hangsúlyozza azonban, hogy a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetének civil társadalom általi nyomon követését a Marokkói Gazdasági, Szociális és Környezeti Tanácsnak és az EGSZB-nek kellene koordinálnia, mivel ezek a szervezetek rendelkeznek azzal a képviselői súllyal és felhalmozott szakértelemmel, ami egy ilyen nyomon követéshez szükséges.

1.6 Az EU-nak és Marokkónak az ilyen megállapodások teljes potenciáljának megerősítésére kell törekednie azáltal, hogy mielőbb emelik a képzés minden területére és a nemek közti egyenlőséget szolgáló intézkedésekbe való beruházások szintjét. Kiemelten figyelembe kell venni a fiatalok, a nők és a leghátrányosabb helyzetű térségekből származók szükségleteit. Az EGSZB úgy véli, hogy az uniós pénzügyi támogatási programoknak hozzá kell járulniuk az emberi jogi és munkajogi kérdések, valamint az egyenlőséget támogató jogszabályok javításához.

1.7 A Marokkó és az EU közötti mobilitási partnerség végrehajtása új fejlesztési lehetőségeket nyit meg a legkiszolgáltatottabb régiókban, ha a jogi és működési kapacitások és eszközök megerősítése biztos pénzügyi támogatásra számíthat. A migrációs áramlások kezelését és a személyek szabad mozgását javíthatja a civil szervezetek aktívabb részvétele.

⁽¹⁾ A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) rendelkezéseinek megfelelően.

1.8 Marokkó számára a mezőgazdaság a gazdaság egyik fő motorja. A marokkói mezőgazdaság előtt az európai piacon megnyíló új lehetőségek nem vezethetnek az ország külső nyersanyagfüggőségéhez, a biodiverzitás csökkenéséhez és a családi gazdaságok⁽²⁾ eltűnéséhez. Az élelmezésbiztonság garantálása érdekében az EU-nak és Marokkónak együtt kell működniük.

1.9 Egy mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásról jelenleg folyó tárgyalások eredményeképpen a marokkói jogszabályoknak közeledniük kell a közösségi vívmányokhoz. Ez a folyamat bonyolult lesz, és folyamatos, szoros együttműködést kíván meg – reális határidőkkel – olyan fontos kérdésekben, mint a szellemi tulajdon vagy a humán- és növény-egészségügyi szabályok.

1.10 Az EGSZB kéri, hogy a marokkói és uniós gazdasági és szociális szereplők aktívabban vegyenek részt a kereskedelmi megállapodások kidolgozásában, nyomon követésében és fejlesztésében. Az EGSZB azt ajánlja, hogy ennek keretében a társulási megállapodás 85. cikké alapján hozzanak létre egy a Marokkói Gazdasági, Szociális és Környezeti Tanács és az EGSZB tagjaiból álló vegyes konzultatív bizottságot, amely révén a szervezett civil társadalom nyomon követheti az EU és Marokkó közötti valamennyi megállapodás hatását, ideértve az EU-Marokkó közötti gazdasági megállapodások összehatását is. Hasonlóképpen meg kellene erősíteni a hasonló marokkói és uniós intézmények közötti közvetlen kapcsolatokat, támogatva a munkavállalók és a munkaadók közti szociális párbeszéddel és más területekkel kapcsolatos kezdeményezéseiket.

2. Bevezetés

2.1 Az EU és Marokkó intenzív kétoldalú kapcsolatokat ápol, melyek fontos megállapodásokat eredményeztek. Ezek egyik fő pillérét a kereskedelmi kapcsolatok ösztönzése képezte. Az EU nem csupán a fő kereskedelmi partnere Marokkónak, hanem kiemelt stratégiai partnernek tekinti az országot a mediterrán térségbeli demokrácia és jólét megteremtése szempontjából.

2.2 Az EU–Marokkó kereskedelmi kapcsolatokat mindig is élénk és időnként problematikus tárgyalások jellemezték a piachoz való hozzáférés és a fokozatos vámliberalizáció kérdésében. E viták középpontjában sokáig a mezőgazdaság állt, de manapság az agrárium majdnem teljes liberalizációja után új eszközökkel igyekeznek kiterjeszteni a kapcsolatokat a kereskedelmi klíma általános javítása céljával.

2.3 Marokkó nehéz feladatra vállalkozott azzal, hogy igyekszik igazodni a közösségi jogszabályokhoz. Ennek eredményeképpen várhatóan jobban ki lehet használni az új európai szomszédságpolitika által kínált eszközöket, és erősödik az integráció is. A Marokkói Királyság továbbra is a technológiai és pénzügyi együttműködésre irányuló európai alapok első számú célpontja.

2.4 Az „arab tavaszra” adott uniós válasz középpontjában a mediterrán térség négy országával: Egyiptommal, Tunéziával, Jordániával és Marokkóval való kereskedelmi kapcsolatok előmozdítása állt. Az EU felgyorsította a Marokkóval és a többi mediterrán partnerrel folytatott tárgyalásokat, mindeközben ártértékelt a térség politikai és társadalmi helyzetével kapcsolatos álláspontját, és alaposan felülvizsgálta az egész térséggel kapcsolatos politikai stratégiáját.

2.5 Marokkó pedig egy sor reformot indított el, az ezekből megszületett új alkotmány igyekszik igazodni a térségben bekövetkezett változásokhoz és tiszteletben tartani az integráció elmélyítéséhez szabott európai feltételeket. Az EGSZB azonban úgy véli, hogy a társadalmi kihívások továbbra is óriásiak, ami hosszú távon folyamatos és koherens fellépést igényel.

2.6 Mivel ez a kereskedelmi kapcsolatokat is új megvilágításba helyezi, mindenképpen át kell gondolni, hogyan lehet garantálni az uniós és a marokkói civil társadalom részvételét a kereskedelmi megállapodások tervezésében és végrehajtásában, azt az elvet követve, melynek alapján az EU által a közelmúltban kötött egyéb kereskedelmi megállapodások kidolgozásába bevonták a civil társadalmat. E közös vizsgálódás során figyelembe kell venni a társadalom szociális és környezeti aggályait is, amely egyre határozottabban kéri, hogy a jövőbeli kereskedelmi megállapodások vezérelve a fenntarthatóság legyen.

⁽²⁾ Lásd a FAO fogalom meghatározását a családi gazdaságokról: www.fao.org/family-farming-2014

3. Hosszú múltra visszatekintő kereskedelmi kapcsolatok az EU és Marokkó között

3.1 Az EU Marokkó első számú kereskedelmi partnere és külföldi befektetője. Az EU-tól jócskán lemaradva következnek olyan nagyhatalmak, mint az Egyesült Államok és Kína, melyek az utóbbi években aktívan törekednek arra, hogy élénkítsék a kapcsolatot egy mediterrán partnerrel.

3.2 Marokkó olyan szolgáltatásalapú gazdaság, amely az utóbbi években jelentős erőfeszítéseket tett az ágazati diverzifikáció irányába. Az EU–Marokkó kereskedelmi cserekapcsolatok nagy része a feldolgozott termékek, a közlekedési és gépészeti berendezések, az élelmiszerek és a vegyi anyagok ágazataiban bonyolódik. A marokkói gazdaság igen nagy potenciállal rendelkezik, az elmúlt évben azonban a gazdasági növekedés visszaesése volt megfigyelhető.

3.3 Az Unión belül a legfontosabb kereskedelmi partner Franciaország, melyet szorosan követ Spanyolország és az Egyesült Királyság, ezek beruházásai olyan ágazatokra összpontosulnak, mint az idegenforgalom, a szolgáltatások, a bankszektor és a közlekedés. Jóllehet a nemzetközi gazdasági válság Marokkót nem érintette súlyosan, az ország – olyan ágazatokban, mint a turizmus, a közlekedés és a külföldön élő marokkóiak hazautalásai – kezdi érezni a bizonytalan gazdasági környezet káros hatásait. A térségbeli gazdasági, migrációs és biztonsági problémák a szegénységből és a nagy arányú munkanélküliségből erednek. Erre a helyzetre az európai gazdaság lassulása is rányomja a bélyegét.

3.4 A társulási megállapodás 2000-es hatálybalépésének és az európai szomszédságpolitika szerves részét képező cselekvési terv 2005. júliusi elfogadásának köszönhetően az elmúlt évtizedben megszilárdultak a kereskedelmi kapcsolatok. A 2008-ban megítélt kiemelt státusz újabb lépést jelentett egy ambiciózusabb és átfogóbb társulás felé. 2012-ben életbe lépett a kereskedelmi jogviták rendezésére szolgáló új mechanizmus. Ugyanabban az évben ellentmondásos kereskedelmi megállapodások születtek a mezőgazdaság és a halászat területén. 2013-ban az EU megkezdte a tárgyalásokat Marokkóval a földrajzi jelzések kölcsönös védelme tárgyában, és a felek remélik, hogy a megállapodás még 2014 előtt megszületik.

4. Az arab tavasz és egy új kereskedelmi szemlélet kialakulása

4.1 Az arab tavaszra válaszul az Európai Unió is újra a tettek mezejére lépett, hogy újrafogalmazza a régióban betöltött szerepét; ehhez fellépései, eszközei és kapcsolatai alapos felülvizsgálatába kezdett. Új eszközökkel igyekezett gyors és összehangolt választ adni, hogy kiegyensúlyozott és fokozatos kereskedelem-liberalizáció révén a Mediterráneum békében és jólétben élő térséggé váljon.

4.2 2012 májusában az Európai Bizottság közzétette az új európai szomszédságpolitika keretében a mediterrán partnereire vonatkozó politika végrehajtásának menetrendjét.

4.3 A mediterrán partnerekkel, és különösen Marokkóval fenntartott kereskedelmi kapcsolatok ápolása fontos uniós céljá vált ebben az új stratégiában, mely megpróbál felülemelkedni a bizonytalanságokkal terhelt politikai és gazdasági körülményeken.

4.4 2013. március 1-jén az EU kezdeményezte a Marokkóval kötendő ambiciózus és mélyreható új kereskedelem-liberalizációs megállapodást célzó tárgyalások hivatalos megnyitását. Mint az EU és a keleti partnerség országai, nevezetesen Ukrajna, Grúzia és Moldova között kötendő, tárgyalási szakaszban lévő (de még le nem zárt), hasonló megállapodásoknál, itt is az a cél, hogy „átlépjük a határokat”, és a szabályozások tekintetében nagyobb koherenciáról gondoskodjunk az EU és az adott szomszédos országok között. Feladatunk a hagyományos kereskedelmi kérdések kibővítése és a kereskedelmi légkör általános javításához alapvető témák megvitatása (beruházásvédelem, közbeszerzés, szolgáltatások stb.), Marokkó közelebb hozása az európai belső piaci szabályokhoz, valamint a korábbi tárgyalások során csak mellékesen kezelt kérdések (szellemi tulajdon, humán- és növény-egészségügyi intézkedések stb.) alapos megvitatása.

Az Európai Bizottság – az EU közelmúltban kötött kereskedelmi megállapodásainak példáját követve – elismerte a társadalmi és környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos fejezet jelentőségét ebben az új megállapodásban. Az EGSZB is már több véleményében kérte az EU-t, hogy a kereskedelem-liberalizációs megállapodások tárgyalása során a szociális és környezeti kérdéseket is kezelje kiemelten.

5. A fenntartható fejlődés kereskedelmi szempontjai. EU–Marokkó tárgyalások egy mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás megkötésére

5.1 Az EU és Marokkó közötti kereskedelmi kapcsolatok legutóbbi szakaszát a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások megnyitása jelenti. A mezőgazdasági és ipari termékek vámjának megszüntetése után a fő cél az üzleti klíma javítása és a marokkói jogszabályok közelítése a közösségi vívmányokhoz. ⁽³⁾ Ez a kétoldalú megállapodás alapvető fontosságú, mert mintául szolgál majd az EU és a legfontosabb dél-mediterrán partnerek közti hasonló megállapodásokhoz.

5.2 Az Európai Bizottság úgy határozott, hogy a tárgyalások során külön fejezetet szentel a fenntartható fejlődésnek. Az EU felkérésére az ECORYS tanácsadó cég már hatástanulmányt készített a megállapodás „fenntartható fejlődés” c. fejezetével kapcsolatban. ⁽⁴⁾

5.3 Ez a tanulmány olyan alapvető kérdéseket boncolgat, amelyekhez az EGSZB konstruktívan hozzá szeretne járulni, hogy mindkét tárgyalófél szem előtt tartsa, hogy a kereskedelemnek a fenntartható fejlődést kell szolgálnia. Az alábbiakban részletesen tárgyaljuk azokat – az EGSZB szerint – elengedhetetlen szempontokat, amelyeket az Uniónak és Marokkónak figyelembe kell vennie ahhoz, hogy kereskedelmi kapcsolataik elmélyítése összhangban álljon gazdasági, társadalmi és környezeti fejlődésükkel.

Gazdasági fejlődés

5.4 Marokkó EU-val szembeni kereskedelmi deficitje az elmúlt években – részben a kereskedelem liberalizációs megállapodások következményeképpen – nőtt, ami a marokkóiakat némileg bizalmatlanná tette az új megállapodás nyújtotta „lehetőségekkel” szemben. Az USA-val és Törökországgal kötött korábbi megállapodások tapasztalatai miatt is óvatosabbak és jobban tartanak a külső erőforrásoktól való túlzott függőségtől. Egy olyan emblemikus szektorban, mint a mezőgazdaság, egyre nagyobb nyersanyagfüggőség (pl. tej, gabonafélék) jelei mutatkoznak, ami aláássa Marokkó élelmiszer-függetlenségét. A két fél közötti kereskedelmi stratégiának elő kell mozdítania a **termelés diverzitását**.

5.5 Az európai szektor továbbra is a befektetések nagyobb biztonságát kéri, ami biztosítaná a közvetlen külföldi befektetések előmozdításához szükséges **jogbiztonságot**. Az utóbbi évek fejleményei a marokkói jogszabályok újabb változásaihoz kell hogy vezessenek. Az európai vállalatok továbbra is szívesen választják Marokkót bizonyos termelési szakaszok „offshore” áthelyezési célpontjának. Az autógyártási, a légitársasági és az elektronikai ágazat ebben úttörő volt, de az átlátható szabályozás és a marokkói vállalatokkal való együttműködés új lehetőségeket teremthetnek.

5.6 Az EU nagy potenciált lát a szolgáltatási és pénzügyi ágazatban jelentkező új lehetőségekben az uniós vállalatok számára. Marokkó pedig több európai forrást kér a bonyolult jogharmonizációs folyamat támogatására.

5.7 A Marokkóval folytatott szabad kereskedelem gazdasági előnyei gyakran az ország bizonyos ágazataira vagy térségeire összpontosultak, a hátrányosabb helyzetű területek marginalizálódását idézve elő. A hatásvizsgálatoknak kiemelten kell elemezniük azt, hogy ez milyen előnyökkel és kockázatokkal jár **a helyi, illetve regionális szint** számára.

Szociális fejlődés

5.8 Az új kereskedelmi fellendülés nem vezethet a munkavállalói jogok csorbulásához. A szakszervezeti jogokat meg kell erősíteni, és meg kell teremteni a **Nemzetközi Munkügyi Szervezet (ILO) kritériumainak megfelelő tisztességes és színvonalas munkahelyek létrehozásának alapjait**. Az EU–Marokkó kereskedelmi kapcsolatok egyik gyenge pontja mindig is az alacsony arányú munkahelyteremtés volt.

5.9 Az Uniónak és Marokkónak **be kell fektetnie az oktatásba**, hogy az új lehetőségekből az alacsonyan képzett népességcsoportok, a hátrányos helyzetű területek munkavállalói, a fiatalok és a nők is profitálni tudjanak. A vállalkozók támogatása, a szövetkezetek megerősítése és a kis- és középvállalkozások fejlesztése az új oktatási stratégia egyik pillére kell hogy legyen. Támogatni kell a szociális gazdasággal kapcsolatos kezdeményezéseket.

⁽³⁾ A tervek szerint Marokkó 2015-ben terjeszt elő a hazai jogszabályoknak a közösségi vívmányokhoz való közelítésére.

⁽⁴⁾ Trade sustainability impact assessment (TSIAs) in support of negotiations of DCFTAs between the EU and the kingdom of Morocco and the Republic of Tunisia.

5.10 Az EU és Marokkó közötti **mobilitási partnerség**⁽⁵⁾ a két fél kemény munkájának gyümölcse, melyet a személyek szabad mozgása és a migrációs áramlások kezelése érdekében végeztek. Az EGSZB üdvözlözi, hogy az EU és Marokkó megállapodott arról, hogy nagyobb szerepet szán a civil szervezeteknek a megállapodásaik különféle elemeinek nyomon követésében.

5.11 Az említett partnerség a remények szerint növeli a tudományos cserék számát, előmozdítja a kutatási eredmények átadását és kedvez a kulturális és turistaforgalomnak. Az agyelszívás nyilvánvaló problémát jelent, mely ellen célzott intézkedésekkel kell küzdeni.

5.12 A jogszabályok közelítésének elősegítésére adott uniós támogatásnak elő kell mozdítania a **nemek közti egyenlőséget és az alapvető jogokat** támogató jogszabályok gyakorlati alkalmazását. Nem szabad megelégedni azzal, hogy számos eszközt elfogadtak a nők támogatására, hanem helyben rendszeresen ellenőrizni is kell, hogy történetek-e valódi előrelépések, és támogatni kell a civil szervezetek munkáját.

Környezeti fejlődés

5.13 A **természeti erőforrások megőrzése és a biodiverzitás védelme** nem ellentétes az élénkebb kereskedelemmel. A kereskedelem liberalizálása nem szolgálhatja a környezetre nézve esetlegesen káros tevékenységek élénkítését. Az EU-nak és Marokkónak kiemelten kell kezelnie a környezetvédelmi jogszabályok fokozatos, meghatározott menetrend szerinti harmonizálását, annak ellenére, hogy a humán- és növény-egészségvédelmi, illetve az ipari hulladékok kezelésére vagy a vízszennyezésre vonatkozó szabályok közelítése költségekkel járhat.

5.14 Az Unió által a Marokkóval fenntartott kereskedelmi kapcsolatok keretében végzett fenntarthatósági hatásvizsgálatok máig nem orvosolták e megállapodások egyik nagy hiányosságát: nem vezették be a kereskedelem liberalizációs folyamata környezeti hatásainak **részletes nyomon követését**. Az uniós és a marokkói civil társadalmat mindenképpen el kell látni az ahhoz szükséges eszközökkel, hogy támogassák a hatóságokat annak a nehéz feladatnak az elvégzésében, hogy a gazdasági növekedést és a kereskedelem élénkülését megőrizzék anélkül, hogy ez a szükségszerű környezetvédelem kárára válna.

5.15 Az EU és Marokkó közötti **halászati megállapodásra**⁽⁶⁾ irányuló tárgyalások jól példázzák annak fontosságát, hogy mindenfajta kereskedelmi kezdeményezés tiszteletben tartsa az emberi jogokat és a környezeti fenntarthatóságot, és az érintett helyi közösségek profitáljanak belőle. Ez a fajta megállapodás csak akkor lehet legitim, ha olyan eszközök és mutatók kísérik, amelyek garantálják a fenntarthatóságát.

6. Mezőgazdaság – veszély vagy lehetőség?

6.1 Az agrárgazdaság a marokkói társadalmi-gazdasági élet jelentős összetevője. 2012-ben a GDP 15 %-át adta, és az összes munkaerő 43 %-ával és a vidéki munkahelyek 78 %-ával továbbra is az ország legnagyobb foglalkoztató ágazata. A marokkói átlagfizetés 0,55–0,65 euró/óra,⁽⁷⁾ az idénymunkások semmilyen munkajoggal nem rendelkeznek, és a marokkói üzemekben széles körben alkalmaznak gyermekmunkát. Az állattenyésztésnek is fontos szerepe van Marokkó agrárgazdaságában: a mezőgazdasági hozzáadott érték 30 %-át és a vidéki munkaerő 20 %-át képviseli.

6.2 Emellett az élelmiszeriparnak is stratégiai szerepe van a marokkói gazdaságban. Az ágazatban több mint 1700 vállalat működik, melyek az ország teljes ipari termelésének egynegyedét képviselik.

7. EU–Marokkó mezőgazdasági megállapodás

7.1 Az EU és Marokkó közötti elmélyült agrárkapcsolatok kezdetét az Európai Közösség és a Marokkói Királyság közötti társulás létrehozásáról szóló euromediterrán megállapodás 1996. február 26-i aláírása és ennek későbbi megállapodásokkal történő módosításai jelentették. Az utolsó szakasz 2012-ben zárult le egy új agrármegállapodás aláírásával, melyet az Európai Parlament szavazattöbbséggel fogadott el.

7.2 Ha csak a mezőgazdasági megállapodást nézzük, a felek közötti kapcsolat problematikus volt, különösen, ami a dél-európai országokat illeti, főként a gyümölcs- és zöldségpiaci verseny, a kvóták túllépése és amiatt, hogy bizonyos időszakokban Marokkó állítólag nem tartotta be – a megállapodás kulcstermékének számító – paradicsomra elfogadott behozatali árat.

⁽⁵⁾ Június 3-án Brüsszelben aláírták a Marokkói Királyság és az Európai Unió és tagállamai közötti mobilitási partnerséget létrehozó közös nyilatkozatot.

⁽⁶⁾ Július 24-én az Európai Bizottság és a Marokkói Királyság új halászati megállapodást írt alá, amely várhatóan véget vet a marokkói halássterületeken veszteglő európai halászflootta másfél éves kálváriájának. Az Európai Parlamentnek még jóvá kell hagynia vagy el kell vetnie a megállapodást, gondoskodva annak környezeti fenntarthatóságáról.

⁽⁷⁾ Forrás: Marokkói Országos Mezőgazdasági Szövetség (UMT).

7.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az EU–Marokkó mezőgazdasági megállapodásba olyan kritériumokat és cikkeket kellene beépíteni, amelyek révén ellenőrizhető, hogy a kereskedelmi nyitás milyen hatással jár a két félre, különösen a környezetvédelem és a munkajogok tekintetében.

8. A „Zöld Marokkó” terv

8.1 A mezőgazdasági megállapodás háttéréhez hozzátartozik még két, a jövőben szorosan összekapcsolódó intézkedés: a „Zöld Marokkó” terv és a „kiemelt státusz”.

8.2 A 2020-ig szóló „Zöld Marokkó” terv az ország agrár-GDP-jének hozzáadott értékét hivatott növelni, és 2020-ig szeretné megnégyszerezni az olívaolaj-termelést (a cél 340 000 tonna); a jelenlegi 1,5-ről 3,7 millió tonnára növelni a citrusfélék termelését, illetve 4,45 millióról 10 millió tonnára a zöldség- és gyümölcsstermelést. Mindeközben a gabonafélékkel bevetett összes földterület 5,3 millió hektárról 4,2 millió hektárra csökken. A marokkói kormány továbbra is azt állítja, hogy növelni akarja a termelékenységét, jóllehet a külföldi befektetések a zöldség-gyümölcságazatba irányulnak majd. Marokkó első számú célja a kereskedelmi mérleg javítása, ehhez pedig támogatni kell az exportot.

9. Kiemelt státusz

9.1 2013. április 17-én az Európai Bizottság közzétette a kiemelt státuszt megvalósító EU–Marokkó cselekvési tervről (2013–2017) szóló tanácsi határozatra vonatkozó javaslatot, amely szerint az első számú mezőgazdasági intézkedés egyértelműen „az agrárszektor modernizációja és kapacitásainak erősítése a kereskedelem liberalizációja keretében, valamint a Zöld Marokkó Terv perspektíváival összhangban”.

9.2 Ez az agrárfejlesztési terv, melyben szerepel a kiemelt státusz is, már részesül uniós forrásokból, melyek közvetlenül és kizárólag a Zöld Marokkó terv II. pillérét támogatják: az utóbbi 10 évben az EU 1,33 milliárd euróval támogatta Marokkót a fejlesztési alapokon keresztül. 2011 és 2013 között már további 565 milliót ígértek, ebből 70 millió eurót az agrárpolitikákat támogató programból („PAPSA”), melyet egy másik, 60 millió eurós költségvetésű program követ. Ezeket az uniós támogatásokat részben a mediterrán fakultúra fejlesztésére, elsősorban az olajfákra fordítják.

10. Élelmezésbiztonság

10.1 A marokkói agrárgazdaság fejlesztését célzó említett intézkedések bizonyára hozzá fognak járulni a Zöld Marokkó terv első pillére célkitűzéseinek teljesítéséhez: a zöldség- és gyümölcsstermékek exportjának növeléséhez, különös tekintettel az öntözött kultúrákra. Nem véletlen, hogy az ECORYS által október 17-én kiadott hatásvizsgálati tanulmányban szereplő modellek eredményei a DCFTA-nak köszönhetően a zöldség-, gyümölcs- és növénytermék-ágazat lehetséges bővülését jósolják.

10.2 Marokkó dicséretes igyekezete mezőgazdasága hatékonyabbá tételére abba az akadályba ütközik, hogy nincs elég termőföld. A termőterületek 65 %-án gabonaféléket termesztenek, második helyen a gyümölcsösök (citrusfélék, olajfa) állnak 11 %-kal, ezt követik az ipari haszonnövények (cukorrépa, cukornád) 4 %-kal, a hüvelyesek szintén 4 %-kal és egyéb zöldség- és gyümölcsfélék (paradicsom, eper, sárgadinnye stb.) 3 %-kal. A zöldségek és gyümölcsök Marokkó vezető exportcikkei.

10.3 A Zöld Marokkó terv II. pillérének megvalósítását jelentős akadály nehezíti: a földterületnek mindössze 12 %-a hasznos termőföld, nagy része nem öntözött. Az agrárágazatban 5 hektárnál kisebb területen gazdálkodó kis családi gazdaságok dominálnak (a marokkói gazdaságok több mint 70 %-a osztozik az agrárterület kevesebb mint harmadán).

10.4 A gabonatermesztésről az intenzív mezőgazdaságra való átállás elősegíti a szikesedést – ami egyébként a Földközi-tenger északi partjain sem ismeretlen –, mely probléma az ország területének 5 %-át érinti. Az EU-nak elő kell segítenie, hogy sikerüljön egyensúlyt teremteni a Zöld Marokkó terv két pillére között, és támogatnia kell egy, a kis földtulajdonosok számára valóban kedvező mezőgazdaság létrehozását. Az ágazat ma teljesen kiegyensúlyozatlan az exporttermelés tekintetében, melyben a marokkói termelők nagy többsége nem is vesz részt. A marokkói vidékfejlesztési kísérleti projekteket futtató következő program (ENPARD) talán számukra is kínál új lehetőségeket.

11. A civil társadalom szerepe

11.1 Reformok, társulási szabadság és civil társadalom

11.1.1 A térség egyes országaiban – többé-kevésbé érvényesülő – társulási szabadságról csak a jelenleg zajló demokratikus átmenet óta beszélhetünk, Marokkóban azonban már a jelenlegi reformok előtt is léteztek független szövetségek a munkavállalók, munkáltatók és más civiltársadalmi szereplők körében, amelyek bár a politikai hatalom által megszabott korlátozásokkal, de szabadon tevékenykedhettek.

11.1.2 Az utóbbi években végrehajtott reformok javítottak a helyzeten, ezért a marokkói politikai liberalizációt gyakran követendő például állítják a többi arab ország elé. Mindemellett továbbra is vannak fejlesztésre szoruló területek.

11.1.3 A civil szervezetek kedvező helyzetben vannak, bár sok aktivista panaszkodik a még mindig fennálló adminisztratív akadályokra, különösen a szövetségek nyilvántartásba vételi procedúrája kapcsán.

11.1.4 A politikai reformok keretében elfogadott intézményi eszközök közül meg kell említeni, hogy 2011. februárban létrehozták a Marokkói Gazdasági, Szociális és Környezeti Tanácsot, melynek feladata, hogy gazdasági, környezeti és szakképzési kérdésekben véleményt nyilvánítson és tanácsot adjon a kormánynak, valamint a parlament alsó- és felsőházának. A Gszkt-nak feladata még a gazdasági és szociális szereplők közötti kapcsolatok előmozdítása és erősítése.

11.1.5 Vannak olyan szövetségek, amelyek nem képviselik magukat a Gszkt-ban, de nagy presztízsük van a nőjogok és általában az emberi jogok védelmében vagy a korrupció elleni küzdelemben.

11.1.6 Az alkotmányban szabályozott egyéb konzultatív szervek a következők: Nemzeti Emberi Jogi Tanács, Központi Megfigyelőközpont a Korrupció Megelőzésére, Ifjúsági Tanács, a Külhoni Marokkói Közösség Tanácsa, Versenytanács, Biztonsági Tanács. Az Igazságügyi Tanács, a Családtanács, az Esélyegyenlőségi Tanács és a Marokkói Kultúra és Nyelvek Nemzeti Tanácsa létrehozása folyamatban van.

11.2 Az európai és a marokkói civil társadalom részvétele az EU és Marokkó közötti megállapodásokban

11.2.1 Amint azt az EGSZB a Marokkóról szóló korábbi véleményében⁽⁸⁾ jelezte, a társulási megállapodást célzó tárgyalások előtt nem egyeztetettek kellő mértékben a gazdasági és szociális szervezetekkel.

11.2.2 A hatályos társulási megállapodás szövege nem tartalmaz konkrét mechanizmust a civil társadalomnak a megállapodás nyomán követésében és végrehajtásában való részvételére.

11.2.3 A megállapodás 85. cikke megállapítja, hogy fő irányító szerve, a Társulási Tanács intézkedéseket hoz az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a megfelelő marokkói intézmény közti együttműködés elősegítésére.

11.2.4 Mivel a Marokkói Gszkt már működik és az EGSZB-vel minden tekintetben együttműködik, kívánatos volna, ha mindkét konzultatív szerv felkérné a Társulási Tanácsot, hogy hozzon létre egy konzultatív vegyes bizottságot, amely jelentéseket és kérelmeket nyújthatna be a Társulási Tanácsnak és a Társulási Bizottságnak.

11.2.5 A konzultatív vegyes bizottság a Marokkói Gszkt és az EGSZB 6-6 tagjából állna, és évente kétszer ülne össze, felváltva egyszer Marokkóban, egyszer pedig az EU területén.

11.2.6 Hasznos volna egyéb mechanizmusokat is kidolgozni az EU–Marokkó kapcsolatokban való részvétel kiegészítésére, például a munkaadók és a munkavállalók közti szociális párbeszéd kérdésében.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ 264/2010. sz. vélemény, előadó: Margarita López Almedáriz.

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EGSZB 496. PLENÁRIS ÜLÉSE (2014. FEBRUÁR 26–27.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Javaslat tanácsi irányelvre a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvnek az egységes héabevallás tekintetében történő módosításáról

COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS)

(2014/C 214/04)

Előadó: **Viliam PÁLENÍK**

2013. november 8-án a Tanács az Európai Unió működéséről szóló szerződés 113. cikke alapján úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi irányelvre a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvnek az egységes héabevallás tekintetében történő módosításáról

COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2014. február 13-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2014. február 26–27-én tartott, 496. plenáris ülésén (a február 26-i ülésnapon) 130 szavazattal 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli az egységes héabevallás bevezetését. Ez egy olyan új eszköz, amely – ha megfelelően vezetik be – enyhítheti az Unióban működő vállalatok adminisztratív terheit, segítve ezzel az egységes piacban rejlő lehetőségek jobb kiaknázását, emellett eredményesebbé teheti az adóbehajtást és az adócsalás elleni küzdelmet. Az EGSZB ugyanakkor arra kéri az Európai Bizottságot, hogy erőfeszítéseit akkor se csökkentse, amikor a végrehajtásra kerül a sor.

1.2 Az EGSZB támogatja, hogy minél inkább szabványosítsák az egységes héabevallás benyújtásának formáját és módját, ami az adminisztratív terhek csökkenését eredményezi majd, különösen a nemzetközileg tevékenykedő vállalatok esetében, növelve ezek versenyképességét. A versenytorzulások csökkentése is hozzájárul a munkahelyek megszűnésének megelőzéséhez. Ugyanakkor ez a javaslat csak az első kis lépésnek tekinthető a tagállamok között a hozzáadottértékadó-szabályok és -formalitások tekintetében fennálló különbségek kezelésére. Alaposan mérlegelni kell, hogy a héabevallási rendszer (és a belső eljárások) módosítása milyen költségekkel és előnyökkel jár a vállalkozások – elsősorban a kkv-k – számára.

1.3 Az EGSZB utal az Európai Bizottság 2014-es munkaprogramjában bejelentett, „Lépések egy végleges héarendszer felé” című javaslatra, és hangsúlyozza, hogy a tagállamok között a hozzáadottértékadó-szabályok és -formalitások tekintetében fennálló számos különbség nagyrészt a héairányelv keretében felkínált különböző opciókra vezethető vissza. Az EGSZB üdvözli a betervezett javaslatot, amely egy első és nagyon szükséges lépést jelent az adóelkerülés és az adócsalás elleni küzdelem eredményesebbé tétele és az irányelv végrehajtásával járó adminisztratív terhek csökkentése felé. A héarendszer végső formájának kialakításakor figyelembe kell venni a bevallási rendszerekre gyakorolt hatásokat és a belső eljárásokra vonatkozó módosításokat (amelyek további költségeket jelentenek a vállalatok és hatóságok számára).

1.4 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak a technikai jellemzők, eljárások és meghatározások kialakítására vonatkozó kezdeményezésével, valamint az egységes héabevallás elektronikus benyújtásának módszereivel kapcsolatos kezdeményezését. Nyugtalanítja azonban, hogy a bevallások korrekciójára vonatkozó elvek meghatározására is a komitológiai eljárást próbálják alkalmazni. Javasolja ezért, hogy ennek részleteit konkrétan rögzítsék az irányelv végleges változatában.

1.5 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy világosabban körvonalazza a javaslat néhány elemét, különösen azt a lehetőséget, hogy a tagállamok időközi héafizetéseket szedhetnek be – miközben a héabevallási időszakot a 2 000 000 euró alatti forgalmú mikrovállalkozások számára negyedévre meghosszabbítják –, illetve az adminisztratív kapacitás iránti kisebb igényt, amit ez az egyes országok adóhatóságai számára jelenteni fog.

1.6 Az EGSZB támogatja a „csakis egyszer” elvet, amely biztosítaná, hogy a vállalkozásoknak csupán egyetlenegyszer kelljen megadniuk bizonyos információkat a nemzeti hatóságok számára. Az adatokat oly módon kell összegyűjteni, hogy a nemzeti hatóságok mind ellenőrzési célra (az adócsalások megelőzésére), mind pedig statisztikai célra használni tudják őket. Így a vállalkozásoknak nem kellene az adatokat a különféle űrlapokon és héabevallásokon kétszer is megadniuk.

1.7 Az EGSZB szorgalmazza, hogy a tagállamok jobban éljenek az üzleti környezet működésének javítását célzó mechanizmusokkal, elsősorban azzal, hogy az adó megfizetése csak akkor váljék esedékessé, ha a számlát a vásárló kifizette – így elkerülhetők lennének az olyan helyzetek, amikor tisztességes vállalkozások valójában hiteleznek az államnak –, illetve hogy a levont többletadó visszatérítése tekintetében megfelelő határidőket tartsanak érvényben. Az EGSZB véleménye szerint az ilyen mechanizmusok bevezetésének nem szabad további adminisztrációs terhet jelentenie.

1.8 Az EGSZB feltétlenül szükségesnek tartja, hogy az Európai Bizottság emellett a héához kapcsolódó fizetések teljes köre (részletfizetések, adófizetés, túlfizetések visszatérítése), valamint az adóbevallások korrekciója vonatkozásában lépéseket tegyen az időszakok és határidők hatékony egységesítésére, hogy a javaslat céljai teljes mértékben megvalósulhassanak.

2. Háttér

2.1 Az adminisztratív terhek csökkentése – amelyből mindenekelőtt a kkv-k profitálnak – fontos cél, elsősorban azért, mert így a vállalatok a valódi üzleti tevékenységükre koncentrálnak. Az EGSZB üdvözli az irányelvjavaslatot, amelynek az a célja, hogy javuljon az uniós vállalatok nemzetközi versenyképessége és az egységes piac működése. Amit a vállalatok működésük során ezzel nyerne, az később az adóbevételeknek, illetve az egyes országok és az állami szervek költségvetésének növekedésében, a társadalmi kohézió finanszírozásának bővülésében, a közszolgáltatások jobb hozzáférhetőségében és a hatékonyabb közigazgatásban tükröződhet. Az irányelv összességében véve várhatóan pozitív hatással lesz a legtöbb uniós polgár és a kkv-k életére.

2.2 Az európai bizottsági javaslatban szereplő adat szerint a hozzáadottérték-adó (héta) átlagosan a nemzeti adóbevételek mintegy 21 %-át hozza, vagyis fontos bevételforrás a tagállamok költségvetésén belül. Az Európai Bizottság becslése szerint azonban a potenciális héabevételek körülbelül 12 %-a minden évben behajtatlan marad. Fontos tehát, hogy az EU és tagállamai törekedjenek a héabehajtás és az adócsalás elleni küzdelem eredményesebbé tételére, támogatva egyúttal minden olyan kezdeményezést is, amely segít a munkahelyek megőrzésében.

2.3 Ez az egységes héabevallás bevezetését célzó irányelvjavaslat megfelelő végrehajtás esetén javíthatja az adóbehajtás és az adócsalás elleni küzdelem hatékonyságát, ezenfelül kezelhetőbbé teheti az EU egységes piacára exportáló vállalatok nehézségeit.

2.4 A héabevallások harmonizációja jelenleg minimális szintű – amikor a tagállamok a bevallások tartalmáról döntenek, saját körülményeiket veszik figyelembe. A héabevallások jelenlegi rendszere a komplikált adminisztráció és a különféle nyelvű bevallási űrlapok miatt jelentős terhet jelent a nemzetközi szinten tevékenykedő vállalatok számára. Az EGSZB támogatja a héabevallások benyújtási módjának maximális harmonizációját.

2.5 A jelen javaslat célja az, hogy bevezessen egy egységes héabevallást, megkönnyítve valamennyi vállalat üzleti tevékenységét, és csökkentve adminisztratív terheiket. A vállalkozások támogatják az elgondolást, a kkv-k pedig azt kérik, hogy ne kelljen olyan gyakran bevallást benyújtaniuk. A PwC az adminisztratív terhek csökkentése és a kötelezően egységes héabevallások valamennyi tagállamban történő bevezetése folytán az EU-27 országokban várható nettó megtakarítást 17,2 milliárd euróra teszi. ⁽¹⁾

⁽¹⁾ PwC (2013): Study on the feasibility and impact of a common EU standard VAT return [Tanulmány a közös, egységes uniós héabevallás megvalósíthatóságáról és hatásáról].

2.6 Noha a héabevallások harmonizációja megtakarítást hozna a vállalkozások számára, a nemzeti adóhatóságok részéről egy egyszeri többletbefektetést is szükségessé tenne. A PwC 2013-as tanulmánya szerint az egységes héabevallás bevezetéséhez informatikai területen szükséges adóhatósági kiadások 800 millió és 1 milliárd euró közötti összegre rúgnának. Közép- és hosszú távon ezt a kiadást ellensúlyoznia kell az adócsalás elleni küzdelem és az adóbehajtás hatékonyabbá válásából eredő nyereségnek. Ki kell emelni ugyanakkor, hogy a javaslat végrehajtása elkerülhetetlen költségekkel járna az adófizetők számára is (a könyvelői szoftverek cseréje miatt).

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözli az egységes héabevallás bevezetését célzó tanácsi irányelvre irányuló javaslatot. Ez az adminisztratív terhek csökkentése és a héabevallások különböző országokban történő benyújtásának egyszerűsítése révén javítaná az üzleti környezetet az EU egységes piacán belül. Ha minden országban egységes űrlapon lehet majd héabevallást tenni, az az adóalanyok számára egyszerűbbé teszi, hogy több piacon is jelen legyenek, és az egységes piacon is növeli a versenyt.

3.2 Az EGSZB úgy véli, hogy ez helyes lépés, amely illeszkedik a versenytorzulások megakadályozását, a munkahelyek megőrzését és az adóhatóságok egymás közötti, illetve a vállalkozásokkal folytatott információcseréje során az ellenőrzési mechanizmusok javítását célzó törekvések körébe. Az egységes héabevallás bevezetése mindezt elérhetővé teszi. A javaslatban szereplőkön túl csak akkor lehessen további információkat kérni, ha azok az adóellenőrzéshez és az adócsalás elleni küzdelemhez alapvetően fontosak.

3.3 Meg kell jegyeznünk, hogy a javasolt módosítás összetett változtatást jelent, amely nemcsak az adófizetőket, hanem valamennyi tagállam adóhatóságát is érinti, változtatást téve szükségessé jelenlegi héabevallásaik tartalmában és formájában, különösen az elektronikus adatközlés tekintetében. Az EGSZB különösen a „Lépések egy végleges héarendszer felé” című javaslatra szeretné felhívni a figyelmet, és hangsúlyozza az Európai Bizottságnak, hogy ennek céljait tekintetbe kellene venni – főként a szóban forgó javaslat végrehajtásakor –, hogy az egységesített héabevalláshoz kapcsolódó vetületeket ne kelljen nagymértékben megváltoztatni.

3.4 Az EGSZB rámutat arra, hogy ha a technikai részletek meghatározásának jogát az Európai Bizottság kapja, akkor egyes esetekben adódhatnak nehézségek az egységes héabevallásnak az adóhatóságok rendszerébe való beépítésénél, mivel a bevallások összegyűjtésére és feldolgozására eltérő rendszerek vannak használatban. Az EGSZB támogatja az irányelv javasolt 255a. cikkének azon részeit, amelyek az Európai Bizottsághoz utalják a hatásköröket a következők meghatározására: a technikai részletek (a) pont), a fogalom meghatározások és eljárások (b) pont), illetve az elektronikus biztonsági módszerek (d) pont). Az EGSZB arra is felhívja a figyelmet, hogy a javaslatban foglalt célkitűzések elérése érdekében a jogalkotási eszközökön túl más eszközökhöz is lehet folyamodni, ilyen lehet például az önkéntességen alapuló megközelítés vagy a bevált gyakorlatok példái. Ha az Európai Bizottsághoz kerülnek a hatáskörök, az EGSZB szeretné, ha kikérné a véleményét a 255a. cikk részleteinek kidolgozásakor, hogy állást tudjon foglalni.

3.5 Az egységes héabevallás lehetővé teszi majd a tagállamok számára az azonnali információcserét, és előnyös lehet az adócsalások visszaszorítása szempontjából. Az adóbehajtást és az államháztartási konszolidációt is hatékonyabbá teheti.

3.6 Az EGSZB üdvözli az elektronikus adatközlést, rámutat azonban, hogy néhány tagállam számára komplikációk adódhatnak, amikor a héabevallásokban és a javasolt egységes héabevallásban szereplő adatok összegyűjtésének és feldolgozásának egyszerűsítésére kerül a sor. Egyes vállalkozások esetében a költségeket is megnövelheti, ezért biztosítani kell számukra a lehetőséget, hogy a bevallást papíron nyújtsák be, feltéve hogy ez nem teszi nehezebbé az adócsalások megelőzését.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A 2 000 000 euró (vagy a nemzeti pénznemben ennek megfelelő összeg) alatti éves forgalmú vállalkozások számára lehetőség van a bevallások negyedévenkénti benyújtására. Az EGSZB úgy véli, hogy ez a küszöb néhány tagállam esetében túl magas, és javasolja, hogy legyen lehetőség a csökkentésére, hogy a tagállamok figyelembe vehessék saját üzleti környezetük jellegzetességeit. Ami a 206. cikkhez javasolt változtatásokat illeti, a negyedéves bevallások lehetővé tétele egyes országokban hátrányosan érintheti a közsféra költségvetésének cash flow-ját. Az EGSZB ezért javasolja, hogy az Európai Bizottság tartsa meg azt a lehetőséget, hogy a hea-részletfizetések felhasználhatók legyenek a héabevételek miatt történő potenciális visszaesésének ellensúlyozására, hogy az adóidőszak számos adófizető számára meghosszabbodik.

4.2 Az EGSZB támogatja a bevallásokban szereplő alapadatok egységesítését, és üdvözli, hogy az eddigi adatok és pontok mellett megjelenik egy, az adólevonásra vonatkozó mező is. Üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló törekvését is, hogy a javaslat végrehajtása ne növelje az adminisztrációs terheket, azáltal, hogy az egységes héabevallásnak csak a kötelező része alkalmazandó (lásd a 250. cikket). Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy kötelezze a tagállamokat arra, hogy tegyék lehetővé az egységes héabevallás bármelyik uniós nyelven történő kitöltését, ami csökkentené a bürokráciát.

4.3 Az EGSZB támogatását fejezi ki az egységes héabevallás bevezetése iránt, amelyhez valamennyi tagállamban ugyanazt a formanyomtatványt alkalmazzák. Javasolja ezért, hogy az egységes héabevallás két részből álljon, és a tagállamok dönthessék el, hogy – az irányelvjavaslat 250. cikkével összhangban – csupán a kötelező részt használják, vagy pedig megkövetelik a 251. cikkben szereplő egyes adatok közlését is. Igen fontos ugyanakkor, hogy az adóhatóságoknak lehetőségük legyen arra, hogy további információkat is megköveteljenek, amennyiben azok hozzájárulnak az adócsalás elleni eredményesebb küzdelemhez. Az a lehetőség, hogy egy előre meghatározott, korlátozott időszakon belül további információkat kérjenek, az Európai Bizottság e célból létrehozott bizottságához benyújtott kérelmen alapulna. Az EGSZB úgy véli, hogy ezek az információk az egységes héabevallás egy további részét kell, hogy képezzék, hogy a kötelező résznek (250. cikk) és az opcionális résznek (251. cikk) egységes formája legyen, még ha az adóalanyoktól megkövetelt további információkat illetően mentesség is kerül alkalmazásra.

4.4 Az EGSZB üdvözli azt a javaslatot, hogy csökkentsék a vállalkozások adminisztratív terheit azáltal, hogy nem követelik meg tőlük az adóügyi információk ismételt megadását, ez lesz ugyanis a hatása annak, hogy törlik az irányelv 261. cikkét. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy terjessze a bevált gyakorlatok példáit, ezzel is ösztönözve a tagállamokat a hatékony információgyűjtésre és -cserére.

4.5 Amikor az egységes héabevallásra vonatkozó módosított irányelv végleges formájában bevezetésre kerül, az adófizetőknek elegendő időt kell adni ahhoz, hogy értesülhessenek az új adóbevallási űrlapról, és megismerhessék azt. Az EGSZB úgy véli, hogy az egységes héabevallás fontos kérdés, ezért lényeges, hogy megtaláljuk a helyes egyensúlyt az irányelv végleges változatának minősége és végrehajtásának gyorsasága között. Az EGSZB mindenesetre üdvözölné egy ambiciózusabb végrehajtási határidőt. Az EGSZB ugyanakkor kéri a tagállamokban működő adóhatóságokat, hogy – például online felkészítő tanfolyamok biztosítása révén – minden támogatást adjanak meg az adófizetők számára ahhoz, hogy megismerhessék az irányelv különböző elemeit.

4.6 Hangsúlyozni kell, hogy a tagállamokban számos olyan jogi rendelkezés (határidő, jogszabály stb.) van érvényben a héa-visszatérítés tekintetében, amelyet a jelen javaslat nem vesz kellően figyelembe. Az irányelvjavaslatban az sem tükröződik elég világosan, hogy 1) a tagállamoknak vannak – az adóbevallás struktúrájához kapcsolódó – rendszereik a kockázatok elemzésére, az adóellenőrzésre kijelölendő cégek kiválasztására és az adócsalások feltárására, illetve hogy 2) a nemzeti adóbevallások felépítése a helyi körülményekhez igazodik. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy tegye teljesen világossá a tagállamok számára, hogy mindent meg kellene tenniük annak érdekében, hogy javítsák az információk összegyűjtését és a nemzeti hatóságok (vámszervek, statisztikai intézetek stb.) közötti cseréjét.

4.7 Az EGSZB támogatja a „csakis egyszer” elvet, amely biztosítaná, hogy a vállalkozásoknak ugyanazt az információt csupán egyetlenegyszer kelljen megadniuk. Részletes adatokat konkrét, indokolt esetekben lehet gyűjteni annak érdekében, hogy az adócsalás elleni küzdelemhez szükséges ellenőrzések elvégezhetőek legyenek. A javaslat lehetővé teszi olyan információk bekérését, amelyek módot adnak az ellenőrzés lehető legjobb elvégzésére. A statisztikai célra megadott információk felhasználását is lehetővé kellene tenni, hogy ezáltal a vállalkozásoknak ne kelljen ugyanazt az információt különböző szervekhez, eltérő dokumentumokon és formátumokban megadniuk.

4.8 Az EGSZB véleménye szerint segítené az EU egységes piacának működését, ha az adóhatóságok megfelelő időközönként visszatérítenék a héát, eközben azonban megfelelő szinten folytatnák a küzdelmet az adócsalások ellen. Hasonlóan kedvező hatással járna a kkv-k számára annak a szabálynak az eredményesebb végrehajtása, hogy az adót csak akkor kell megfizetni, ha a számlát kiegyenlítették. Ezzel megelőzhető volna az a nemkívánatos jelenség, hogy a megkárosított vállalatok hiteleznek az államnak. Az EGSZB ezért felkéri az Európai Bizottságot, hogy ösztönözze a tagállamokat ennek a szabálynak az alkalmazására, ami hozzájárulna az üzleti környezet átláthatóságához.

4.9 A szóban forgó irányelvjavaslat arról rendelkezik, hogy az adóbevallások korrekciójával kapcsolatos végrehajtási hatásköröket az Európai Bizottság kapja meg. Ugyanakkor azonban jogot biztosít a tagállamoknak arra, hogy lehetővé tegye az egységes héabevallások korrekcióját, és határidőket rögzítsen e korrekciók megtételére. Mivel az EGSZB véleménye szerint nem világos e tekintetben, hogy milyen hatást gyakorol a komitológiai eljárás az egyes tagállamokra, az egységes héabevallás korrekciójával kapcsolatos valamennyi kérdést magában az irányelvjavaslatban kell szabályozni, a későbbi teljesítésük pedig az egyes tagállamok hatáskörébe kell hogy tartozzon. Az EGSZB emellett azt kéri, hogy aktívan részt vehessen a szóban forgó irányelvhez kapcsolódó végrehajtási aktusok kidolgozásában.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1215/2012/EK rendelet módosításáról

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD)

(2014/C 214/05)

Előadó: **Jorge PEGADO LIZ**

2013. szeptember 25-én a Tanács, illetve október 8-án az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 67. és 81. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1215/2012/EK rendelet módosításáról

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2014. február 10-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2014. február 26-án és 27-én tartott, 496. plenáris ülésén (a február 26-i ülésnapon) egyhangúlag elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A rendeletjavaslatnak, ⁽¹⁾ amelyről a felkérés alapján az EGSZB véleményt dolgoz ki, az a célja, hogy módosítsa a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1215/2012/EU rendeletet.

1.2 A javaslatnak kettős célja van: egyrészt annak lehetővé tétele, hogy az Egységes Szabadalmi Bíróság létrehozásáról szóló, 2013. február 19-én aláírt megállapodás összhangban legyen a Benelux Bíróság ⁽²⁾ 2012. október 15-én módosított jogállásával és az átdolgozott Brüsszel I. rendelettel; másrészt a harmadik országokból származó alperesekkel kapcsolatos joghatóságra vonatkozó szabályok hiányának kezelése.

1.3 Az EGSZB támogatja az EP és a Tanács kezdeményezését, mivel nélkülözhetetlennek tartja azt az egységes uniós szabadalmi oltalom jogi egyértelműségéhez és jobbiztonságához.

1.4 Az EGSZB a legnagyobb örömmel fogadja annak a négy új rendelkezésnek az egyszerűségét, amelyek valószínűleg bekerülnek a Brüsszel I. rendeletbe, ezenkívül szükségesnek, megfelelőnek, kellően indokoltnak és időszerűnek tartja őket.

1.5 Azt azonban sajnálattal fogadja az EGSZB, hogy nem kapott a megfelelő időben felkérést véleményalkotásra azokról a rendeletjavaslatokról, amelyek az egységes szabadalmi oltalom létrehozásával és az Egységes Szabadalmi Bíróságot létrehozó csomaggal kapcsolatban megvalósítandó megerősített együttműködés végrehajtására irányulnak, mivel e tárgyra vonatkozóan már több véleményt is kidolgozott.

1.6 Az előzetes konzultáció elmaradása miatt ugyan későn, de azért felvet néhány kérdést az EGSZB a Bíróság szerkezetével és működésével kapcsolatban, és úgy véli, hogy ezekről még érdemes lenne alapos vitát folytatni. Az EGSZB különösen

- ragaszkodik ahhoz, hogy a kapcsolódó díjaknak egyértelműeknek és átláthatóknak, illetve az igazságszolgáltatáshoz való jog veszélybe kerülése nélkül alkalmazhatóknak kell lenniük;
- javasolja, hogy a 14. cikk (2) bekezdését töröljék, vagy jelentősen módosítsák; továbbá
- hangsúlyozza, hogy a kiválasztott bírónak magas szintű szakmai képzésben kell részesülniük.

⁽¹⁾ COM(2013) 554 final.

⁽²⁾ Lásd a Benelux Gazdasági Unió Miniszteri Bizottsága által hozott, az 1965. március 31-én kelt, a Benelux Bíróság felállításáról és működéséről szóló egyezményt módosító jegyzőkönyv kidolgozásáról rendelkező 2011. december 8-i M (2011) 9. sz. határozat szövegét, valamint az említett, 2012. október 15-én aláírt jegyzőkönyv szövegét a Bulletin Benelux 2012. évi 2. számában (2012. november 15.) a következő webcímen: http://www.benelux.int/wetten/Publicatieblad/Publicatieblad_2012-2_fr.pdf. Lásd ezenkívül az 1965. március 31-i egyezménynek az 1981. június 10-i és 1984. november 23-i jegyzőkönyvek által módosított szövegét a következő webcímen: <http://www.courbeneluxhof.be/fr/basisdocumenten.asp>.

2. Előzmények

2.1 Az EP-nek és a Tanácsnak címzett európai bizottsági javaslat „az egységes joghatással bíró európai szabadalom” hosszú történetének legújabb fejezete.

2.2 Egy, az Európai Unió területén egységes jogi oltalmat biztosító szabadalom létrehozása már a hatvanas évek óta váratott magára. Egyik próbálkozás és kudarc követte a másikat.

2.2.1 Ezen a kanyargós úton azonban egy részleges sikert is el lehetett könyvelni: az 1973. október 5-én aláírt Müncheneri Egyezmény életre hívta az európai szabadalmat, ezenkívül létrehozta az európai szabadalmak Európai Szabadalmi Hivatalnak történő bejelentésére vonatkozó közös eljárást is.

Ennek az európai szabadalomnak a jogrendszerét azonban annyi nemzeti rendszerben alkalmazzák, ahány országot a szabadalom benyújtója megjelöl. Ez a magyarázata annak, hogy az államok, az intézmények és a felhasználók olyan régóta sürgették az egységes szabadalmi oltalom egy egyszerű rendszerének kialakítását az EU-ban.

2.2.2 Számos próbálkozásnak lehettünk tanúi, melyek a „közösségi”-nek, majd „európai uniós”-nak nevezett szabadalom kialakítására irányultak, de egyik kudarc követte a másikat. Például a közösségi szabadalomra vonatkozó 1975. évi Luxembourgi Egyezmény az államok közti megállapodás hiányában soha nem fog hatályba lépni.

2.2.3 Az Európai Tanács végül csak 2000-ben kezdte meg újra a majdani európai szabadalomról szóló vitákat a lisszaboni kongresszus alkalmával, ahol egy olyan általános programot jelentettek be, mely az európai vállalatok versenyképességének növelésére irányult. Közvetlenül ez után az ülés után az Európai Bizottság közzétett egy rendeletjavaslatot, amelynek a célja az volt, hogy létrehozzon egy, az ipari tulajdonra vonatkozó egységes jogcímet, a közösségi szabadalmat. ⁽³⁾

2.2.4 2003-ban a tagállamok megállapodtak egy közös politikai megközelítésben, végleges megállapodást azonban – többek között a nyelvi rendszerről – nem sikerült kialakítaniuk. ⁽⁴⁾ Egy 2006-ban végzett széles körű konzultáció nyomán 2007 áprilisában az Európai Bizottság közleményt tett közzé, mely megismételte a közösségi szabadalom iránti elkötelezettséget, ⁽⁵⁾ majd 2008 júliusában „egy európai iparjogvédelmi stratégiáról” tett közzé közleményt, ⁽⁶⁾ és újraindította a tárgyalásokat a tagállamokkal.

2.2.5 Konszenzus hiányában és a Tanács 2011. március 10-i határozatát ⁽⁷⁾ követően 2011. április 13-án az Európai Bizottság a megerősített együttműködés keretében egységes joghatással bíró európai szabadalom létrehozását javasolta. Olaszország és Spanyolország kivételével az összes tagállam elfogadta ezt a megoldást. ⁽⁸⁾

2.3 A „szabadalmi csomag” két rendeletet foglal magában – az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló 1257/2012/EU rendeletet és az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködésnek az alkalmazandó fordítási szabályok tekintetében történő végrehajtásáról szóló 1260/2012/EU rendeletet ⁽⁹⁾ –, valamint egy nemzetközi megállapodást, amely lefekteti az egységes uniós szabadalmi oltalom létrehozásának alapjait.

⁽³⁾ HL C 337., 2000.11.28.

⁽⁴⁾ Bár 2003. novemberi ülésén a Versenyképességi Tanács nagyon közel került ahhoz, hogy megállapodásra jusson a függőben levő kérdésekről (lásd a 03/245. sz. feljegyzést), a kérelmek lefordításának benyújtására vonatkozó határidőről nem sikerült megállapodni.

⁽⁵⁾ COM(2007) 165 final.

⁽⁶⁾ COM(2008) 465 final.

⁽⁷⁾ A Tanács 2011/167/EU határozata az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködésről.

⁽⁸⁾ Érdeemes emlékeztetni arra, hogy 2013. március 22-én Spanyolország és Olaszország keresetet nyújtott be az Európai Bírósághoz (C-146/13 és c-147/13) az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén történő megerősített együttműködést kialakító rendeletek megsemmisítését kérve, amelyet a Bíróság 2013. április 16-i ítéletében elutasított.

⁽⁹⁾ HL L 361., 2012.12.31.

2.4 Az Egységes Szabadalmi Bíróságról egy 25 tagállam által megkötött nemzetközi megállapodás rendelkezik (az aláírók közül Spanyolország és Lengyelország hiányzik), amelyet 2013. február 19-én írtak alá a Versenyképességi Tanács ülésének alkalmával⁽¹⁰⁾ és „az EU intézményi keretén kívül”.⁽¹¹⁾ A Bíróság hatásköre a jövőbeli egységes szabadalmakkal és a jelenleg létező „klasszikus” európai szabadalmakkal⁽¹²⁾ kapcsolatos konfliktusok kezelésére terjed ki.

2.4.1 Egy szakosított, *ad hoc* bíróságról van szó, amely helyi és regionális kirendeltségekkel rendelkezik az EU-ban. A nemzeti bíróságokon párhuzamosan folytatott eljárások helyett a jogalanyok gyors és magas színvonalú döntésekre számíthatnak, amelyeket az összes olyan tagállam elfogad, ahol a szabadalom érvényes.

2.4.2 Az Európai Tanács 2012. júniusi ülése úgy határozott, hogy az Elsőfokú Bíróság központi divíziójának székhelye Párizs lesz, e divízió szekcióié pedig London és München.⁽¹³⁾

2.4.3 Az új rendszerrel egyablakos ügyintézés jön létre az egységes hatályú európai szabadalmak benyújtására a megerősített együttműködésben részt vevő államok területén, továbbá egy olyan bíróság, amelynek többszörös hatáskörei az európai szabadalombitorlási perekétől a nemleges megállapításra irányuló kérelmeken, az ideiglenes, illetve biztosítási intézkedésekre irányuló kereseteken és a rendelkezéseken át a szabadalom megsemmisítése iránti keresetekig stb. terjednek. A bíróság az Európai Szabadalmi Hivatal határozataira vonatkozó 32. cikk (1) bekezdése (i) pontjának keretében felvetett kérdések megvizsgálására is rendelkezik majd hatáskörrel.

2.5 Részben az ipari tulajdonjoggal és a belső piaccal kapcsolatos témákra vonatkozó konzultatív felkérésekre adott válaszaiban,⁽¹⁴⁾ részben saját kezdeményezésű vagy feltáró véleményei⁽¹⁵⁾ révén az EGSZB mindig is határozottan kérte és támogatta egy európai szabadalom létrehozását.

2.5.1 Két tanácsi határozatra irányuló javaslatról is kidolgozott véleményt, amikor erre felkérést kapott: az egyik „a közösségi szabadalommal kapcsolatos jogviták rendezése tekintetében a Bíróság hatáskörrel való felruházásáról”,⁽¹⁶⁾ a másik pedig „a Közöségi Szabadalmi Bíróság létrehozásáról és az Elsőfokú Bíróság előtti fellebbezésekről”⁽¹⁷⁾ szolt.

2.6 Arra viszont nem kapott felkérést az EGSZB, hogy a „szabadalmi csomag”-ról (rendeletjavaslatok, amelyek a 2012. december 17-i 1257/2012/EU és az 1260/2012/EU rendelet⁽¹⁸⁾ alapjául szolgáltak, továbbá a 2013. február 19-én aláírt, az Egységes Szabadalmi Bíróságról szóló megállapodástervezet)⁽¹⁹⁾ is dolgozzon ki véleményt.

3. Az EP és a Tanács javaslata

3.1 Az Egységes Szabadalmi Bíróságról szóló megállapodás 89. cikke szerint a hatálybalépés időpontja:

a) 2014. január 1.,

vagy

⁽¹⁰⁾ Az aláírást megelőző nap az EP is megadta hozzájárulását. Bernhard Rapkay-nak az egységes szabadalom létrehozásáról szóló rendeletről készített jelentését 484 szavazattal 164 ellenében, 35 tartózkodás mellett fogadták el (e dokumentumra az együttdöntési eljárás volt érvényes), a Raffaele Baldassarre által a fordítási rendszerről készített állásfoglalást 481 szavazattal 152 ellenében, 49 tartózkodással fogadták el (e dokumentum esetében a Parlamentnek csak tanácsadói hatásköre van), végül Klaus-Heiner Lehne állásfoglalását 483 szavazattal 161 ellenében, 38 tartózkodással fogadták el. Ez a szabadalmi jogvitákra vonatkozó bírósági rendszerről szóló állásfoglalás nem jogalkotási dokumentum.

⁽¹¹⁾ Lásd az 16351/12+COR 1, továbbá a 2013. február 19-i 6590/13. sz. tanácsi sajtódokumentumot.

⁽¹²⁾ HL C 175., 2013.6.20.

⁽¹³⁾ Az Egységes Szabadalmi Bíróságra vonatkozó megállapodás 7. cikke.

⁽¹⁴⁾ Lásd a következő véleményeket: HL C 155., 2001.5.29., 80. o.; HL C 61., 2003.3.14., 154. o.; HL C 256., 2007.10.27., 3. o.; HL C 306., 2009.12.16., 7. o.; HL C 18., 2011.1.19., 105. o.; HL C 376., 2011.12.22., 62. o. HL C 68., 2012.3.6., 28. o.; HL C 234., 2003.9.30., 55. o.; HL C 234., 2003.9.30., 76. o.; HL C 255., 2005.10.14., 22. o.; HL C 93., 2007.4.27., 25. o.; HL C 204., 2008.8.9., 1. o.; HL C 77., 2009.3.31., 15. o.; HL C 132., 2011.5.3., 47. o.; HL C 9., 2012.1.11., 29. o.; HL C 24., 2012.1.28., 99. o.; HL C 76., 2013.3.14., 24. o.

⁽¹⁵⁾ Lásd a következő véleményeket: HL C 100., 2009.4.30., 65. o.; HL C 44., 2011.2.11., 68. o.; HL C 143., 2012.5.22., 17. o.; HL C 299., 2012.10.4., 165. o.; CESE3154/2013 (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).

⁽¹⁶⁾ HL C 112., 2004.4.30., 81. o..

⁽¹⁷⁾ HL C 112., 2004.4.30., 76. o..

⁽¹⁸⁾ A 2011. április 13-i COM(2011) 215/3 final és COM(2011) 216/3 final javaslat.

⁽¹⁹⁾ Az Egységes Szabadalmi Bíróságról szóló megállapodástervezet és az alapokmány tervezete – az Elnökség 2011. november 11-i, 16074/11. sz. átdolgozott végleges szövege.

- b) a 84. cikknek megfelelően az azt követő negyedik hónap első napja, hogy a 13. megerősítő okiratot vagy csatlakozási okmányt benyújtották – az a három tagállam (Németország, Franciaország és az Egyesült Királyság) is, amelyben a legnagyobb számú európai szabadalmat alkalmazták az azt az évet megelőző évben, amelynek folyamán aláírták a jelen megállapodást,

vagy

- c) a rendelet és a megállapodás viszonyát rendező, az 1215/2012/EU rendeletet módosító jogszabály hatálybalépését követő negyedik hónap első napja.

A legkésőbbi időpontot kell alkalmazni.

3.2 Ennek az európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatnak az a célja, hogy elfogadásra kerüljenek az 1215/2012/EU rendelet ahhoz szükséges módosításai, hogy egyrészt biztosítható legyen az Egységes Szabadalmi Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás és az említett rendelet közötti összhang, másrészt válaszolni lehessen a harmadik országból származó alperesekre vonatkozó joghatósági szabályok sajátos problémájára. ⁽²⁰⁾

3.3 Ugyanakkor, tekintettel a Benelux Bíróság különféle területeken, többek között a szellemi tulajdonjog területén létező párhuzamos hatásköreire, a javaslat úgy ítéli meg, hogy – az 1965. március 31-én kelt, az említett Benelux Bíróság felállításáról és működéséről szóló egyezmény szövegét módosító, 2012. október 15-i jegyzőkönyv elfogadását követően – az említett jegyzőkönyv az átdolgozott Brüsszel I. rendelet módosítását kívánja meg egyrészt a felülvizsgált egyezmény és az átdolgozott Brüsszel I. rendelet közötti összhang biztosítása, másrészt a harmadik országból származó alperesekre vonatkozó közös joghatósági szabályok hiányának kezelése céljából. ⁽²¹⁾

3.4 A vizsgált dokumentum az 1215/2012/EU rendelethez a következő módosításokat javasolja:

- a) egyrészt az Egységes Szabadalmi Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás és az 1965. évi Benelux Egyezményt módosító jegyzőkönyv, másrészt a Brüsszel I. rendelet kapcsolására irányadó rendelkezések;
- b) az Egységes Szabadalmi Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás, valamint az 1965. évi Benelux Egyezményt módosító jegyzőkönyv hatálya alá tartozó ügyekben a harmadik országból származó alperessel szemben az Egységes Szabadalmi Bíróság, valamint a Benelux Bíróság előtt megindított polgári és kereskedelmi ügyekben alkalmazandó egységes joghatósági rendelkezéseket kiegészítő rendelkezések.

3.5 E módosítások nyomán az 1215/2012/EU rendelet egy mondattal (a 14. preambulumbekzdésben) és négy új rendelkezéssel (71/A.–71/D. cikkek) egészül ki.

4. Megjegyzések

4.1 Az Egységes Szabadalmi Bíróságra vonatkozó megállapodás hatálybalépéséhez szükséges három feltétel közül az uniós intézmények hatáskörébe egyedül az tartozik, amely a 44/2001-es (Brüsszel I.) rendeletet ⁽²²⁾ hatályon kívül helyező 1215/2012 rendelet ⁽²³⁾ módosításaira vonatkozik.

4.2 A javasolt módosítások **szükségesek, megfelelőek, kellően meg vannak indokolva és időszerűek.**

Szükségesek, mert:

- a) Először is világosan, egyértelműen le kellett szögezni, hogy az Egységes Szabadalmi Bíróságot és a Benelux Bíróságot az 1215/2012. sz. rendelet szerinti bíróságnak kell tekinteni annak érdekében, hogy a rendelet által kijelölt bíróságtól eltérő tagállam bírósága előtt perelt alperesekkel szemben érvényesüljön a jogbiztonság és az előreláthatóság követelménye.
- b) Továbbá az Egységes Szabadalmi Bíróság és a Benelux Bíróság részére lehetővé kell tenni, hogy joghatóságukat érvényesítsék azon alperesekkel szemben, akik harmadik országban rendelkeznek lakóhellyel. Ezen túlmenően, a rendeletnek meg kell határoznia azon ügycsoportokat, amelyek esetén az Egységes Szabadalmi Bíróság és a Benelux Bíróság kiegészítő joghatósággal rendelkezik. A javaslat célja nyilvánvaló: az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés lehetővé tétele és annak elkerülése, hogy ugyanarról a tárgyról eltérő határozatokat hozzanak a bíróságok.

⁽²⁰⁾ A szubszidiaritási elvnek megfelelően ezt a javaslatot 2013. szeptember 17-én valamennyi uniós tagállam nemzeti parlamentjének elküldték (SG-Greffe (2013)D/14401).

⁽²¹⁾ Az 1965. március 31-én megkötött egyezmény által felállított Benelux Bíróság Belgium, Luxemburg és Hollandia közös bírósága. Feladata a Benelux tagállamokra irányadó közös szabályok egységes alkalmazásának biztosítása különböző jogterületeken, így a szellemi alkotások tekintetében. A 2012. október 15-i jegyzőkönyv ugyanakkor lehetőséget teremt a Benelux Bíróság hatáskörének kiterjesztésére a Brüsszel I. rendelet hatálya alá eső egyes ügyekre, holott eredeti hatásköre legfőképpen abban állt, hogy előzetes döntéseket hozzon a Benelux államokban közös rendelkezések értelmezéséről.

⁽²²⁾ HL L 12., 2001.1.16., 1. o.; lásd a következő véleményt: HL C 117., 2000.4.26., 6. o.

⁽²³⁾ HL L 351., 2012.12.20., 1. o.; lásd a következő véleményt: HL C 218., 2011.7.23., 78. o.

- c) Az 1215/2012. sz. rendelet máshol folyamatban levő eljárások (perfüggőségek) és összefüggő eljárások kezelésére vonatkozó rendelkezéseit nemcsak a fenti nemzetközi egyezmények szerződő tagállamainak bíróságai és a nemzetközi egyezményekben nem részes tagállamok bíróságai előtt megindított eljárások előtt kell alkalmazni, hanem az Egységes Szabadalmi Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás 83. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott átmeneti időszak során azon eljárások tekintetében is, amelyek tárgya az ott meghatározottak szerint kapcsolódik az európai szabadalomhoz, és amelyek egyrészt az Egységes Szabadalmi Bíróság előtt, másrészt az Egységes Szabadalmi Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás szerződő tagállamának bírósága előtt kerülnek megindításra.
- d) Az Egységes Szabadalmi Bíróság és a Benelux Bíróság ítéleteit az 1215/2012. sz. rendelettel összhangban azon tagállamokban is el kell ismerni, illetve végre kell hajtani, amelyek nem szerződő tagállamai az adott nemzetközi szerződésnek.
- e) Végül az adott nemzetközi szerződésben nem részes tagállam bírósága által hozott ítéleteket az 1215/2012. sz. rendelettel összhangban továbbra is el kell ismerni, illetve végre kell hajtani a többi tagállamban.

4.3 A tervezett módosítások **megfelelnek az alábbi céloknak:**

- a) tisztázni szükséges, hogy az Egységes Szabadalmi Bíróság és a Benelux Bíróság a Brüsszel I. rendeletben szereplő „bíróság” fogalma alá esnek;
- b) tisztázni szükséges a joghatóságra vonatkozó rendelkezések alkalmazhatóságát az Egységes Szabadalmi Bíróság és a Benelux Bíróság tekintetében azon esetekben, amikor az alperes az érintett tagállamban rendelkezik lakóhellyel, továbbá egységes rendelkezéseket szükséges alkotni a harmadik országból származó alperessel szemben alkalmazandó nemzetközi joghatósággal kapcsolatban azon esetekben, amikor az ilyen alperessel szembeni eljárás az Egységes Szabadalmi Bíróság, illetve a Benelux Bíróság előtt kerül megindításra, és a Brüsszel I. rendelet nem tartalmaz e tárgyban rendelkezéseket, hanem visszautal a nemzeti jogra;
- c) rendezni szükséges a máshol folyamatban levő eljárások (perfüggőségek) és összefüggő eljárások kezelésére vonatkozó rendelkezéseket egyrészt az Egységes Szabadalmi Bíróság és a Benelux Bíróság, másrészt a vonatkozó nemzetközi egyezményben nem részes tagállamok nemzeti bíróságai tekintetében, és szintén rendezni szükséges e rendelkezéseknek az Egységes Szabadalmi Bíróság létrehozásáról szóló megállapodás 83. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott átmeneti időszak során történő alkalmazását;
- d) tisztázni szükséges az elismerésre és végrehajtásra vonatkozó rendelkezések alkalmazását a vonatkozó nemzetközi egyezmények szerződő tagállamai és az egyezményekben nem részes tagállamok közötti jogviszonyok keretében.

4.4 A rendeletjavaslatot megelőző és bevezető Indokolás fejezet **megfelelően megindokolja** a javasolt módosításokat.

4.4.1 Végül pedig a módosítás **ideje is megfelelő**, ugyanis az 1215/2012. sz. rendelet 2015. január 10-től alkalmazandó, az Egységes Szabadalmi Bíróságra vonatkozó megállapodás csak az 1215/2012/EU rendeletet módosító jogszabály hatálybalépését követő negyedik hónap első napján lép hatályba, és a rendeletet módosító jogszabályt ugyanattól a naptól, 2015. január 10-től kell alkalmazni (a javaslat 2. cikke).

4.5 **Az EGSZB ezért egyetértését fejezi ki, és támogatja a tárgyalt javaslatot**, amelyet megfelelőnek és elengedhetetlennek tart ahhoz, hogy az Egységes Szabadalmi Bíróságra vonatkozó megállapodás, a Benelux Bíróság hatáskörének kiterjesztéséről szóló jegyzőkönyv, valamint az átdolgozott Brüsszel I. rendelet párhuzamos és egységes alkalmazása megvalósuljon.

4.6 Amiatt azonban **sajnálkozását fejezi ki az EGSZB, hogy nem kapott felkérést véleményalkotásra** a „szabadalmi csomag” (1257/2012/EU rendelet és 1260/2012/EU rendelet) elfogadásáról, valamint az egységes uniós szabadalmi oltalom létrehozásának alapjait lefektető nemzetközi megállapodásról.

4.6.1 Az EGSZB megragadja azonban az alkalmat arra, hogy üdvözölje az európai szabadalom és az egységes hatályú szabadalom párhuzamos létezésében rejlő rugalmasságot, mivel ez a rendszer lehetővé teszi a legmegfelelőbb alternatíva kiválasztását: néhány kijelölt tagállam esetében az európai szabadalomról, a megerősített együttműködésben részt vevő 25 tagállam mindegyike számára pedig az egységes hatályú európai szabadalomról van szó.

4.6.2 Az az egyszerűsítés azonban, amelyre a „szabadalmi csomag” törekszik, felvet néhány kérdést, mivel a rendszer megvalósításával kapcsolatos munkák még folyamatban vannak.

A megállapodáshoz csatolt nyilatkozat rendelkezik egy, a tagállamok képviselőiből álló bizottság felállításáról, amelynek ki kell dolgoznia „az egységes szabadalmi bíróság megfelelő működését biztosító gyakorlati intézkedéseket”. E bizottságnak többek között az a feladata, hogy kidolgozza a Bíróság eljárási szabályzatát, és megszervezze a bírók képzését. ⁽²⁴⁾

4.6.2.1 A jogviták rendezésére vonatkozó választottbíróági mechanizmusnak ⁽²⁵⁾ és az egységes bírósághoz való fordulás lehetőségének párhuzamos létezése szintén kérdéseket vet fel, mert az Egységes Szabadalmi Bíróság hatásköre a 7 éves átmeneti időszakban változó lesz.

4.6.2.2 A szabadalmi csomag hatálybalépését ezenkívül bonyolult jogi helyzet jellemzi, mivel az alá van rendelve az Egységes Szabadalmi Bíróságra vonatkozó megállapodás 3.1. pontban ismertetett formula szerinti hatálybalépésének.

4.6.2.3 Az Egységes Szabadalmi Bíróságnak már a szerkezete is zavarba ejtő. Az Elsőfokú Bíróság központi divíziója a következő három városban kap helyet: Párizs: ipari technikák, közlekedés, textiltermékek, papír, helyhez kötött létesítmények, fizika, elektromosság; London: vegyészet, fémfeldolgozás és „emberi szükségletek”, ezen belül gyógyszerek; és München: gépészet, világítás, fűtés, fegyverek, robbantás. Ezután egy államon belül helyi divíziók hozhatók létre, és a regionális divíziók legalább két államra terjedhetnek ki. Végül a fellebbviteli bíróság székhelye Luxemburg lesz.

4.6.2.4 Az, hogy a megfizetendő bírósági díjak összege előre nem tudható, eltérítheti az alperest attól, hogy jogainak megvédése érdekében az Egységes Szabadalmi Bíróságnál indítson keresetet. Ez pedig alááshatja az alperesnek az igazságszolgáltatáshoz való jogát.

4.6.2.5 Az UPC ⁽²⁶⁾ javasolt eljárási szabályzata 14. cikkének (2) bekezdése nehezen egyeztethető össze az Egységes Szabadalmi Bíróság létrehozására szerződő tagállamok közötti megállapodás 49. cikkével, különösen azokban az esetekben, amikor az eljáró divízió hatásköre a 33. cikk (1) bekezdésének a) pontján alapul. Különösen nehezen érthető, hogy pontosan melyik nyelvet kell alkalmazni. A megállapodás 49. cikkének (3) bekezdése szerint a felek jogosultak megállapodni az eljárás nyelvéről, amit az eljáró tanácsnak jóvá kell hagynia. A 14. cikk (2) bekezdése azonban úgy szól, hogy „a keresetet azon a nyelven kell megfogalmazni, amelyet az alperes a székhelye szerinti szerződő tagállamban üzletszerűen használ”. A téves értelmezések elkerülése érdekében az EGSZB azt javasolja, hogy a 14. cikk (2) bekezdését töröljék, vagy jelentősen módosítsák.

4.6.2.6 Az Egységes Szabadalmi Bíróság sikere nagyban függ a kiválasztott bírák kompetenciájától. Jóllehet különböző tagállamokból jönnek és a tagállamok eljárási rendszerei közti számos különbség miatt igen eltérő tapasztalatokkal rendelkeznek, a bírácoknak követniük kell az Egységes Szabadalmi Bíróság új eljárásait. A kijelölt bírák színvonalas és alapos képzése ezért igen fontos a Bíróság sikeréhez, nemcsak az új eljárási szabályok ismerete, hanem a nyelvtudás tekintetében is, amely elengedhetetlen a Bíróság számára

4.7 Tekintettel erre a bonyolult helyzetre, csak örömmel lehet fogadni a Brüsszel I. rendeletbe várhatóan beillesztésre kerülő négy új rendelkezés egyszerűségét.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

⁽²⁴⁾ <http://www.unified-patent-court.org>.

⁽²⁵⁾ Az Egységes Szabadalmi Bíróságra vonatkozó megállapodás 35. cikke.

⁽²⁶⁾ Egységes Szabadalmi Bíróság (Unified Patent Court).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Megnyíló oktatás: mindenki számára elérhető innovatív oktatás és tanulás az új technológiák és a nyitott oktatási segédanyagok révén

COM(2013) 654 final

(2014/C 214/06)

Előadó: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Társelőadó: **Pavel TRANTINA**

2013. szeptember 25-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Megnyíló oktatás: mindenki számára elérhető innovatív oktatás és tanulás az új technológiák és a nyitott oktatási segédanyagok révén

COM(2013) 654 final

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2014. február 6-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2014. február 26–27-én tartott, 496. plenáris ülésén (a 2014. február 26-i ülésnapon) 226 szavazattal 2 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Ikt-eszközöket lassan mindenki használ az élet minden területén. Az EGSZB hisz abban, hogy az oktatási rendszerek digitális alapú megközelítése – különösen, ha ésszerűen alkalmazzák – hozzájárulhat a közösség számára nyújtott oktatás színvonalának és kreativitásának javításához.

1.2 Az EGSZB meg van győződve arról, hogy a tanároknak központi szerepe van a „Megnyíló oktatás” nevű kezdeményezés sikerében. A kezdeményezés kialakításában és végrehajtásában való részvételük, valamint megfelelő képzésük alapvető annak érdekében, hogy az „oktatás megnyitása” innovatív módon, új technológiákat és nyitott oktatási segédanyagokat felhasználva történjen egy mindenki számára hozzáférhető tanítási és tanulási környezetben.

1.3 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az összes szereplő mozgósítása és a „tanulási partnerségek” létrehozásának támogatása a társadalomban – amelyek keretében iskolák, vállalatok, helyi önkormányzatok, szociális partnerek, civil társadalmi szervezetek, a fiatalokkal foglalkozó nem kormányzati szervezetek, fiatalokkal és másokkal foglalkozó szociális munkások, szülők és diákok is részt vesznek a tantervek kialakításában és végrehajtásában – alapvető ahhoz, hogy a kezdeményezés sikeres legyen és gyakorlati eredményeket hozzon egy az oktatási paradigmaváltás szempontjából egészséges környezetben.

1.4 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy hatékonyan kell felhasználni azokat a finanszírozási programokat, amelyek európai, illetve különösen nemzeti szinten rendelkezésre állnak arra, hogy támogassák az új technológiák és a nyitott oktatási segédanyagok optimális, megfelelően a tantervekhez igazított alkalmazását. Meg kell figyelni, el kell terjeszteni és népszerűsíteni kell az egyes tagállamokban létező bevált gyakorlatokat, például az iskolákat új információs és kommunikációs technológiai (ikt) eszközökkel felszerelni kívánó vállalatoknak nyújtandó ösztönzők terén.

1.5 Az EGSZB alapvetőnek tartja, hogy az ikt-használat segítségével szerzett készségek elismerésének eszközei az egész közösség számára világosak és ismertek legyenek, alkalmazásukat pedig rendszeresen értékeljék. A készségek és képesítések jelenleg kialakítás alatt álló európai térségének hozzá kellene járulnia ehhez a készségek átláthatóságát és elismertetését célzó törekvéshez. Ez alapvető annak biztosításához, hogy az egész közösség ismerje és elfogadja a rendszert.

1.6 Az EGSZB határozottan egyetért azzal, hogy jól megtervezett, átfogó megközelítésre van szükség az új technológiák tanulási folyamatban történő használatának előmozdítását célzó intézkedések alkalmazása terén, mind a nyitott online tömegkurzusok (MOOC), mind pedig a nyitott oktatási segédanyagok kapcsán. A tanárok továbbra is mindenképpen központi szerepet töltenek be az egész oktatási folyamatban azért, hogy megfelelő képzést és ösztönzést biztosítsanak. A technológián alapuló oktatás új kihívásokat állított Európa elé. A technológia a tanárok nélkül elveszíti oktatási értékét, a digitális világban jól eligazodó tanároknak pedig továbbra is kulcsfontosságú szerepük van abban, hogy az oktatást vonzóvá tegyék a diákok számára.

1.7 Az EGSZB rá kíván mutatni arra, hogy az ikt-eszközöknek az oktatásban történő felhasználása során fokozni kell a befogadó jelleget, különösen a hátrányos helyzetű iskolások irányában, akik nem tudják beszerezni a szükséges eszközöket, nem rendelkeznek megfelelő internet-hozzáféréssel és nem képesek tartalmat vásárolni. Szerinte Európában számos példát találunk bevált gyakorlatokra azt illetően, hogy miként számolják fel ezeket az akadályokat és látják el az érintetteket a szükséges eszközökkel. Ezeket a bevált gyakorlatokat meg kell osztani és ösztönözni szükséges.

1.8 Az EGSZB ezenkívül úgy véli, hogy az új internetalapú technológiák lehetővé teszik a tudás határokon átnyúló átadását, így előmozdítják a tagállamokban folyó oktatás egymáshoz való közelítését. Ennek jelentősége van a jövőbeli munkavállalóknak és munkaadóknak az Európai Unió egyesült piacain való mobilitása szempontjából, amiből az EU-nak haszna származik.

1.9 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak biztosítania kellene a szükséges támogatási és koordinációs mechanizmusokat a jelen dokumentumban tárgyalt javaslatok gyors és eredményes végrehajtásához, az eredmények méréséhez és a bevált gyakorlatok EU-szintű cseréjének népszerűsítéséhez. Az EGSZB szerint a javaslatok megfelelő megvalósítása segíti majd az Európa 2020 stratégia általános célkitűzéseinek elérését is.

2. Háttér

2.1 Az Európai Bizottság elindította „Megnyíló oktatás” elnevezésű cselekvési tervét, amelynek célja pótolni az információs és kommunikációs technológiák oktatási folyamatban történő elégtelen vagy nem hatékony használatából adódó hiányosságokat, illetve más, a digitális technológiákhoz kapcsolódó problémákat, amelyek megakadályozzák az iskolákat és egyetemeket abban, hogy biztosítani tudják a magas szintű oktatást és azokat a digitális készségeket, amelyek elsajátítása 2020-ra a munkahelyek 90 %-ához alapkövetelmény lesz.

2.2 A „Megnyíló oktatás” cselekvési terv – Andrulla Vasziliu, az oktatásügyért, a kultúráért, a többnyelvűségért és az ifjúságpolitikáért felelős uniós biztos és Neelie Kroes, az Európai Bizottság alelnöke és a digitális menetrendért felelős európai biztos közös kezdeményezése – három fő területre koncentrálnak:

- innovációs lehetőségeket kíván teremteni az oktatási szervezetek, oktatók és tanulók számára,
- segíteni kívánja a nyitott oktatási segédanyagok tágabb körű használatát, és biztosítani azt, hogy az állami forrásokból készült oktatási anyagok mindenki számára hozzáférhetőek legyenek, illetve
- javítani kívánja az iskolai ikt-infrastruktúrát és hálózati kapcsolatokat.

2.3 A „Megnyíló oktatás” cselekvési tervhez kapcsolódó kezdeményezések az EU oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogramja, az Erasmus+, az új kutatási és innovációs program, a Horizont 2020, valamint az uniós strukturális alapok finanszírozásával valósulnak meg. Az Erasmus+ finanszírozza például az oktatási szolgáltatók üzleti modelljeinek a technológiai váltáshoz való hozzáigazítását, illetve támogatja az oktatók továbbképzését nyílt online kurzusok keretében. Minden, az Erasmus+ program támogatásával kidolgozott segédanyag nyílt felhasználási engedéllyel szabadon hozzáférhető lesz a nagyközönség számára.

2.4 A „Megnyíló oktatás” program sikeres megvalósulása érdekében a jövő nyáron teszi közzé ajánlásait a felsőoktatás korszerűsítésével foglalkozó magas szintű munkacsoport. A Vasziliu biztos kezdeményezésére létrejött és Mary McAleese korábbi ír miniszterelnök által vezetett csoport jelenleg méri fel, hogyan tudná a legjobban hasznosítani a felsőoktatás az új oktatási és tanulási módszereket.

2.5 A kezdeményezés kapcsolódik a több érdekelt felet tömörítő, a digitális munkahelyekkel foglalkozó nagykoalíció elnevezésű platformhoz is, amely az ikt-készségek hiányával, valamint azzal a problémával foglalkozik, hogy az ikt-hoz kapcsolódó betöltetlen állások száma 900 000-re tehető.

3. Általános megjegyzések

3.1 „Az oktatás társadalmi folyamat” (John Dewey), és az ikt-használat elterjedésével is az marad. Az oktatás nemcsak a tudás átadására szolgál, hanem polgárrá is nevel.

3.2 Az EGSZB üdvözli a „Megnyíló oktatás” című európai bizottsági közleményt mint annak eszközét, hogy ösztönzést kapjon egy a diák- és tanári közösség, valamint az egész társadalom készségeinek fejlesztésére képes modern oktatási rendszer, könnyebbé váljon az új digitális készségek és az új információs és kommunikációs technológiai megoldások felhasználása, és így biztosítva legyen a tudás átadását célzó folyamat hatékonysága.

3.3 Az oktatás a modern társadalmak egyik pillére és emberi jog. Megfelelő oktatási rendszer nélkül egyetlen ország sem képes fennmaradni vagy fejlődni. Napjainkban a siker kulcsa az, hogy a modern és a hagyományos módszerek vegyítésével alkalmazzanak ikt-kat a tudásátadásban. Az oktatásnak a helyes megközelítést kell követnie, amely az egyének integrált fejlesztésére koncentrál, és eközben megfelel a valós piaci készségigényeknek is. Ezenkívül az Európai Unió oktatási rendszereinek – a jövedelmező piacok szükségleteinek elhanyagolása nélkül – a nem jövedelmező piacok, például egyes kutatási területek, tudományágak vagy a művészetek szükségleteit is ki kell elégíteniük.

3.4 Az iskolák mindig is vezető szerepet töltek be az innováció terén. Az EGSZB véleménye szerint ezért az úgynevezett „hagyományos” oktatási módszerek és az új technológiák és megközelítések használata közötti egyensúly létfontosságú az oktatás sikerességéhez. Ezen túlmenően az EGSZB úgy véli, hogy az oktatási rendszereknek meg kell felelniük a világszintű társadalmi fejlődésnek és az új kihívásoknak is.

3.5 Az EGSZB már évek óta foglalkozik az oktatás innovatív megközelítéseinek kérdésével.⁽¹⁾ Például az EGSZB közelmúltban elfogadott, „Gondoljuk újra az oktatást!” című véleménye kiemelte, hogy a STEM-tárgyak (tudomány, technológia, mérnöki tudományok és matematika) tanításának továbbra is kiemelt figyelmet kell tulajdonítani az oktatási rendszerekben, mivel ezek a tárgyak központi jelentőséggel bírnak a környezetünket jelentő technológiai társadalom fejlődéséhez, amelyben óriási igény jelentkezik majd a magas szintű tudományos és technológiai ismeretekkel rendelkező emberi erőforrás iránt. Ennek ellenére alapvető, hogy ezeket a tantárgyakat kreatív és az érdeklődést felkeltő módon prezentálják a diákoknak, éspedig az óvodától kezdődően. Ez a korai kezdés elvét alkalmazó megközelítés eddig jó eredményeket mutatott fel, és számos tagállamban bevált gyakorlatnak tekinthető.

3.6 Az oktatás szempontjából mind a digitális, mind pedig az online megoldások jelentőséggel bírnak. Az EGSZB mindazonáltal kiáll amellett, hogy ha új anyagokat, módszereket és készségeket használunk az ismeretek átadásához, akkor alapvető, hogy javítsuk a tartalmat, a tanulási hatékonyságot és a tanulási eredményeket.

3.7 Az EGSZB úgy véli, hogy az oktatói közösség, valamint az érdekeiket képviselő szociális partnerek részvétele alapvető az oktatás megnyitásával kapcsolatos folyamat hatékonyságához. Ennek megfelelően az EGSZB üdvözli azt a szándékot, hogy támogassák a bevált gyakorlatok megosztását és új kezdeményezések indítására vállalkozó önkéntes oktatók hálózatait.

3.8 Az EGSZB tudatában van annak, hogy a vállalatok szempontjából az új megközelítés és az új digitális környezet nagy lehetőségeket rejt. Ugyanakkor az EGSZB óvatosságra int, különösen a „nyílt forrású” anyagok felhasználása terén. Bár az EGSZB úgy véli, hogy a nyílt tanfolyamoknak és segédanyagoknak van szerepe a folyamat végrehajtásában, a piac bizonyos fokú (önkéntes) osztályozást és szabványosítást igényel a tanúsítási folyamatra és a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokra való tekintettel.⁽²⁾ Fontos és ajánlatos kritikus elemzést végezni az oktatási segédanyagok minősége kapcsán is.

3.9 Az EGSZB elismeri a „nyílt oktatási segédanyagok” „iparágának” előnyeit, amennyiben az ilyen anyagok megfelelőek az oktatási folyamatok szempontjából, és képesek előmozdítani a nyelvtanulást. A nyílt és magas színvonalú oktatási tartalmakhoz való egyetemes és korlátlan hozzáférés egyáltalán nem hasznos, ha az ilyen tartalmakat egy közösség azért nem tudja felhasználni, mert olyan nyelven vannak, amelyet a tagok többsége nem ismer.

3.10 Az EGSZB szerint kétségtelen, hogy a dokumentumban támogatott európai szintű politikák ellenére a megoldások gyakorlati alkalmazása attól függ majd, hogy az egyes tagállamok miként szervezik meg saját politikáikat. Az EGSZB ezért valódi támogatást kér a tagállami politikai vezetők részéről, biztosítandó az európai szinten javasolt megoldások végrehajtását, még ha a tagállamok eltérő ütemben haladnak is vele.

⁽¹⁾ HL C 181., 2012.6.21., 143. o.; HL C 68., 2012.3.6., 11. o. és HL C 68., 2012.3.6., 1. o.

⁽²⁾ HL C 191., 2012.6.29. – 4. fejezet.

3.11 Amint már említettük, mint minden nagy változás, ez a „forradalom” is minden tagállamban megköveteli a politikai vezetők elkötelezettségét. Az EGSZB ennek értelmében sürgeti a rendelkezésre álló európai, illetve főként nemzeti szintű finanszírozási programok megfelelő felhasználását a javasolt oktatási „forradalom” támogatására. Bár az Erasmus+ és a Horizont 2020 program egyes eszközei – annak ellenére, hogy üdvözlendő módon nagyobb mértékben részesülnek költségvetési előirányzatokból – nem jelentenek megoldást mindenre, a nemzeti költségvetések ezekkel az eszközökkel történő megfelelő összehangolása révén valóban támogatni lehetne az oktatási rendszereket. Egy ilyen jellegű megközelítés az egyes tagállamok részéről helyes stratégiákat és politikai döntéseket követel meg, minthogy nem léteznek általános érvényű megoldások.

3.12 A digitális technológiák jelentőségéről mondottaktól függetlenül az oktatásnak meg kellene nyílnia más tanulási formák (például az iskolán kívüli nem formális oktatás) előtt is. Ennek kapcsán utalni kell arra is, hogy a média (mint informális tanulási segédanyag) szerepe még viszonylag kicsi az oktatási folyamatban, annak ellenére, hogy hatalmas potenciállal rendelkezik a formális oktatás kiegészítőjeként és a digitális tartalmak megértése terén tett hozzájárulása szempontjából.

3.13 Az új technológiák használatának előmozdításához az egész tanulói közösség hozzáféréseinek és társadalmi befogadásának elvére kell alapozni, különösen szem előtt tartva a diákok eltérő társadalmi háttérét és a digitális világgal való kapcsolatuk ebből eredő különbözőségét.

3.14 Az EGSZB megismétli, hogy nemcsak a tanulói közösséget, hanem az egész társadalmat be kell vonni a jobb tanulmányi eredmények eléréséhez meghatározó mértékben hozzájáruló bevált gyakorlatok és megközelítések kialakításába.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Nyitott tanulási (open learning) környezetek

4.1.1 Az oktatás és a képzés színvonalának emelése terén több és jobb beruházásra van szükség, hogy javuljanak a kompetenciák és jobb legyen a foglalkoztathatóság az Európai Unió országaiban. Egyértelművé kell tenni a prioritásokat a nyilvánosság számára, különösen bizonyos tagállamokban. Nincs értelme annak, hogy beruházzunk az infrastruktúrákba, ha ezzel párhuzamosan pénzt vonunk el a tanárképzéstől. A beruházásoknak egyszerre kell megerősíteniük az iskolák logisztikai kapacitását és a támogató infrastruktúrákat, illetve javítaniuk az oktatási folyamat „tudásoldali” összetevőjét. Ez alapvető ahhoz, hogy megfelelően kihasználjuk a különféle európai és nemzeti szintű finanszírozási programokban rendelkezésre álló lehetőségeket.

4.1.2 A bevált gyakorlatokat széles körben terjeszteni kell. A tagállamok között meglévő (úgy strukturális, mint kulturális) különbségek ellenére az elképzeléseket, folyamatokat és megközelítéseket hozzá lehet igazítani az egyes országok helyi adottságaihoz. Az EGSZB értékeli az Európai Bizottságnak azt a szándékát, hogy európai szinten létrehozzon egy hálózatot, amely támogatja ezeket a bevált gyakorlatokat, és az összes tagállam rendelkezésére bocsátja azokat.

4.1.3 A diákoknak természetes érzékük lehet a digitális világhoz, viszont a digitális oktatás sikeressége érdekében iránymutatásra van szükségük ahhoz, hogy megtanulják tanulási célra felhasználni az új technológiákat. Bizonyos felhasználói szokásaikon is változtatniuk kell majd a technológiák kapcsán. Alkalmazkodniuk kell ahhoz, hogy a technológia felhasználásával feladatokat oldjanak meg, ami kezdetben bizonyára nehéz lesz, ám a későbbiekben meghozza gyümölcsét. A diákoknak sok szempontból éppen annyit kell változtatniuk, mint tanáraiknak, és ezt a közös erőfeszítést nyilvánvalóvá kell tenni.

4.1.4 A technológiát eszköznek, és nem célnak kell tekinteni. Ha nem képezzük ki a tanárokat és a diákokat, akkor az új eszközöket elavult módon fogják használni. Az igazgatóknak és más iskolai felelősöknek biztosítaniuk kell azt, hogy a szülők tájékozottak legyenek az új oktatási módszerek kapcsán, hogy azok valóban meggyökerezhessenek. Az oktatási szektornak jövőképpel rendelkező vezetőkre lesz szüksége.

4.1.5 Az oktatási folyamatban a tanárok fontosabbak, mint a tanterem mérete, a tanórán eltöltött idő, a technológia rendelkezésre állása a teremben vagy az iskola és a csoportok szervezettsége. Az a tény, hogy a technológia „meghódítja” az iskolákat, lehetőségnek tekinthető a tanárok státuszának javítására, ami azt jelenti, hogy el kell ismerni és növelni kell szerepüket a közösségen belül. Nem könnyű új képzési folyamatokat és új oktatási technológiákat bevezetni a tanteremben: képzett és motivált tanárookra van szükség a változási folyamat levezetésére.

4.1.6 A politikai döntéseknek ezért biztosítaniuk kell, hogy a technológia ne akadályozza az oktatást azzal, hogy veszélybe sodorja a tanárok professzionalizmusát és elkötelezettségét. A technológiát kell alárendelni a tanárok által vezetett oktatási folyamatnak, nem pedig fordítva.

4.1.7 A tanárképzésbe irányuló beruházásoknak általában véve meg kell haladniuk a technológiára szánt összegeket.

4.1.8 A technológia sokszor azon diákok számára a leghasznosabb, akik a legkevésbé szorulnak segítségre. A statisztikák azt mutatják, hogy az egyetemet végzettek nagyobb valószínűséggel végeznek el nyitott online tömegkurzusokat (MOOC), mint mások. A nyitott online tömegkurzusok nem elegendőek ahhoz, hogy megoldódjanak a legsürgetőbb oktatási kihívások, azonban hasznos lenne bevezetni azokat a középfokú és a szakképzésben.

4.1.9 Kiemelkedő jelentősége van az (akár iskolában, akár azon kívül) ikt-k révén elsajátított készségek átláthatóságának és elismerésének, valamint az elismertetési folyamatok minőségbiztosításának. A tanulókat, az oktatókat és a munkaadókat be kell vonni az elismertetési folyamatok kialakításába, és el kell érni, hogy az ilyen folyamatok ösztönzést jelentsenek számukra.

4.2 Nyitott oktatási segédanyagok

4.2.1 A digitális segédanyagok és tartalmak használatának ösztönzése érdekében egyértelműen szükség van az idegen nyelvek (különösen az angol) elterjedésére, és pedig nemcsak a diákok, hanem a tanárok körében is.

4.2.2 A digitális tantermek létrehozásához azok tervezőinek rendelkezniük kell az alapvető pedagógiai és szervezési készségekkel. A termék akkor fokozhatják a digitális tanulás hatásait, ha aktív tanulási tereként kerültek kialakításra, ha a diákokat helyezik a középpontba és olyan segédanyagokkal vannak felszerelve, amelyek lehetővé teszik az összes típusú diák oktatási igényeinek kielégítését.

4.2.3 Az EGSZB egyetért azzal, hogy „a megnyíló oktatás európai honlapjának” létrehozása jelentős lépés annak biztosítása érdekében, hogy a közösség lépést tudjon tartani a folyamattal. Úgy véli, hogy e portál használatát külön ösztönözni kellene, tartalmát pedig folyamatosan figyelni és értékelni kell. Különös figyelmet kell fordítani a segédanyagok nyelvi sokféleségére, használatuk megkönnyítése érdekében.

4.3 Hálózatba kapcsolódás és innováció

4.3.1 Az EGSZB tudatában van annak, hogy az ikt-infrastruktúrák kapacitásai eltérőek az egyes tagállamokban. Ezt fontos szem előtt tartani a különféle javaslatok végrehajtása során. A széles sávú infrastruktúrák fejlesztésének azonban – különösen a távol eső területeken – legalábbis kiemelt jelentőséget kell biztosítani, illetve fenn kell tartani azt.

4.3.2 Fontos garantálni a szélesebb körű ikt-hozzáférést a hátrányos helyzetű csoportok számára, lehetővé téve számukra a beilleszkedést. Az internet-hozzáférést és online tanulási lehetőséget biztosító közösségi szolgáltatásokban/központokban, valamint az iskolai „e-könyvtárakban” hatalmas lehetőségek rejlenek.

4.4 Összehangolt erőfeszítések a digitális forradalom lehetőségeinek megragadására

4.4.1 Az EGSZB alapvetőnek tartja a szóban forgó politikák hatásainak értékelését. Amint korábban említettük, különféle megközelítések léteznek, és eltérő mértékű a közösségek bevonása az oktatási folyamatba. Szükség van arra, hogy a „digitális forradalmat” mérni lehessen olyan alapvető teljesítménymutatókkal, amelyek nemcsak a gyakorlati kérdésekre vonatkoznak (a diákok aránya az oktatási rendszerben, a nyitott segédanyagok új felhasználóinak száma, a számítógépek és digitális könyvek száma a tantermekben stb.), hanem arra is, hogy az új digitális módszerek milyen hatást fejtenek ki az iskolákra, illetve a diákok és a tanárok körében, többek között nyelvi készségeik javítása terén.

4.4.2 Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy az egész közösséget be kell vonni a folyamatba. Szó volt már arról, hogy kiemelt figyelmet kell fordítani a tanárookra és központi szerepükre, azonban el kell ismerni azt is, hogy a családnak és a társadalmi környezetnek szintén kiemelt szerep jut. Az innovatív és inkluzív oktatási politikák végrehajtása során a családnak mindig is döntő jelentősége lesz abban, hogy segítse a diákokat az új digitális tanulási eszközökhöz való alkalmazkodásban. A családot mindenképpen aktívan be kell vonni ebbe a változási folyamatba. Az EGSZB elismeri a fiatalokkal és másokkal foglalkozó szociális munkások egyedülálló hozzájárulását is, akik munkájuk részeként lehetővé teszik és ösztönzést nyújtanak minden korosztály képviselői számára, hogy kihasználják különféle oktatási kezdeményezések előnyeit.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Javaslat tanácsi ajánlásra a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszeréről

COM(2013) 857 final

(2014/C 214/07)

Előadó: **Indrė VAREIKYTĖ**

2013. december 4-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi ajánlásra a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszeréről

COM(2013) 857 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2014. február 6-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2014. február 26–27-én tartott, 496. plenáris ülésén (a február 27-i ülésnapon) 196 szavazattal 7 ellenében, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az elmúlt két évtizedben a szakmai gyakorlat a munkaerőpiacra való belépés fontos kapuját jelentette a fiatalok számára. Míg azonban a szakmai gyakorlat mára bevett szokássá vált az európai munkaerőpiacon, és sok vállalat kezd aktívan hozzájárulni ehhez a folyamathoz, a tanulási tartalom és a munkafeltételek tekintetében növekvő aggodalom kíséri elterjedését. A nagyobb eséllyel történő álláshoz jutás érdekében a szakmai gyakorlatnak jó minőségű tanulási tartalmat és megfelelő munkafeltételeket kell nyújtania, és nem helyettesítheti a rendes munkaviszonyt, illetve nem lehet az elhelyezkedés előfeltétele.

1.2 A szakmai gyakorlat a munkanélküliség felszámolásának vagy a készségekkel kapcsolatos elvárások és a kínálat közötti eltérések orvoslásának, illetve az oktatásból a munkaerőpiacra történő átlépésnek a fontos eszköze, de nem jelentheti ezek kizárólagos módját. Ezeknek a problémáknak a megoldásához átfogó és egymáshoz szorosan kapcsolódó politikákra van szükség mind európai, mind nemzeti szinten. Megfelelő intézkedésekkel, különösen nemzeti szinten, több szakmai gyakorlati lehetőség biztosítható a fiatalok számára.

1.3 Ahhoz, hogy a szakmai gyakorlati rendszerek jobbak és könnyebben igénybe vehetők legyenek, a szövegben szereplő konkrét ajánlások mellett az alábbi fő feltételeknek kell teljesülniük:

1.3.1 Az ajánlásnak ki kell térnie az oktatási programokhoz és az aktív munkaerő-piaci politikákhoz kapcsolódó szakmai gyakorlatokra is (ez utóbbiak célcsoportja a képzetlen vagy alacsony iskolai végzettségű fiatal munkanélküliek), mivel ezek jelentik az EU-ban a szakmai gyakorlatok leghatékonyabb formáit.

1.3.2 Jobban kellene támogatni, hogy a szakmai gyakorlatok bekerüljenek a tanrendekbe, a szakmai gyakorlatokra pedig – ahol csak lehet – már a tanulmányok alatt sort kell keríteni, nem pedig csak a diplomaszerezés után.

1.3.3 Összehangolt erőfeszítésekre van szükség európai és nemzeti szinten is, hogy még több szakmai gyakorlati hely álljon rendelkezésre, különösen a kvv-knál.

1.3.4 Az úgynevezett „nyílt piaci szakmai gyakorlatok” esetében biztosítani kell egy legalább alapszintű társadalombiztosítási csomagot (egészség- és balesetbiztosítás, illetve fizetett szakmai gyakorlat esetén táppénz).

1.3.5 Biztosítani kell a gyakornokoknak a szükséges pénzügyi támogatást.

1.3.6 Szükség van olyan kiegészítő iránymutatásokra, amelyek segítségével a tagállamok és a foglalkoztató vállalatok/szervezetek egyrészt jobban megérthetik, hogy a már létező uniós és nemzeti pénzügyi források révén milyen lehetséges módokon támogathatják a szakmai gyakorlattal kapcsolatos rendszereket, másrészt pedig közös pénzügyi felelősség mellett rugalmas szakmai gyakorlati rendszereket hozhatnak létre.

1.3.7 Több határon átnyúló szakmai gyakorlati lehetőségre van szükség, hogy nagyobb legyen a fiatalok EU-n belüli mobilitása. Üdvözlendő, hogy az EURES-szolgáltatásokat kiterjesztik a szakmai gyakorlatokra is, azonban további lépésekre van szükség ahhoz, hogy még nyitottabbá és átláthatóbbá tegyék a gyakornoki helyekre vonatkozó kínálatokat.

1.3.8 Európai és nemzeti szinten is több megbízható adatra van szükség a szakmai gyakorlatok típusairól, és ezek mindegyikét jobban ki kellene értékelni. Mennyiségi és minőségi adatokról is szó van, amelyekkel értékelni lehet a szakmai gyakorlatok elterjedtségét, minőségét, hatását és hatékonyságát.

1.3.9 Mindenképpen biztosítani kell, hogy a fogyatékkal élők is részt vehessenek szakmai gyakorlatokon. Ehhez pedig megfelelő intézkedésekre van szükség, melyekkel fel lehet hívni erre a figyelmet, illetve amelyek révén mindenki könnyebben élni tud ezekkel a lehetőségekkel.

1.3.10 Fontos, hogy valamennyi érintett szereplőt (szociális partnereket, civil szervezeteket és főként ifjúsági szervezeteket) bevonjuk az irányvonalak kidolgozásába, illetve a keretrendszer megvalósításának nyomon követésébe és kiértékelésébe.

2. Általános megjegyzések

2.1 2012 decemberében az Európai Bizottság elindította az ifjúsági foglalkoztatási intézkedéscsomagot, amellyel három fontos javaslatot vezetett be: az ifjúsági garanciát, a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszerét és a tanulószerveződéses gyakorlati képzés európai szövetségét. Emellett kiterjesztette az EURES-t. Az EGSZB aktívan nyomon követi ezek mindegyikének megvalósulását.

2.2 Az EGSZB üdvözli a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszeréről szóló tanácsi ajánlást, amely egyrészt hatékony intézkedés a jó minőségű tanulási tartalmak és megfelelő munkakörülmények biztosításához a szakmai gyakorlat idejére, másrészt pedig eszközt jelent annak elkerülésére, hogy a szakmai gyakorlatokkal a rendes munkaviszonyt helyettesítsék, illetve hogy az ilyen gyakorlatok a munkához jutás előfeltételét jelentse.

2.3 Az EGSZB leszögezi, hogy a jó minőségű szakmai gyakorlatok szükségesek az ifjúsági garancia⁽¹⁾ sikeres érvényesítéséhez (melynek célja, hogy „*valamennyi 25 év alatti fiatal a munkahelye elvesztését vagy a formális tanulás befejezését követő négy hónapon belül színvonalas állásajánlatot kapjon, illetve további oktatásban, tanulószerveződéses gyakorlati képzésben vagy gyakornoki képzésben részesüljön*”), illetve az Európa 2020 azon kiemelt céljának az eléréséhez, hogy 2020-ra a 20–64 éves korosztály 75 %-ának legyen munkája. Meg kell jegyezni, hogy – megfelelően használva – a szakmai gyakorlatok rendszerei segíthetnek a készségekkel kapcsolatos elvárások és a kínálat közötti eltérések orvoslásában, és hídszerepet is betöltenek a tanulás és a munkaerőpiacra lépés közötti átmenetben.

2.4 Bár üdvözli a számos tagállamban elért eredményeket, az EGSZB egyetért azzal a következtetéssel, hogy jelenleg az EU-ban a nem megfelelő tanulási tartalmak és munkakörülmények jelentik a legnagyobb akadályt a szakmai gyakorlatok terén. Ezt erősíti meg egy nemrég készült Eurobarometer-felmérés⁽²⁾ is, amely szerint a gyakornokok több, mint 28 %-a véli úgy, hogy tapasztalata nem jelentett vagy nem jelentene segítséget ahhoz, hogy állandó munkát találjon magának.

2.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a szakmai gyakorlat a rendelkezésre álló eszközök közül csupán egy a munkanélküliség, illetve a készségekkel kapcsolatos elvárások és a kínálat közötti eltérések kezelésére. Ezeknek a problémáknak a megoldásához átfogó és egymáshoz szorosan kapcsolódó politikákat kell megvalósítani európai és nemzeti szinten is.

2.6 Az EGSZB megjegyzi azt is, hogy az ajánlás csak a „nyílt piaci” és a nemzetközi szakmai gyakorlatokra terjed ki, és nem szentel külön figyelmet a szakmai gyakorlatok más, az Európai Unióban elterjedtebb és hatékonyabb formáinak⁽³⁾ – például az oktatási programokhoz kapcsolódó szakmai gyakorlatoknak és az aktív munkaerő-piaci politikákhoz kapcsolódó szakmai gyakorlatoknak, melyek célcsoportja tipikusan a képzetlen vagy alacsony iskolai végzettségű fiatal munkanélküliek.

2.7 A keretrendszernek elég rugalmasnak kell lennie ahhoz, hogy tükrözze a különböző tagállami kiindulási helyzeteket, jogszabályi hátteret és gyakorlatokat, tiszteletben tartva a szubszidiaritás elvét.

2.8 Ha a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszerét kiterjesztenék az oktatási programokhoz kapcsolódó szakmai gyakorlatokra, akkor az szisztematikusabb megközelítést tenne lehetővé a „nyílt piaci” szakmai gyakorlatok terén, főként mivel az oktatás területén már most is vannak olyan minőségbiztosítási módszerek, amelyek modellként szolgálhatnak egy hatékony és valamennyi szakmai gyakorlati rendszerre kiterjedő minőségellenőrzési mechanizmushoz. Ha létrehoznánk egy egységes minőségbiztosítási eszközt, amely a szakmai gyakorlatok valamennyi típusára érvényes lenne, akkor átláthatóbbá és érthetőbbé válnának a minőséggel kapcsolatos követelmények, illetve ezzel segítenénk a szakmai gyakorlatok oly módon történő kialakítását, hogy azok a tanulási folyamat során eredményekhez vezessenek. Ugyanakkor garantálni kell azt is, hogy egy ilyen eszköz ne legyen ellentétes az idevonatkozó tagállami jogszabályokkal.

⁽¹⁾ Tanácsi ajánlás az ifjúsági garancia létrehozásáról, HL C120., 2013.4.26.

⁽²⁾ A szakmai gyakorlatok során szerzett tapasztalatok az EU-ban, Eurobarometer, 2013.

⁽³⁾ Tanulmány az egyes tagállamokban működő szakmai gyakorlati formák átfogó áttekintéséről, Európai Unió, 2012.

2.9 Az EGSZB mindenesetre hangsúlyozza, hogy egy jogszabályi és szabályozási keret elfogadásával nem garantálható automatikusan a szakmai gyakorlatok minősége. Sokkal inkább a szabályozások gyakorlati végrehajtásán és a teljes folyamat szigorú nyomon követésén múlik a szakmai gyakorlatok magas minősége. A tagállamoknak el kell tudni dönteniük, hogy mi jelenti a szakmai gyakorlatok legjobb megközelítését úgy, hogy garantálva legyen a minőség és elkerülhetőek legyenek a visszaélések.

2.10 Több határon átnyúló szakmai gyakorlati lehetőségre van szükség, hogy nagyobb legyen a fiatalok EU-n belüli mobilitása. Nagyon jónak tartjuk, hogy az EURES-szolgáltatásokat kiterjesztik a szakmai gyakorlatokra is, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a nemzetközi szakmai gyakorlatok népszerűsítése milyen további előnyökkel jár (jelenleg a szakmai gyakorlatoknak csupán 9 %-át végzik külföldön²). További lépésekre van azonban szükség ahhoz, hogy tájékoztató és intézményi eszközök segítségével még nyitottabbá és átláthatóbbá tegyék a gyakornoki helyekre vonatkozó kínálatokat. A gyakorlati helyet biztosító szervezeteknek szóló iránymutatásokban meg lehetne határozni a nyitott és átlátható felvételi eljárások elveit, illetve a szakmai gyakorlatokra vonatkozó minőségi kritériumokat. A célcsoportot pedig hatékonyabban kellene tájékoztatni a meglévő szakmai gyakorlati programokról és lehetőségekről – elsősorban a közösségi médiát és az internetet használva ehhez.

3. A beruházások szerepe a szakképzésben

3.1 Az EGSZB meg van arról győződve, hogy az egyes munkahelyeken a gyakornokok hozzájárulhatnak a vállalatok eredményeihez és a teljes nemzetgazdasághoz is, és eközben olyan tapasztalatokra tesznek szert, melyekre szükségük van. Ehhez az kell, hogy az adott munkahelyen megfelelően strukturált legyen a tanulási környezet, amely mindezt lehetővé teszi.

3.2 Bár a szakmai gyakorlat elsősorban tanulási lehetőség, fontos leszögezni, hogy valamennyi érintett fél számára előnyökkel jár: a gyakornok, a munkaadó, a vállalat és a gazdaság egésze számára. Ezért közös felelősségünk, hogy jó minőségű, mindenki számára elérhető szakmai gyakorlati rendszerek jöjjenek létre.

3.3 Az EGSZB szerint az ajánlásnak jobban kellene szorgalmaznia a szakmai gyakorlatokba történő beruházásokat. Külön figyelmet kell szentelni a kkv-knak, mivel nekik – hacsak nem kapnak külön támogatást ehhez – gyakran nem áll rendelkezésükre tőke ahhoz, hogy beruházzanak gyakornokokba.

3.4 A kkv-k alábbi speciális jellemzőivel magyarázható, hogy a kisebb cégek miért nem fektetnek be eleget szakmai gyakorlatokba: inkább rövidebb időszakokra terveznek, rövid távon nem tudják hasznosítani a gyakornokok által nyújtott előnyöket, és nincsenek egymással arányban a képzések költségei és előnyei. A szakmai gyakorlat olyan befektetésnek számít, amely nem térül meg azonnal a vállalat számára. A gyakornoki helyek biztosításával kapcsolatban a kis cégek egy másik problémája az, hogy a gyakornok esetleg nem marad elég ideig a cégnél ahhoz, hogy kifizetődjenek a képzésével kapcsolatos költségek.

3.5 Az EGSZB szerint a jól képzett és iskolázott munkaerő jelenléte olyan versenyelőnyökkel jár, amelyek túlmutatnak az egyes munkatársakat vagy cégeket érő előnyökön. Éppen ezért indokolt, hogy az állam beavatkozzon a piacba és kiegészítse a magáncégek által nyújtott kínálatot. Mivel a kkv-k rengeteg munkahelyet teremtenek és a gazdasági növekedés motorjának is számítanak, a kisvállalatoknál megvalósuló szakmai gyakorlatokba történő beruházások támogatása indokolható azzal, hogy itt tulajdonképpen a piac rossz működésének kiigazításáról van szó, amelynek oka külső hatásokra és társadalmi javakkal kapcsolatos tényezőkre (például az oktatás hiányosságai folytán a készségekkel kapcsolatos elvárások és kínálat közötti eltérésekre) vezethető vissza. Így ugyanis a kisvállalatok jobban hozzájárulhatnak az összgazdasági növekedéshez és ezáltal az egész társadalom jólétéhez.⁽⁴⁾

3.6 Az EGSZB ezért azt ajánlja, hogy dolgozzanak ki kiegészítő iránymutatásokat a tagállamok és a foglalkoztató vállalatok/szervezetek számára arról, hogy a már létező uniós és nemzeti pénzügyi források révén milyen lehetséges módokon támogathatják a szakmai gyakorlattal kapcsolatos rendszereket. Az irányvonalak példákat is tartalmazhatnak olyan bevált gyakorlatokról, hogy miként lehet vállalatoknál és szervezeteknél meghonosítani különböző szakképzési rendszereket,

3.7 Az EGSZB szerint fontos, hogy a munkaadók tudják, hogy milyen konkrét előnyöket várhatnak attól, ha gyakornoki helyeket kínálnak cégüknél. A tényleges gazdasági hasznokat bemutatva, az összes költséget és előnyt ismertető tanulmányokkal ösztönözni lehet a munkaadókat arra, hogy gyakornokokat fogadjanak. Ugyanakkor arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy a vállalatoknak jó minőségű szakmai gyakorlati helyeket kell kialakítaniuk.

4. Javadalmazás és szociális biztonság

4.1 Mivel a szakmai gyakorlati tapasztalattal rendelkező fiatalok csupán 62 %-ának volt írásos megállapodása vagy szerződése a szakmai gyakorlathoz az adott szervezetenél vagy vállalatnál,⁽⁵⁾ az EGSZB szerint nagyon fontos, hogy mindenhol kötelezővé tegyék az ilyen írásos megállapodásokat. Közös jogi normákat kell meghatározni a szakmai gyakorlatokról szóló megállapodásokhoz. Meg kell jegyezni, hogy az ilyen írásos jogi megállapodások vagy szerződések mindkét fél számára előnyösek, hiszen rögzítik a felek kötelezettségeit és jogait.

⁽⁴⁾ Menedzsmenképzések kkv-knál, OECD, 2002.

⁽⁵⁾ A szakmai gyakorlatok során szerzett tapasztalatok az EU-ban, Eurobarometer, 2013.

4.2 Az EGSZB ugyanakkor azt javasolja, hogy a „nyílt piaci szakmai gyakorlatok” esetében a munkáltató garantálja egy legalább alapszintű társadalombiztosítási csomagot (egészség- és balesetbiztosítás, illetve fizetett szakmai gyakorlat esetén táppénz), és az automatikusan legyen része minden szakmai gyakorlatra vonatkozó megállapodásnak. Ha a szakmai gyakorlatot foglalkoztatási viszonyoknak tekintjük, akkor – a tagállami szabályozással és gyakorlattal összhangban – valamennyi tagállami munkajogi és szociális előírást és kollektív szerződéses rendelkezést (köztük a fizetésekre vonatkozóakat is) érvényesíteni kell. Az EGSZB azt javasolja, hogy ha vita merülne fel, akkor a gyakornokokat tekintsék a gyengébb félnek, és részesítsék őket a szükséges támogatásban.

4.3 A különböző típusú szakmai gyakorlatoknak a tagállamokban leginkább elterjedt finanszírozási módszerei között vannak európai és nemzeti/regionális alapok, intézményi támogatások (például egyetemi ösztöndíjak), önfinanszírozás és vállalati források is. Ahol jelen van a közfinanszírozás, ott ez gyakran jelentős mértékben európai alapokból, azon belül is elsősorban az Európai Szociális Alapból (ESZA) valósul meg. A „nyílt piaci szakmai gyakorlatok” esetében viszont az önfinanszírozás a legelterjedtebb, hiszen sok esetben a gyakornokok egyáltalán nem vagy csak csekély javadalmazásban részesülnek. A helyzet az, hogy a gyakornokok 59%-a nem kap fizetést,⁵ így olyan más finanszírozási forrásból kell gazdálkodniuk, mint a saját megtakarítás vagy a család támogatása.

4.4 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy miközben foglalkoztathatóságuk növelésével jövőbeli karrierjük megalapozásán dolgoznak, a gyakornokok nem tehetők ki a szegénység veszélyének. Lehetővé kell tenni, hogy mindenki egyformán élni tudjon a szakmai gyakorlatok lehetőségével, mivel azzal, hogy nem kapnak fizetést, sokak számára behatároltak az ezzel kapcsolatos lehetőségek (az EU-ban a válaszadók csupán 46%-a végezte el szakmai gyakorlatát⁵). Ez anyagi helyzetük alapján diszkriminálja a fiatalok bizonyos csoportjait.

4.5 A közös felelősségre épülő megközelítés kapcsán az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy keressenek rugalmas megoldást a gyakornokok bérezésének kérdésére. Ezzel a megközelítéssel azt kell garantálni, hogy a szakmai gyakorlat jó minőségű legyen és tisztességes feltételeket biztosítson, ugyanakkor ne riasszuk el a cégeket sem a gyakornoki helyek kiírásától. A szakmai gyakorlat anyagi kompenzálása nem tekinthető pusztán csak bérezésnek, hanem olyan intézkedésnek is, amely egyenlő lehetőségeket biztosít minden fiatal számára valamilyen szakmai gyakorlaton való részvételhez.

4.6 Az EGSZB azt ajánlja, hogy az összes lehetőséget vitassák és vizsgálják meg a szociális partnerekkel (a gyakornoki helyeket nyújtó cégeknek adható adókedvezményeket, az európai és nemzeti alapok felhasználási lehetőségeit, engedményeket a társadalombiztosítási csomagokhoz stb.), hogy a javadalmazás ne csak a gyakornoki helyeket nyújtó cégeket és szervezeteket terhelje.

4.7 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy minél előbb adjon ki bevált gyakorlatokat tartalmazó iránymutatásokat a tagállamok és a vállalatok számára.

4.8 Azoknak a szakmai gyakorlatokkal kapcsolatos bevált módszereknek, amelyek a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszeréről szóló ajánlásban szerepelnek, nemcsak a „nyílt piaci”, hanem a közzférában és az uniós intézményeknél megvalósuló szakmai gyakorlatokra is vonatkozniuk kell.

5. Egyéb szempontok

5.1 Az EGSZB egyetért azzal a javaslattal, hogy 6 hónapos időszakban maximálják a szakmai gyakorlat idejét, és hogy korlátozzák a szakmai gyakorlat megismétlését. Ezzel az a cél, hogy ne gyakornokkal helyettesítsék az alkalmazottakat, és hogy a szakmai gyakorlatot ne lehessen helytelenül a rendes foglalkoztatás alternatívájaként használni. Ugyanakkor célszerű lehet például, hogy a határon átnyúló szakmai gyakorlat hosszabb legyen, mint az, amelyet a gyakornok a saját országában végez.

5.2 Az EGSZB szerint fontos, hogy a fogyatékkal élők is ugyanolyan feltételek mellett vehessenek részt szakmai gyakorlatokon, és azt javasolja, hogy hozzanak megfelelő intézkedéseket, melyekkel fel lehet hívni erre a figyelmet, illetve amelyek révén mindenki könnyebben élni tud ezekkel a lehetőségekkel.

5.3 Az EGSZB azt kéri a szociális partnerektől, hogy dolgozzanak tovább azon, hogy miként lehet elismerni a szakmai gyakorlatok során, illetve máshol (például önkéntes munka keretében) megszerzett ismereteket és készségeket. A készségek és képesítések valódi európai térségének közelmúltban felmerült létrehozásával nagyobb átláthatóságot lehetne garantálni ezen a téren.

5.4 Az EGSZB jó ötletnek tartaná szakmai gyakorlatokról szóló bizonyítványok bevezetését, de azt is javasolja, hogy ezek a bizonyítványok egységes szabványokra épüljenek. Azt ajánlja továbbá, hogy gondolkozzanak el arról, hogy milyen lehetőségek merülhetnek fel az ilyen bizonyítványoknak az ifjúsági bizonyítvánnyal (Youth Pass) és az Európai Képesítési Keretrendszerrel történő összekapcsolására, hogy ezek a bizonyítványok széles körben elismertethetők, illetve előnyösek legyenek a fiatalok és azok jövőbeli munkáltatói számára.

5.5 Az EGSZB szerint az uniós és nemzeti szinten zajló párbeszédet úgy kell megerősíteni, hogy valamennyi érintett szereplőt (szociális partnereket, civil szervezeteket és főként ifjúsági szervezeteket) bevonjuk az irányvonalak kidolgozásába, illetve a keretrendszer megvalósításának nyomon követésébe és kiértékelésébe.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 27-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK irányelvnek a könnyű műanyag hordtasakok felhasználásának csökkentése érdekében történő módosításáról

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD)

(2014/C 214/08)

Előadó: M. Seamus BOLAND

2013. november 15-én a Tanács, illetve 2013. november 18-án az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 114. cikkének (3) bekezdése és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK irányelvnek a könnyű műanyag hordtasakok felhasználásának csökkentése érdekében történő módosításáról

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2014. február 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2014. február 25–26-án tartott, 496. plenáris ülésén (a február 26-i ülésnapon) 227 szavazattal 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság által a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK irányelvnek a könnyű műanyag hordtasakok felhasználásának csökkentése érdekében történő módosítására vonatkozóan előterjesztett javaslatot. Felhívja azonban a figyelmet arra a széles körű kritikára, mely szerint könnyen lehet, hogy a javasolt irányelv a közeljövőben nem éri el a műanyag hordtasakok felhasználásának csökkentésére irányuló célját.

1.2 Az EGSZB elismeri, hogy a könnyű műanyag hordtasakok folyamatos felhasználása óriási mértékben károsítja a tengeri környezetet, és hogy ez súlyos következményekkel jár egy sor tengeri fajra, valamint az emberi egészségre.

1.3 Az EGSZB tudatában van a műanyag hordtasakok felhasználásának szabályozásával kapcsolatos bonyolult jogi helyzetnek, de véleménye szerint a javasolt irányelvnek feltétlenül biztosítania kell, hogy minden tagállam maradéktalanul kötelezze el magát e hulladék tartós felszámolása mellett.

1.4 Az EGSZB aggódik amiatt, hogy a javaslat esetleg nem teljesíti az alapvető csökkentési célokat, mivel nincs olyan egyértelmű uniós megelőzési célszám, amely összehasonlítási alapul szolgálna a tagállami intézkedések eredményességéhez, és szankciók révén jogilag érvényesíthető lenne.

1.5 Ennek kapcsán az EGSZB az alábbiakat ajánlja:

— az EU-nak mennyiségi célt kellene kitűznie a könnyű műanyag hordtasakok felhasználásának csökkentésére vonatkozóan. E célszámot azon tagállamok szélesebb körének tapasztalataira kellene alapozni, amelyekben alacsony a felhasználás;

— ha e célszám nem teljesülne, az meghatározott szankciókkal járna.

1.6 Bár látja, hogy a műanyag hordtasakok felhasználásának visszafogására irányuló különféle intézkedések eltérő eredményekkel járnak a különböző tagállamokban, az EGSZB azt ajánlja, hogy az egyes tagállamok saját maguk vizsgálják meg, hogy hogyan teljesíthető a legjobban az irányelv, és ezt követően válasszák azt a lehetőséget, amely a leginkább megfelel a szűkségeiknek, és amely realiztikus a globális uniós célszám teljesítésére vonatkozó kötelezettségük tekintetében.

1.7 Az EGSZB azt ajánlja, hogy végrehajtási politikájuk kialakításakor a tagállamok alaposan vegyék fontolóra a fogyasztókra és a kiskereskedelmi szektorra, valamint a környezet állapotára gyakorolt hatást.

1.8 Az EGSZB üdvözli a Környezetvédelmi Főigazgatóság 2011. évi hatásvizsgálati jelentésének azt a megállapítását, hogy ha csökken a műanyag hordtasakok felhasználása, ennek foglalkoztatási kihatásai legrosszabb esetben semlegesek, és hozzájárulhatnak ahhoz, hogy növekedjen az alternatív, újrafelhasználható és kevesebb környezeti problémával járó tasakok előállításához kötődő álláshelyek száma.

1.9 „A műanyag hulladékokkal kapcsolatos európai stratégia (zöld könyv)” c., NAT/600-as ügyiratszámú korábbi véleményével összhangban az EGSZB azt ajánlja, hogy egyértelműen ismerjék el a civil társadalom szerepét a hozzáállás javításában.

2. Általános információk a jogalkotási kezdeményezésekről

2.1 Az uniós szabályozás szerint a műanyag hordtasakok a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló irányelv (94/62/EK irányelv) értelmében csomagolásnak minősülnek. Nincs azonban olyan uniós szabályozás vagy szakpolitika, amely kifejezetten a műanyag hordtasakokat célozná meg. Egyes tagállamok már igen sikeres szakpolitikákat dolgoztak ki az ilyen termékek használatának visszaszorítására. Sok másról azonban ez nem mondható el.

2.2 A javaslat célja az 50 mikronnál (0,05 milliméternél) vékonyabb műanyag hordtasakok Európai Unión belüli felhasználásának csökkentése. Az irányelv hatálya alá a leírás szerint azok a könnyű, vékony falú műanyag hordtasakok tartoznak, amelyeket szupermarketek és más üzletek pénztáránál az áruk elszállításához bocsátanak rendelkezésre.

2.3 A valamennyi tagállamra vonatkozó, uniós szintű csökkentési célkitűzés kialakítása és végrehajtása tekintetében tapasztalt jogalkotási nehézségek számottevően hozzájárultak a probléma súlyosbodásához. A forgalomban lévő műanyag hordtasakok mennyiségét jelentősen csökkentő közös uniós célkitűzés meghatározása helyett előnyösebbnek tartjuk, ha a 94/62/EK irányelv egészül ki azzal a kötelezettséggel, amely szerint valamennyi tagállamnak csökkentenie kell a könnyű műanyag hordtasakok felhasználását, miközben a tagállamok maguk határozhatják meg a saját nemzeti csökkentési célkitűzéseiket, és maguk választhatják meg az ezek elérését szolgáló intézkedéseket. Ezek az intézkedések nem vezethetnek más csomagolóanyagok gyártásának általános növekedéséhez.

2.4 Az Európai Unió kevés sikert ért el a szakpolitikák olyan összehangolása terén, amelynek révén egységes választ lehetne adni a műanyag hordtasakok által okozott szennyezési problémákra. Olaszország például be szeretné tiltani a hordtasakokat. Ausztria jogi alapon megkérdőjelezte a javaslatot. Más országok – így Dánia, Írország és Bulgária – adót vezettek be a műanyag tasakokra. Az Egyesült Királyság mérsékelt adót fog bevezetni 2015-ben, amely a 250 főnél többet foglalkoztató kiskereskedelmi egységeket érinti majd. Franciaország, Németország, Portugália, Magyarország és Hollandia kiskereskedői díjat kezdtek felszámolni a tasakokért.

3. Az európai bizottsági javaslat háttere és lényegi tartalma

3.1 Az Európai Parlament és a Tanács konzultálni kíván az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikkének (3) bekezdése és 304. cikke alapján a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK irányelvnek a könnyű műanyag hordtasakok felhasználásának csökkentése érdekében történő módosításáról.

3.2 Az Európai Bizottság hatásvizsgálatot folytatott le jogalkotási javaslatának előkészítésére.⁽¹⁾ A hatásvizsgálat becslései szerint 2010-ben minden uniós polgár 198 műanyag hordtasakot használt, amelyeknek körülbelül 90%-a volt könnyű tasak; ezeket ritkábban használják újra, és valószínűbb, hogy eldobják.

3.3 Szintén a fenti jelentés szerint 2010-ben több mint 8 milliárd műanyag hordtasakot dobtak el az EU-ban. E hulladék, mely nagy mennyiségben gyűlik össze tengereinkben, akut módon hat a tengeri környezetre. Még a tengerparttal nem rendelkező országokból is – a folyókon és patakokon keresztül – kerülnek az óceánokba műanyag tasakok. Mivel egy műanyag tasak élettartama több évszázad is lehet, ez óriási globális kihívást jelent mind a szennyezés, mind pedig az óceáni ökoszisztémáinkra gyakorolt hatás tekintetében.

3.4 Az Európai Bizottság elemzése szerint e tasakok felhasználási mennyisége nagymértékben ingadozik: a finnországi és dániai fejenkénti átlagos négy darabtól a lengyelországi, portugáliai és szlovákiai 466 darabig terjed.

4. Általános és konkrét megjegyzések

4.1 „A műanyag hulladékokkal kapcsolatos európai stratégia (zöld könyv)” című, NAT/600-as számú, Josef Zbořil által kidolgozott véleményében az EGSZB kiemelte az általában a műanyag hulladék által okozott súlyos problémákat, és számos kulcsfontosságú fellépést ajánlott a műanyag alapú szennyezés valamennyi típusának kezelésére.⁽²⁾

⁽¹⁾ Hatásvizsgálat az alábbi tárgyban: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelve a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK irányelvnek a könnyű műanyag hordtasakok felhasználásának csökkentése érdekében történő módosításáról (COM (2013) 761 final – 2013/0371 (COD)).

⁽²⁾ Vélemény a műanyag hulladékokkal kapcsolatos európai stratégiáról szóló zöld könyvről. HL C 341., 2013.11.21., 59. o.

4.2 A műanyag hordtasakok felhasználási mennyiségének komoly csökkentése hozzá fog járulni a biológiai sokféleségre gyakorolt nyomás enyhítéséhez, különösen a tengeri környezet tekintetében. Ez összhangban van az EU biológiai sokféleségre irányuló stratégiájával, amely a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások EU-beli csökkenésének 2020-ig való megállítására törekszik.

4.3 Ismereteink szerint legalább 267 különféle faj gabalyodik bele a műanyag tasakokból származó tengeri hulladékba, vagy nyeli le azt. Az Északi-tengerben az összes madár 94 %-ának a gyomrában található műanyag. Találtak tasakot több veszélyeztetett tengeri faj gyomrában is.

4.4 A probléma súlyosbodásának hátterében a következő hiányosságok állnak:

- piaci zavarok és a tájékozottság alacsony foka;
- a csomagolásra és a csomagolási hulladéokra vonatkozó hatályos jogalkotási keret végrehajtási és érvényesítési hiányosságai;
- a könnyű műanyag tasakok felhasználását számottevően csökkentő, valódi célszámok kitűzésének hiánya;
- számos tagállamban a politikai szándék hiánya a probléma érdemi célkitűzéseken keresztüli megoldására.

4.5 Másrészt viszont, a fejenkénti tasakfelhasználás tagállamok közötti óriási eltérései azt bizonyítják, hogy viszonylag rövid idő alatt drasztikusan csökkenthető e műanyag tasakok használata, ha létezik politikai fellépési szándék. Írországból például 80 %-ra tudták szorítani a hordtasak-felhasználást egy, az eladási helyen kivetett adó bevezetésével.

4.6 Hatékony intézkedés híján a piacra kerülő hordtasakok száma a 27-tagú EU-ban várhatóan a 2010-es 99 milliárdról 2020-ra 111 milliárdra fog emelkedni. ⁽³⁾ Ha nem sikerül azonnali és hathatós intézkedéseket hozni, amelyek mérséklik a tasakfelhasználást és a kapcsolódó szennyezési problémát, az hatással jár majd a környezetre és a polgárok életére az EU-n belül és azon kívül, valamint a műanyag-feldolgozókra, a hatóságokra, a halászati ágazatra, az idegenforgalmi szektorra és a helyi vállalkozásokra.

4.7 Sok környezetvédelmi csoport egyértelműen gyengének tartja az európai bizottsági javaslatot, amiért az 1. cikkének (2) bekezdésében – világos, megelőzésre irányuló cél kitűzése nélkül – kijelenti, hogy „A tagállamok intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy az ezen irányelv hatálybalépésétől számított két éven belül csökkenést érjenek el a könnyű műanyag hordtasakoknak a területükön történő felhasználásában”.

4.8 Az is nyilvánvaló, hogy azok az irányelvek, amelyek csupán a tagállamok felelősségi körébe tartoznak, és amelyek nem teljesítése esetére nem állapítottak meg semmilyen egyértelmű szankciót, sokkal kevésbé eredményesek.

4.9 Ha kitűznének egy mennyiségi, megelőzési szándékú célszámot a könnyű műanyag hordtasakok felhasználására, az olyan világos célkitűzést és összehasonlítási alapot jelentene a tagállamok számára, amelynek teljesítése szükség esetén nyomon követhető és jogilag érvényesíthető lenne. Ugyanakkor ez szabad kezet hagyna a tagállamok számára abban, hogy a fenti cél elérésére alkalmazott eszközeiket megválasszák. Az ilyen eszközök között lehetnek az adókhöz és illetékekhez hasonló gazdasági ösztönzők, fogyasztói tudatosító kampányok, szabályozási intézkedések, vagy ezek bizonyos kombinációja, az egyes tagállamok sajátos körülményeinek függvényében. A hatásvizsgálat során egy fejenkénti évi 35 tasakos megelőzési célszámmal számoltak. E célszám a tagállamok 2010-ben legjobban teljesített 25 %-ának az átlagos felhasználásán alapulna, ezért a többi tagállam realiztikus és teljesíthető komparatív célnak tekinthető. Amennyiben ez az egész EU-ra érvényes megelőzési célszám lenne, akkor az egyszer felhasználható műanyag hordtasakok uniós fogyasztása 80 %-kal csökkenne ennek nyomán. Ennek minimális célkitűzésnek kellene lennie.

4.10 Az Európai Bizottság hatásvizsgálata szerint az ilyen hordtasakok felhasználásának mérséklését célzó intézkedések sem a gazdaságra, sem a foglalkoztatásra nem járnának elfogadhatatlan hatással.

Következtetése az alábbiak:

- csökkenni fog az **egyszer használatos műanyag hordtasakok** gyártásában alkalmazottak száma;
- azonban valószínűleg nőni fog a **többször felhasználható műanyag hordtasakok, a papírtasakok és szemeteszsákok** gyártásában alkalmazottak száma;
- a hatásvizsgálati jelentésben hivatkozott 2011-es PRODCOM-jelentés szerint 2006-ban a könnyű műanyag hordtasakok harmadát importálták, főleg Ázsiából. A jelentés azt is megállapítja, hogy azóta a gyártás jelentős része Ázsiába települt át. Példaként azt hozza fel, hogy az Egyesült Királyságban felhasznált ilyen tasakok közel 98 %-át a Távol-Keletről hozzák be;

⁽³⁾ A Eurostat PRODCOM nevű, feldolgozóipari termékekről statisztikai adatokkal szolgáló adatbázisa alapján (Az Európai Bizottság hatásvizsgálata, 2.4. fejezet).

-
- a jelentés rámutat, hogy az uniós országokban gyártott tasakok többsége „némileg vastagabb falú”;
 - a hatásvizsgálati jelentés megállapítja, hogy más hatással nem kell számolni a foglalkoztatás esetében (86. oldal). Arra is felhívja a figyelmet, hogy a legtöbb műanyagtasak-gyártó több méretet állít elő, és hogy a könnyű hordtasakok visszaszorítására irányuló fellépések növelhetik az újrafelhasználható tasakok iránti keresletet, és ezzel munkahelyeket teremthetnek.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 525/2013/EU rendeletnek az Egyesült Nemzetek éghajlat-változási keretegyezménye Kiotói Jegyzőkönyvének technikai végrehajtása tekintetében történő módosításáról

COM(2013) 769 final– 2013/0377 (COD)

(2014/C 214/09)

Előadó: **M. ADAMS**

2013. november 18-án az Európai Parlament, 2013. december 10-én pedig a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 192. cikkének (1) bekezdése és 304. cikke értelmében kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 525/2013/EU rendeletnek az Egyesült Nemzetek éghajlat-változási keretegyezménye Kiotói Jegyzőkönyvének technikai végrehajtása tekintetében történő módosításáról

COM(2013) 769 final – 2013/0377 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2014. február 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2014. február 26–27-én tartott, 496. plenáris ülésén (a február 26-i ülésnapon) 226 szavazattal 5 ellenében, 12 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A javaslat megkönnyíti és biztosítja a Kiotói Jegyzőkönyvvel kapcsolatos jelenlegi megállapodások technikai végrehajtását. Az EGSZB az ismertetett formában támogatja a javaslatot.

2. Általános bevezető

2.1 A Kiotói Jegyzőkönyv, az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentését országokként előíró, 1997-es nemzetek közötti megállapodás 2005-ben lépett hatályba. Az iparosodott nemzetek ígéretet tettek arra, hogy hat üvegházhatású gázzal (ÜHG) mért éves szén-dioxid-kibocsátásukat változó mértékben, 1990-hez képest átlagosan 5,2 %-kal csökkentik 2012-ig. Bár a globális üvegházhatásúgáz-kibocsátás 40 %-kal nőtt 1990 óta, a Kiotói Jegyzőkönyvet mégis apró, de fontos első lépésnek tekintik a nemzetközi fellépésben.

2.2 A Kiotói Jegyzőkönyv értelmében az „EU-15-ök” vállalták, hogy közös kibocsátásukat az 1990-es szinthez képest 8 %-kal csökkentik a 2008–2012-es évekre, és ezt valószínűleg már túl is teljesítették. Azoknak a tagállamoknak is, amelyek 2004 óta csatlakoztak az EU-hoz, megvannak a kiotói célkitűzései az 5 %-os, 6 %-os vagy 8 %-os csökkentésre, melyet éppen most érnek el vagy haladnak meg. 2020-ra az EU egyoldalú kötelezettséget vállalt arra, hogy az 1990-es szinthez képest 20 %-kal csökkenti 28 tagállamának teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátását.

2.3 Míg az EU GDP-je 45 %-kal nőtt 1990 és 2011 között, a jelenlegi 28 tagállam teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátása – ideértve a nemzetközi légi közlekedésből származó kibocsátást, amelyre az EU egyoldalú kötelezettségvállalása vonatkozik – az 1990-es szintnél 2011-ben 16,9 %-kal, 2012-ben pedig a becslések szerint 18 %-kal volt alacsonyabb. A tagállamok legutóbbi előrejelzései azt mutatják, hogy a teljes kibocsátás 2020-ban – beleértve a nemzetközi légi közlekedését is – az 1990-es szintnél 21 %-kal lesz alacsonyabb.

2.4 Az úgynevezett „dohai módosítás” létrehozta az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezményéhez csatolt Kiotói Jegyzőkönyv második kötelezettségvállalási időszakát, amely 2013. január 1-jétől 2020. december 31-ig tart.

2.5 A Kiotói Jegyzőkönyv második kötelezettségvállalási időszaka során továbbra is fennmarad és ki is bővül a kibocsátáselszámolások jelenleg működő, átfogó rendszere, annak érdekében, hogy biztosítható legyen a részes felek teljesítményének átláthatósága, valamint a kötelezettségeiknek való megfelelés.

2.6 A Kiotói Jegyzőkönyv 2012 utáni végrehajtása az Európai Unióra, annak tagállamaira és Izlandra vonatkozó technikai végrehajtási szabályok megállapítását teszi szükségessé. A nyomonkövetési rendszerre vonatkozó, nemrégiben elfogadott rendelet nem nyújt jogalapot ahhoz, hogy az Európai Bizottság felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadhasson el a második kötelezettségvállalási időszakra vonatkozó szabályok végrehajtásával kapcsolatban. Ezért a szükséges jogalap biztosítása érdekében módosítani kell az 525/2013/EU rendeletet.

3. A rendelet módosítására vonatkozó javaslat lényegi tartalma

3.1 A javasolt rendelet alapot teremt számos technikai kérdés kezelésére, melyre jogszabályok elfogadásával nyílik lehetőség. Pontosabban:

- egységkezelési folyamatok, például a kiotói egységekkel folytatott tranzakciók (kiadás, átruházás, megszerzés, törlés, megszüntetés, átvitel, helyettesítés és a lejárat módosítása) az Európai Unió, annak tagállamai és Izland kibocsátási egység-forgalmi jegyzékeiben és azok között,
- az első és a második kötelezettségvállalási időszak közötti átmenetre vonatkozó elszámolási folyamatok, többek között az első kötelezettségvállalási időszakból megmaradt elszámolási egységek átvitele,
- az előző kötelezettségvállalási időszakból megmaradt tartalék és a kötelezettségvállalási időszaki tartalék létrehozása és fenntartása a közös teljesítési megállapodás valamennyi tagjának vonatkozásában,
- a kibocsátáscsökkentési egységek (ERU) kiadására és a második kötelezettségvállalási időszak során a kibocsátható mennyiségi egységek (AAU) első nemzetközi átruházására vonatkozó illeték vagy „nyereségrész”.

4. Általános megjegyzések

4.1 Összefoglalva, a javaslat révén az EU végrehajthatja a Kiotói Jegyzőkönyv második kötelezettségvállalási időszakát, lehetővé téve a kiotói elszámolási egységek kiadását, átadását és átvitelét. Emellett a javaslat lehetővé teszi az Európai Bizottság számára, hogy „felhatalmazáson alapuló jogi aktusokról” határozhasson. Megkönnyíti és biztosítja a jelenlegi megállapodások technikai végrehajtását. Az EGSZB az ismertetett formában támogatja a javaslatot.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye „Az Európai Bizottság közleménye – A 2014. évi éves növekedési jelentés”

COM(2013) 800 final

(2014/C 214/10)

Főelőadó: **Evelyne PICHENOT**

2013. november 13-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye – A 2014. évi éves növekedési jelentés

COM(2013) 800 final.

2013. november 18-án az EGSZB Elnöksége megbízta az „Európa 2020” irányítóbizottságot a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2014. február 26–27-én tartott, 496. plenáris ülésén (a 2014. február 26-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Evelyne PICHENOT személyében, továbbá 187 szavazattal 2 ellenében, 11 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az európai szemeszter konszolidációja és a civil társadalom részvételének javítása

1.1.1 A **nemzeti felelősségvállalás és a demokratikus legitimitás** – az európai szemeszter folyamatának kritikus pontjai – továbbfejlesztése érdekében az EGSZB – mindamellet, hogy elismeri a nemzeti gyakorlatok sokféleségét –, a civil társadalmi szereplők erőteljesebb bevonását javasolja. Következésképpen az alábbiakat ajánlja:

- készítsenek **gyakorlati útmutatót** az európai szemeszter eszközeiről a gazdasági és társadalmi szereplők, valamint a nemzeti és területi képviselők számára,
- az európai intézmények, elsősorban az Európai Bizottság fejlessze tovább kapcsolatait a **nemzeti parlamentekkel**, és tartson több meghallgatást számukra, hiszen a költségvetés és a reformok az ő hatáskörükbe tartoznak,
- folytassák a vitát a civil társadalommal a strukturális reformok ütemezéséről, valamint a tagállamok által egy időben alkalmazott politikák kölcsönös hatásairól,
- erőteljesebben ösztönözzék az összes tagállamot arra, hogy vonják be a **szociális partnereket** és a **konzultatív szerveket** az országspecifikus ajánlásokból következő reformok és a nemzeti reformprogramok kidolgozásába, illetve nyomon követésébe,
- vonják be a szociális partnereket és a civil társadalmat a **közpolitikák értékelésébe**, amely előzzön meg mindenfajta racionalizációs vagy modernizációs politikát,
- továbbra is nyújtsák be a Tanácsnak a **nemzeti gszt-k** és hasonló intézmények **éves integrált jelentéseit**⁽¹⁾; ezzel összefüggésben erőteljesebben ösztönözni kell a nemzeti konzultatív szerveket az integrált jelentés kidolgozásában való részvételre,
- érvék el, hogy **hivatalos válasz** érkezzon a Tanácstól és az Európai Bizottságtól a nemzeti civil társadalmak írásos hozzájárulásaira, ami a konzultáció komolyságáról tanúskodna, továbbá illeszkedne az országspecifikus ajánlásokról szóló vitába,
- dolgozzanak ki egy a tagállamokra vonatkozó módszertant a civil szervezetek **részvételével** és a szociális párbeszéddel kapcsolatos **minőségi normák** elérésére az EGSZB „EU 2020 stratégia” irányítóbizottsága által kezdeményezett, 2014-ben megjelenő tanulmánya alapján.

⁽¹⁾ Lásd a CESlinket: <http://www.eesc.europa.eu/ceslink/?i=ceslink.en.home>

1.1.2 A mellékletekben szereplő jelentésekkel megerősített 2014. évi éves növekedési jelentésben ⁽²⁾ az Európai Bizottság felvázolja az Európai Unió gazdasági és szociális politikájának jövőképét, az uniós szakpolitikák és a nemzeti fellépések összehangolására helyezve a hangsúlyt. Az elemzés ugyanazokat a prioritásokat tartva szem előtt, mint a korábbi években, megnyitja az európai szemesztert.

A korábban bevezetett makrogazdasági és költségvetési felügyeleti rendszer 2014-ben tovább fejlődik, és az **összehangolt fegyelem, felügyelet és szankciók** logikája által vezérelt előírásokon alapul. A makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzése érdekében alapját képezi egy **riasztási mechanizmus**, a **nemzeti reformprogramok**, valamint a tagállamokkal folytatott konzultációk során kidolgozott **országspecifikus ajánlások**. Az európai szemeszter ezenkívül szorosan kapcsolódik az Európa 2020 stratégiához és annak számokban kifejezett célkitűzéseire.

1.1.3 Az Európa-t továbbra is sújtó pénzügyi, majd gazdasági válság felszínre hozta a gazdasági és monetáris unió kormányzati rendszerének hiányosságait: ezeket a hibákat sürgősen ki kell javítani, mivel magának az eurónak a létét veszélyeztetik. Az EGSZB elismeri a **gazdasági kormányzás terén eddig megtett út jelentőségét**, de hangsúlyozza, hogy mindenképpen biztosítani kell annak **demokratikus legitimitását** és a **nemzeti szintű szerepvállalást**. Az EGSZB 2014-es véleménye az **éves növekedési jelentésről korábban kidolgozott vélemények sorába** illeszkedik, melyek e vélemény 2.1. pontjában szereplő ajánlásokban kerülnek összefoglalásra. Kiegészíti, aktualizálja azokat, perspektívákat nyit a 2015. évre, valamint számos nemrégiben elkészült vélemény következtetéseire támaszkodik.

1.1.4 A 2014. évi éves növekedési jelentés az első szakasza lesz annak az eljárásnak, amelyet az **„Európa 2020” irányítóbizottság** egész évben nyomon követ majd a nemzeti gazdasági és szociális tanácsok és hasonló intézmények részvételével, a reformok és politikák nemzeti szintű végrehajtása érdekében. Az EGSZB örömmel fogadja a **tavaszi háromoldalú szociális csúcstalálkozónak** és az európai szemeszter folyamatának egyértelmű összekapcsolását. Ezzel összefüggésben kéri, hogy az európai szemeszter dokumentumainak mellékleteként hozzák nyilvánosságra az európai szociális partnerek álláspontját. Ezenkívül szeretné, ha az éves növekedési jelentést kiegészítenék egy az Európa 2020 stratégiáról szóló eredményjelentéssel. Erre az elemzésre szükség van a félidei felülvizsgálat előkészítéséhez.

1.1.5 Az EGSZB meggyőződése, hogy a válságot még nem győztük le, ezért nyomatékosan kéri az európai intézményeket és a tagállamokat, hogy a megfelelő költségvetési konszolidációs erőfeszítéseket a 28 tagú EU egészében egyetessék össze a **növekedést, a foglalkoztatást és a versenyképességet célzó határozott és állandó fellépésekkel**. Kéri a következő Európai Bizottságot, hogy ambiciózus **beruházási program** létrehozásával tegye lehetővé a kis- és középvállalkozások számára a finanszírozáshoz való jobb hozzáférést. Az európai strukturális és beruházási alapoknak támogatniuk kellene az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek elérését, illetve adott esetben támogathatják az országspecifikus ajánlásokban meghatározott reformokat. Ezzel párhuzamosan az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy készítsen ütemtervet a „szociális beruházási csomag” gyakorlati megvalósítására.

1.2 Koherensebb kormányzás a tényleges gazdasági és monetáris unió érdekében

1.2.1 A „Towards a genuine economic and monetary union” („Egy tényleges gazdasági és monetáris unió felé”) című jelentés ⁽³⁾ folytatásaként az EGSZB elégedetten nyugtázza a **„koordináció”** – az európai szemeszteren keresztül történő – **fokozatos fejlődését** a tagállamok közötti koherensebb gazdasági kormányzás felé. Kiemeli, hogy az éves növekedési jelentés alkalmazkodik a kormányzás új –, különösképpen az eurózónában kialakult – szabályaihoz, oly módon, hogy a **költségvetés-tervezeteket október közepén** nyújtják be, hogy az Európai Bizottság értékelhesse, hogy a tagállamok elfogadták-e az európai szinten kitűzött célok eléréséhez szükséges intézkedéseket. Ezt követően nemzeti szinten végezesítik a költségvetéseket. Ennek az eljárásnak a során teljes mértékben tiszteletben kell tartani a nemzeti parlamentek demokratikus legitimitását; egyedül ők módosíthatják vagy fogadhatják el a költségvetéseket.

1.2.2 Az EGSZB említést tesz a fizetésképtelen bankok felügyelete és szanálása terén alkalmazandó jövőbeli közös szabályokról szóló, 2013. decemberi európai tanácsi megállapodás jelentette részleges előrelépésről. Megállapítja, hogy a bankunió kialakítása olyan alapokon nyugszik, melyeket tovább kell még fejleszteni, számos akadályt kell mielőbb leküzdeni, elsősorban a pénzügyi szektor konszolidálása és az egységes szanálási mechanizmus létrehozásával kapcsolatos határidő terén. Az EGSZB-t mély aggodalommal töltik el a **befejezetlen bankunióból**, illetve a kormányközi folyamat alkalmazásából fakadó kockázatok ⁽⁴⁾.

1.2.3 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki a 2014–2020 közötti időszakra szóló **többéves pénzügyi keret** csökkenése miatt. Ugyanakkor örömmel fogadja azt a több mint 400 milliárd euró értékű beruházási kapacitást, amely gyorsan mobilizálható lesz a növekedés és a munkahelyteremtés előmozdítására nemzeti és regionális szinten az európai strukturális és beruházási alapokból, melyek így hozzájárulnak az Európa 2020 stratégia céljainak a megvalósításához. Az EGSZB kedvezően fogadja, hogy most első alkalommal egymáshoz illeszkedik a **politikai döntés és a pénzügyi kötelezettségvállalás**, melyek együttesen a növekedés támogatásának fontos tényezői.

⁽²⁾ A 2014. évi éves növekedési jelentés COM(2013)800 final + mellékletei.

⁽³⁾ Herman Van Rompuy – „Towards a genuine economic and monetary union” („Egy tényleges gazdasági és monetáris unió felé”) – Brüsszel, 2012. október 12. – Európai Tanács.

⁽⁴⁾ Az Európai Tanács következtetései, 2013. december.

1.2.4 Ebben az éves növekedési jelentésben az Európai Bizottság egy olyan európai keretet szeretne létrehozni, amellyel előmozdítható lenne a növekedés Európában a **gazdasági kormányzás**, a többéves **pénzügyi keret**, valamint a **belső piac és a kereskedelempolitika** különböző vetületeinek kiteljesítését célzó politikák együttes alkalmazása révén. Az EGSZB egyetért azzal, hogy az Európai Bizottság felszólítja a tagállamokat **ennek az európai keretnek** a figyelembevételére a nemzeti politikák kidolgozása során. Megjegyzi, hogy a jelentés a növekedést és a versenyképességet immár kiemelt prioritásként kezeli; hangsúlyozza, hogy a versenyképesség tágabb értelmét kell megcélozni, amely a minőséget, valamint az áruk és a szolgáltatások pozicionálását is magában foglalja, nem csupán az árakat.

1.2.5 Az európai társadalmi kohézió modelljének megóvása érdekében, amint azt a „Towards a genuine economic and monetary union” („Egy tényleges gazdasági és monetáris unió felé”) című jelentés is tartalmazza, illetve a Szerződés horizontális szociális záradékának értelmében, az EGSZB irányváltást kér az Európai Tanácstól a gazdasági és monetáris unió szociális dimenzióval való ellátása érdekében. Ez a gyakorlatban úgy történne, hogy a **szociális mutatók eredménytábláját**,⁽⁵⁾ a makrogazdasági és költségvetési mutatókkal egyenrangú módon, proaktívan az európai szemeszterbe illesztenék. Ennek a szociális dimenzióknak az lenne a feladata, hogy megelőzze a társadalmi egyensúlyzavarok kockázatát, és stabilizációs mechanizmusokat vezessen be, például a többek között a képzést és a szakmai átképzést célzó ifjúsági garancia és strukturális alapok mintájára.

Az EGSZB ezenkívül kéri, hogy az összes eszközben vegyék figyelembe a **nemek dimenziójának kérdését**.

1.2.6 Az Európában tapasztalható mély válság és az eladósodás problémájának leküzdésére kidolgozott politikák veszélyeztethetik az Európa 2020 stratégia számos célkitűzésének elérését. Az EGSZB kéri, hogy a **kkv-kra vonatkozó kezdeményezést** késlekedés nélkül indítsák el már 2014 elején. Üdvözli, hogy az EBB a kkv-k és a mikrohiteltek vonatkozásában új hatáskörrel ruházta fel az EBA-t (4 milliárd euró), illetve, hogy tőkeemeléssel megerősítette azt.

1.2.7 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU **számos előnnyel** rendelkezik a válságból való kilábalás tekintetében, akár az infrastruktúra, akár a szolgáltatások minősége, akár az egységes piac terén. Ezeket az előnyöket ki kell használni a környezetbarát gazdaságra történő átállásnak, az innovációnak, a kkv-k hitelhez jutásának felgyorsítására, valamint az összes vállalkozás versenyképességének a javítása érdekében, a fenntartható, környezetbarát és inkluzív növekedést szem előtt tartva.

1.3 Az Európa 2020 stratégia felülvizsgálatának dinamikus és tartós perspektívája

1.3.1 Ennek a véleménynek a célja többek között – a 2014. márciusi Európai Tanács következtetéseinek szem előtt tartásával – az, hogy hozzájáruljon az **Európa 2020 stratégia félidei felülvizsgálatához**, amely fontos kérdés az olasz elnökség alatt hivatalba lépő jövőbeli Európai Bizottság számára. Az EU-nak a polgárok számára bizonyítania kell majd az integráció elmélyítésére irányuló politikai szándékát és konkrétabb látásmódját egy „jobb Európa” elérése érdekében, ami egyben „több Európát” is jelent majd bizonyos politikákban. Az Európa 2020 stratégia félidei felülvizsgálatának előkészítéséhez ajánlatos lenne a stratégia **összehangolása az európai szemeszter eszközeivel** a felelősség és a szolidaritás közötti új egyensúly megteremtése érdekében. Az EGSZB javasolja a környezetvédelmi mutatók eredménytáblájának beillesztését az európai szemeszterbe.

1.3.2 Az EGSZB üdvözli, hogy a 2014. évi éves növekedési jelentés a feszes költségvetési helyzetek ellenére arra ösztönzi a tagállamokat, hogy adjanak választ a **huszonegyedik század kihívásaira**, és mozdítsák elő a hosszabb távú célokra, így például az éghajlatra irányuló beruházásokat. Célkitűzéseiben, módszereiben és eszközeiben az európai szemeszternek továbbra is foglalkoznia kell az ágazatonkénti ipari folyamatok zöldebbé tételével és az egész gazdaság környezetbarátabbá tételével, hogy a válságból való kimenet egy fenntarthatóbb fejlődési modellen alapuljon. Az Európai Bizottság éves növekedési jelentésében a növekedést és a versenyképességet célzó prioritásai között megemlíti az erőforrások hatékony felhasználásának előmozdítását a hulladékkezelés és a vízgazdálkodás, az újrahasznosítás és az energiahatékonyság javítása mellett.

Ebben a felülvizsgálatban az olyan **most kialakuló tematikákat és gyakorlatokat**, mint a körkörös gazdaság, a részvételen és az együttműködésen alapuló gazdaság, a környezettudatos tervezés, a környezetvédelmi hatékonyság, az ökomobilitás vagy az épületek felújítása és a fenntartható városrendezés a fenntartható fejlődés motorjának kell tekinteni.

1.3.3 Egy új európai stratégiának az európai intézmények és a tagállamok közös értékelésén kell alapulnia, és illeszkednie kell az **ENSZ 2015 utáni** fenntartható fejlesztési céljaihoz (jövőbeni SDO). Az Európai Unió jelentősen hozzájárult ezen jövőbeli fenntartható fejlesztési célok **egyetemes jellegének** meghatározásához. Ez a felülvizsgálat **összhangot** keres majd minden politika között, a fejlesztési politika európai szintű elvének megfelelően. Ezeknek a **közös, globális céloknak** meg kellene jelenniük a **speciálisan az európai kontinensre vonatkozó fenntartható fejlődési dinamikában** is. Ehhez az EGSZB azt javasolja, hogy a félidei felülvizsgálatot a 2030-ig szóló fenntartható fejlesztési célokhoz igazítsák, szoros együttműködésben a tagállamokkal.

⁽⁵⁾ Az öt mutató: munkanélküliségi ráta, képzetlen és nem integrálódott fiatalok, az elszegényedés veszélye az aktív korú népesség körében, egyenlőtlenségek, a háztartások bruttó reáljövedelme.

1.3.4 Az EGSZB vállalja, hogy részt vesz ebben a folyamatban, melynek célja a fenntartható gazdasági átmenet megvalósítása, és kitart amellett, hogy ambiciózus éghajlati/energiaügyi politikára van szükség. Figyelembe kellene venni a 2014. február 13–14-i „Új globális partnerség: az európai civil társadalom véleménye a 2015 utáni fejlesztési menetrendről” című konferencia ⁽⁶⁾ munkájának eredményeit, melyben az EGSZB jelentős szerepet vállalt.

2. A 2014. évi éves növekedési jelentés – folyamatosság és elmélyültebb megközelítés

2.1 A 2014. évi éves növekedési jelentésről szóló jelen vélemény **kapcsolódik** az EGSZB-nek az európai szemeszterről szóló korábbi véleményeiben kifejtettekhez, melyeket kiegészítenek a nemzeti gazdasági és szociális tanácsok és a hasonló konzultatív mechanizmusok hozzájárulásai. A vélemény emlékeztet az alábbi, 2014-ben is **aktuális következtetésekre**:

- egy **„európai szemeszter”**-nek nevezett, fejlődő, de komplex, megerősített együttműködési folyamat gyors létrehozása válaszul Európa történetének eddigi legsúlyosabb többdimenziós válságára, amely felszínre hozta a még befejezetlen gazdasági és monetáris unió hiányosságait;
- a növekedés beillesztése az **„Európa 2020” stratégia** céljai közé; kiemelve az oktatás, a képzés és az egész életen át tartó tanulás jelentőségét; a munkaerőpiaccal kapcsolatos aktív intézkedéseket, a vállalkozói szellemet, az önfoglalkoztatást; a társadalmi befogadásra irányuló politikákat; az energiahatékonyságot,
- a **fenntartható termelési és fogyasztási modell** felé mutató ökológiai átmenet elválaszthatatlan a válságból történő kilábalástól,
- a tagállamok, régiók és területek, valamint a központ és a periféria közötti **különbségek** növekedése; a kohéziós politika alapvető szükségessége az EU konvergenciájának a megteremtéséhez,
- az európai intézményeknek és a tagállamoknak hatékonyan kell a reformokat alkalmazniuk,
- az **államadósság növekedése** a bankválság miatt súlyosbítva,
- a növekedéssel kompatibilis, **differenciált költségvetési konszolidáció**; az államháztartások egyensúlyának helyreállítására irányuló politikáknak hosszabb távra kell szólniuk, keresve a bevételek és a kiadások, a kereslet és a kínálat közötti intelligens egyensúlyt,
- ezzel párhuzamosan a **növekedés beindítását, a foglalkoztatás és a versenyképesség elősegítését célzó kezdeményezés sürgőssége**; szükség esetén hatékony reformok bevezetése a termékek, a szolgáltatások és a munkaerő piacán; a beruházások és a szolidaritási politikák támogatása; teljes **bankunió**,
- a válságból való kilábalást célzó politikák súlyos társadalmi hatásai; a **társadalmi igazságosság és egyenlőség** figyelembevételének szükségessége a strukturális reformok költség-hatás elemzéseiben; ezen reformok társadalmi hatásvizsgálatának szükségessége,
- a szociális partnerek autonómiájának és a kollektív szerződéseknek a tiszteletben tartása és szoros együttműködés a **szociális partnerekkel és a civil társadalommal**; az európai szemeszter demokratikus legitimitációjának megerősítése; a szociális párbeszéd erősítése, elsősorban a munkaerőpiac reformjának terén.

2.2 A növekedés megvizsgálásához szükséges eszközök

2.2.1 Az EGSZB megjegyzi, hogy az európai szemeszter folyamata a folyamatok összehangolásától fokozatosan áttér a tagállamok számára kötelezőbb érvényű gazdasági kormányzásra. 2013 végén ezért értékelték az országspecifikus ajánlásokat, melyek alapján elkészülnek a **következő, 2014. tavaszi ajánlásokra vonatkozó javaslatok**, illetve megjelennek a nemzeti reformmenetrendekben. Az európai szemeszter különböző eszközeinek – amelyek közreműködnek a gazdaságpolitikák nagyobb mértékű összehangolását célzó elemzésben – összefonódása igen fejlett időzítő mechanizmust hoz létre, amelynek működésével jelenleg sajnos csupán **nagyon kevés európai és nemzeti szakértő** van igazán tisztában.

⁽⁶⁾ Új globális partnerség: az európai civil társadalom véleménye a 2015 utáni fejlesztési menetrendről.

2.2.2 Az Európai Bizottság 2013 őszén első alkalommal értékelt az eurózóna országainak **nemzeti költségvetés-tervezeteit**, még azt megelőzően, hogy a nemzeti parlamentek megvitatták és elfogadták volna őket. Az Európai Bizottság a 13 érintett eurózónatag közül egyetlen tervezetének a felülvizsgálatát sem kérte, ezért egyelőre nem merül fel a legitimitási konfliktusok problémája. A riasztási mechanizmus keretében készült jelentésből – mely megközelítőleg tíz makrogazdasági mutatót elemez⁽⁷⁾ – azonban az derül ki, hogy **idén tizenhat országot** vetnek alapos vizsgálat alá annak megállapítására, hogy vannak-e egyenlőtlenségek, és hogy azok túlzottak-e vagy sem.

2.2.3 Az Európai Bizottság elemzése szerint a jelenlegi helyzet **fordulópont**, amely **átfogó fellendülési** kilátásokat sejtet (**1,1 % az eurózónában és 1,4 % az egész EU-ban**), ezért ezt a tendenciát erősíteni kellene. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy ez a még bizonytalan fellendülési tendencia nem minden tagállamban érzékelhető. Ugyanakkor elismeri, hogy történt némi előrelépés az éves növekedési jelentésben, amely **a növekedést és a versenyképességet kiemelt prioritásként** kezeli. Az EGSZB figyelemmel fogja kísérni ezeknek a prioritásoknak az érvényesülését, hogy biztosítsa, hogy a 400 milliárd eurót azokra a projektekre fordítsák, melyek célja e prioritások megvalósítása. Arra is figyelmet fog fordítani, hogy egy leendő konvergencia- és versenyképességi eszköz hozzájáruljon a nehéz helyzetben lévő országok támogatásához reformjaik ritmusát és minőségét illetően.

2.3 Tovább tart a bizonytalanság?

2.3.1 Az éves növekedési jelentés egy **kezdődő, de még szerény mértékű fellendülést** emel ki. Az EGSZB aggasztónak találja az európai bizottsági dokumentum által feltárt bizonytalanságokat: a fizetéseképtelen bankok és az államadósságok közötti összefüggéseket, a feltörekvő országokbeli kereslet csökkenését, a pénzügyi rendszer töredezettségét, a munkanélküliség magas arányát; mindezek bizonytalanná teszik a kilátásokat és akadályozzák a növekedést.

2.3.2 Az EGSZB megállapítja, hogy a 2014. évi éves növekedési jelentés általánosságban optimistább, mint a Nemzetközi Valutaalap és az OECD előrejelzései, melyek szerint a világgazdaság növekedési üteme lassabb a 2013 májusában előrejelzett ütemnél, elsősorban a feltörekvő gazdaságok kilátásainak romlása miatt.⁽⁸⁾ Az utóbbi években az Európai Bizottság gyakran tett optimizmusról tanúbizonyságot olyan fellendüléseket jósolva, amelyek végül nem következtek be. Az EGSZB kéri, hogy a következő Európai Bizottság vizsgálja felül **a gazdasági kilátásokat, és szükség esetén módosítsa azokat**. Mindenesetre hangsúlyozza, hogy a stagnálás vagy túlságosan lassú növekedés fenyegetést jelent a szociális rendszerekre, különösen azokban az országokban, ahol azok még sérülékenyek.

2.3.3 A munkaerő-piaci helyzet válság miatti romlását nem követi ezzel arányos javulás a gazdasági stabilizáció során; az éves növekedési jelentés csupán időbeli eltérésre utal a fellendülés és a foglalkoztatás javulása között. Ha ez az időbeli eltérés fennmarad, **hosszú távú strukturális munkanélküliséghez** vezethet. Ezért kell különféle módon **ösztönözni a munkaerő-piaci részvételt**: képzésekkel, egész életen át tartó tanulással, a szociális partnerek részvételével csakúgy, mint munkahelyteremtő állami és magán támogatási programokkal.

2.3.4 Egyelőre korai lenne kijelenteni, hogy az eurózóna válsága már a múlté. Számos veszély fenyeget még, többek között az, hogy a tartósan túlságosan alacsony (1% alatti) infláció **deflációba** torkollik, aminek katasztrofális következményei lehetnek a fellendülési kilátásokat tekintve. Az **EKB monetáris politikája** ezzel kapcsolatban döntő fontosságú. Az egyéb kockázatokat illetően az EGSZB megjegyzi, hogy sok bank még mindig túl gyengének bizonyul ahhoz, hogy teljesíteni tudja kötelezettségeit. A következő stresszteszt az EKB ellenőrzése alatt fontos mutatója lesz a pénzügyi szektor egészségi állapotának.

2.3.5 Az éves növekedési jelentés elismeri, hogy **nem kedvezőek a vállalatok kilátásai**, amelyek növekedési perspektívái bizonyos országokban romlanak, nehezen jutnak hitelekhez, ami – akár csődöt is okozva – nehéz helyzetbe hoz számos kkv-t.

2.3.6 Az EGSZB elismeri, hogy az **eltérő gazdasági és társadalmi körülmények** meglete miatt nehéz az Európai Unió egészére érvényes, egységes prioritásokat meghatározni. Helytálló országspecifikus ajánlások megfogalmazása érdekében az EGSZB javasolja, hogy hozzanak konkrét intézkedéseket az **Európai Bizottság** és a civil társadalom közötti **párbeszéd** garantálása, illetve a **szociális párbeszéd** erősítése céljából.

⁽⁷⁾ Az eredménytábla mutatói a makrogazdasági egyensúlyhiány megelőzésére és kiigazítására: folyó fizetési mérleg, nettó nemzetközi befektetési pozíció, reál effektív árfolyamok, exportpiaci részesedés, nominális fajlagos munkaerőköltség, ingatlanárak infláció nélkül, hiteláramlás a magánszektorba, munkanélküliségi ráta (3 éves átlag), a magánszektor adóssága, a közigazgatási szektor adóssága, a pénzügyi szektor összes kötelezettsége.

⁽⁸⁾ OECD, Gazdasági kilátások, elemzések és előrejelzések, Eurózóna – A gazdasági előrejelzések összefoglalása (2013. november), <http://www.oecd.org/fr/eo/perspectives/zoneeuroprojectionseconomiques.htm>.

2.3.7 Az EGSZB továbbra is aggasztónak találja a válság okozta problémákat. Riasztónak tartja a bankok 2014-ben sorra kerülő eszközminőség-elemzésének (AQR) és stressztesztjeinek potenciális kockázatait; szükség van ezekre a hiteles felülvizsgálatokra, azonban a bankunió nem fog azonnali megoldásokat nyújtani.

2.3.8 Az EGSZB üdvözli a betéti garanciarendszerekre, valamint a hitelintézetek helyreállítására és szanálására vonatkozó irányelvekkel kapcsolatos megállapodást. **A bankunió létrehozása – a felügyeleti és a szanalási fejezeteit tekintve** – lényeges elem lesz a bizalom javítása és helyreállítása érdekében. Az EGSZB ezért kéri, hogy minél előbb fogadják el az **egységes szanalási mechanizmust**, mely egy újabb hitelintézeti válság kezelésének a legfontosabb eszköze.. Az EGSZB rendkívül csalódott amiatt, hogy a Tanács legutóbbi ülésének nem sikerült megállapodásra jutni a teljes bankunió tekintetében, és hogy úgy döntött, hogy a kormányközi folyamatot alkalmazza.

3. Stabilizáció, ugyanakkor töredezettség

3.1 Az éves növekedési jelentés elismeri, hogy az európai kereskedelem részesedése a világban fontos helyet foglal el az EU gazdaságában, mely fellendülését **inkább** a feltörekvő országokba irányuló **export által vezérelt növekedés** felé irányítja, miközben egyes országokban belső leértékelés zajlik.

Egy élénk nemzetközi versenyben az EU előkelő helyet őriz a világereskedelemben annak ellenére, hogy a **gazdasági folyamatok és az értékláncok jelentős változáson mennek keresztül**. Célja továbbá, hogy nagyobb nyitottságot biztosítson a beruházásokat illetően. Ezekre a fejleményekre válaszul az EU kereskedelemmel és beruházásokkal foglalkozó kétoldalú tárgyalásokon vesz részt, valamint kétoldalú megállapodások végrehajtásában működik közre. Az EGSZB továbbra is ügyel arra, hogy valamennyi megállapodásban érvényre jussanak a szabályok, a normák és az értékek, védőintézkedésekhez vagy vitarendezéshez folyamodik a WTO-nál és részt vesz a megállapodások nyomonkövetési mechanizmusaiban.

3.2 Az első éves növekedési jelentésekre jellemző, a drasztikus és általános megszorító politikáknak biztosított abszolút prioritás most átadja helyét egy árnyaltabb költségvetési konszolidációs célokkal jellemezhető, differenciáltabb megközelítésnek. Az EGSZB helyesli, hogy felszólították a tagállamokat arra, hogy jobban tervezzék meg konszolidációs programjaikat és fordítsanak nagyobb figyelmet azok **minőségére, összeállítására és intenzitására**. Az EGSZB elismeri, hogy az Európai Bizottság kifejezetten hangsúlyozza a költségvetési politika növekedésre, a közzféra hatékonyságára és a társadalmi igazságosságra gyakorolt hatását, továbbá ellenzi a környezetre káros támogatásokat.

3.3 Amint azt a GMU szociális dimenziója című véleményében kiemelte, az EGSZB aggasztónak találja, hogy a gazdasági és társadalmi helyzet az országok és az országcsoportok **eltérő fejlődéséről** tanúskodik a gazdasági fellendülés és a társadalmi egyenlőtlenségek tekintetében, ami veszélyezteti a tagállamok közös fellendülési kilátásait. Az EU feladata a nemcsak az eurózónában, hanem az egységes piacon belüli egyre erősödő **gazdasági és társadalmi töredezettség elkerülése**. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy szükség van egy a szegénység elleni küzdelemre vonatkozó keretirányelvre, amely elősegíti a munkaerő-piaci részvételt.

3.4 Az egész EU-nak el kell indítania a változó gazdasági körülményekhez való jobb alkalmazkodást lehetővé tevő reformokat. Amint azt már a 2013. évi éves növekedési jelentésről szóló véleményben hangsúlyoztuk, minden szereplő között (munkavállalók, háztartások/fogyasztók és vállalatok) egyenlő mértékben kell megosztani e strukturális reformok költségeit és hasznát.

3.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a 2014. évi éves növekedési jelentés nem tükrözi elegendő mértékben az **Európa 2020 stratégiához és annak teljesítménycéljaihoz** való kapcsolódást. Megismétli azzal kapcsolatos aggályait, hogy **nincs előrelépés** a stratégia céljainak elérését illetően. Hiányolja, hogy nem vizsgálják az előrelépés elmaradásának okait, és érdeklődéssel várja a félidei felülvizsgálatot; figyelmeztet arra, hogy az EU-n belül egyre inkább eltérnek a gazdasági tevékenység, a foglalkoztatás és a munkanélküliség, illetve a foglalkoztatás bizonytalansága terén tapasztalható tendenciák. Az Európa 2020 stratégia céljai bizonyos területeken egyre távolabb kerülnek. A munkanélküliségi ráta úgy tűnik, hogy 10,9 % körül stabilizálódik az Európai Unióban (12,1 % az eurózónában); ilyen magas szintet még soha nem ért el a gazdasági és monetáris unió megteremtése óta.

3.6 Bár az intézmények 2011 óta kérik a GMU szociális dimenziójának megerősítését, a fenti prioritásokat napirendre tűző, 2013. decemberi Európai Tanács csalódást keltő eredményekkel járt, amit sajnálattal nyugtáztott az EGSZB. Az EGSZB ugyanakkor hangsúlyozni kívánja, hogy **a foglalkoztatási jelentés felmutat néhány hatékony diagnosztikai eszközt**. Megállapítja, hogy az európai szemeszter foglalkoztatási jelentése tartalmazza a szociális mutatók eredménytábláját, és kéri, hogy integrálják azt egy olyan egységes felügyeleti keretbe, amely egyenlő mértékben veszi figyelembe a gazdasági és a szociális szempontokat. Az adósságállománnyal és az államháztartási hiánnyal kapcsolatos célok mellett **számszerűsíthető foglalkoztatásbeli és szociális célokat** kell megfogalmazni. Hasonló kiigazítási és szolidaritási mechanizmusokra lesz szükség a társadalmi egyenlőtlenségek korrigálása és a szociális beruházások előmozdítása érdekében. Az EGSZB már hosszú ideje hangsúlyozza, hogy **nagy szükség van a befektetésekre**, ideértve a szociális befektetéseket is, melyek munkahelyeket teremtenének, csökkentenék a szegénységet és felvonnák a küzdelmet a társadalmi kirekesztéssel. Ehhez mind magán-, mind állami befektetésekre szükség van, csakúgy, mint adott esetben **strukturális reformokra**.

3.7 Az EGSZB kiemeli továbbá, hogy a tagállamok strukturális problémáit a gyökerükön kell kezelni. **A strukturális versenyképesség, a gazdasági növekedés és az erős szociális dimenzió** Európa válságból való kilábalásának kulcsfontosságú elemei. A nemrégiben javasolt szociális mutatók eredménytábláját fel kell használni a rövid és középtávú változások támogatására a szociális partnerekkel szoros együttműködésben és egyeztetéssel.

3.8 Elkerülhetetlen a **nemek dimenziójának** integrálása az új gazdasági kormányzásba. Az EGSZB felszólítja az európai intézményeket és a tagállamokat, hogy a reformok során vegyék figyelembe a nemek dimenzióját, határozzanak meg az összes eszközben nemspecifikus adatokat, illetve határozzák meg a férfiak és nők közötti egyenlőtlenségek a növekedésre gyakorolt hatását, elsősorban a nemzeti reformmenetrendekben és az országspecifikus ajánlásokban.

3.9 A **nemzeti politikák megfelelő összehangolásának** hiányában bizonyos tagállami politikák negatív hatással lehetnek más tagállamokra. Az éves növekedési jelentés ugyan utal erre, de a **strukturális reformok koherens ütemtervének** az elkészítéséhez a közleményben megkezdettnél mélyebben kellene elemezni a nagy gazdasági reformprogramok tervezeteit. Így például az **adóügyi vagy szociális versenynek, az energiaszerkezetnek vagy a migrációs politikának** lehetnek negatív hatásai más tagállamokra.

3.10 A legnagyobb kihívás most a **gazdasági fellendülés támogatása**, ami magában foglalja ezeknek a jelentős gazdasági reformoknak a megfelelő végrehajtását, valamint a **szerkezeti versenyképesség** megerősítését, ami az innovációra, a szolgáltatások és a termékek minőségének javítására, a munkaszervezés és az irányítás újragondolására, a kutatás és annak alkalmazásai fejlesztésére való képességet jelenti az **ár tekintetében vett versenyképesség egyéb tényezői** mellett, mint például a termelőtőke költsége és a munkaerő költsége, valamint az euró meglehetősen magasnak ítélt átváltási árfolyama.

4. A fenntartható növekedést elősegítő hosszabb távú beruházások

4.1 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy sem a beruházásokra, sem pedig a **belföldi kereslet** növelésére nem fektettek elég hangsúlyt. Európának növekedés és munkahelyek kellenek, ezért van szükség egy **új európai beruházási programra**. Az EGSZB megismétli egy olyan beruházási programra vonatkozó javaslatát, amely minőségi, elsősorban a fiataloknak szóló munkahelyek megteremtésére, a fenntartható fejlődésre, innovatív jövőbeli projektekre, csakúgy mint az oktatásra, a kutatásra, az infrastruktúrára és a környezetvédelmi hatékonyságra irányul. Az ehhez hasonló programok fő kritériuma a munkahelyteremtés és ennek eredményeképp a szegénység csökkentése, illetve – a nagyobb munkaerő-piaci részvételnek köszönhetően – a költségvetésre nehezedő nyomás enyhítése kell, hogy legyen.

4.2 Az ilyen beruházási programoknak ki kell egészíteniük, illetve meg kell erősíteniük a **vállalkozások versenyképességének** javítására és a gazdasági fellendülés támogatására tett erőfeszítéseket, hogy tovább erősítsük az EU gazdasági teljesítményét a nemzetközi szintéren, illetve virágzó, inkluzív és erőforrás-hatékony jövőt biztosítsunk számára. A szolidaritás és a lojalitás – mind a tagállamokban, mind pedig egész Európában – kulcsfontosságú elemeit képezik annak, hogy a megtett erőfeszítések politikai és társadalmi szempontból is elfogadhatóak legyenek, és mindannyiunk javára váljanak.

4.3 Az EGSZB örömmel fogadja a **természeti erőforrások** hatékony felhasználására tett utalást, valamint az **energiapolitikáknak** a 2014. évi éves növekedési jelentés prioritásai közé sorolását a növekedés és a versenyképesség biztosítása érdekében. Az EGSZB szerint az **inkluzív és környezetbarát gazdaság** lesz a következő évek fő kihívása, amely képes a **mozgósításra a válságból való kilábalás érdekében**. A növekedést és a foglalkoztatást serkentő intézkedéseket az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az erőforrásokat hatékonyan felhasználó gazdaság felé történő, 2050-ig megvalósítandó környezetbarát átmenet köré kell szervezni. Az EU-nak fel kell gyorsítania ezt a folyamatot.

4.4 Mivel a költségvetési megszorítások önmagukban nem tudják serkenteni a növekedést, az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy dolgozza ki alaposabban a magánberuházásokra, a kkv-k hitelekhez való hozzáférésére, a fogyasztás fellendítésére, valamint az adópolitikák strukturális reformjára vonatkozó politikáit. A fenti három területen – **beruházások, fogyasztás, adózás** – nemzeti szinten hozott intézkedések csak egy egyértelműen meghatározott, összehangolt és a fenntartható fejlődést, valamint a közös jólétet szem előtt tartó **európai keretben** lesznek képesek hatásukat teljes mértékben érvényesíteni.

4.5 Az EGSZB megismétli az európai szintű – különösen az **EBB** és az EBA **kötvénykibocsátásai** révén történő – **beruházásokat támogató** ajánlásait, melyekkel finanszírozható a növekedés, globális szinten vonzzák a többletmegtakarítást, és kizárhatók velük az államadósság definíciójából bizonyos jövőbeli strukturális beruházások, továbbá több figyelem irányul az iparpolitikára.

4.6 Az európai **belföldi kereslet** fellendítése érdekében javítani kell a munkaerő-piaci részvételt, az állami foglalkoztatási szolgálatokat, valamint aktív munkaerő-piaci intézkedésekre van szükség. **Az ifjúsági garancia** ebből a szempontból – szerény finanszírozása ellenére is – különösen üdvözlendő. Mégis szükség van **stabil foglalkoztatási és bérezési kilátások** biztosítására is a fizetésből élők és a munkavállalók számára, hiszen enélkül nem lehet helyreállítani a bizalmat és a fogyasztást.

4.7 A belső piac fellendítésének elősegítéséhez fontos, hogy a munkaszerződésekre vonatkozó jogszabályok modernizálása, amely elősegíti a munkaerőpiac **rugalmasságát**, a megfelelő egyensúly megtalálása mellett figyelembe vegye a **munkaerő-piaci „biztonság” dimenzióját** is. Az Eurostat már 8,7 %-ra becsüli a szegény munkavállalók arányát az EU-ban 2011-ben,⁽⁹⁾ és a gazdasági válsággal a létbizonytalanság jelensége csak tovább terjed.

4.8 Ugyanígy, a legsérülékenyebb rétegeknek biztosított minőségi szolgáltatás elvárásaként értékelhetjük azt, hogy az Európai Bizottság a szociális védelem javítására szólít fel a társadalmi változás támogatása, valamint **az egyenlőtlenségek és a szegénység** fokozatos mérséklésének elősegítése érdekében. 2012-ben az Eurostat⁽¹⁰⁾ szerint az EU népességének egynegyedét fenyegette a szegénység vagy a társadalmi kirekesztés, ami mintegy 125 millió személyt jelent. Ez a szám 2008 óta fokozatosan növekszik, és nem a szociális védelmi rendszerek hibás kezelése tehető érte felelőssé, hanem a gazdasági válság és az egyenlőséget és a társadalmi igazságosságot figyelmen kívül hagyó politikák.

4.9 A fentiek fényében az EGSZB határozottan emlékeztet arra, hogy a strukturális reformok költségeit és hasznát egyenlő mértékben kell az összes szereplő között megosztani, ami elsősorban azt jelenti, hogy már most foglalkozni kell a remélt **jövőbeli fellendülés gyümölcseinek elosztásával**. Az EGSZB ismételten kéri, hogy az Európai Bizottság tegye egyértelművé a fizetésekkel, az inflációval és a termelékenységgel kapcsolatos álláspontját.

5. A kormányzás korlátozott mértékű és kiegyensúlyozatlan javulása

5.1 Az EGSZB véleménye szerint az új európai gazdasági kormányzás értékelése alkalmával drasztikusan **le kellene egyszerűsíteni** a folyamatokat. Amint azt az EGSZB véleményei már kiemelték, az európai szemeszter ütemterve tele van zsúfolva eszközökkel: stabilitási és növekedési paktum, a gazdasági és monetáris uniósbeli stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés, hatos csomag, kettes csomag stb. Az EGSZB megállapítja, hogy a kormányzás ilyen irányú alakulása, még ha az komplex is, úgy tűnt, hogy megnyugtatta a piacokat azzal kapcsolatban, hogy az EU és a tagállamok szeretnék megoldani a **GMU-val kapcsolatos kihívásokat**. Ezután a hitelesség, az érthetőség és a legitimitás összekapcsolására van szükség.

5.2 A **szociális partnerek és a civil társadalom** részvételét illetően az éves növekedési jelentés úgy tűnik, hogy elsősorban a nemzeti felelősségvállalásra helyezi a hangsúlyt, és nem kielégítő mértékben hangsúlyozza az említett szereplők tényleges részvételét az irányvonalak meghatározásában és a politikák végrehajtásában. A reformok hitelessége és elfogadhatósága a szociális partnerekkel való szoros együttműködés és egyeztetés függvénye, ez sikeres megvalósításuk záloga.

5.3 Az európai polgárok azt is elvárják Európától és a tagállamoktól, hogy ez az új kormányzás megoldja a **többi nehézséget** is: az éghajlatváltozás elleni küzdelmet, az energiapolitikát, az iparpolitikát, az erőforrások ésszerű és hatékony felhasználásának előmozdítását stb. Ezzel összefüggésben az EGSZB örömmel nyugtázza az Európai Bizottság által az energiaügy terén meghatározott prioritásokat.

5.4 A gazdasági és szociális kormányzás keretében egy egységes felügyeleti folyamattal létre lehet hozni egy olyan ösztönző mechanizmust, amellyel **támogathatók a konvergenciát és a versenyképességet célzó nemzeti reformok**. A 2014. évi éves növekedési jelentés utal arra az élénk vitára, amely az új, **„szerződéses megoldásokkal”** vagy „versenyképességi szerződésekkel” működő konvergencia- és versenyképességi eszköz bevezetését kísérte, amelyek keretében a tagállamok elkötelezik magukat a reformok mellett a pénzügyi támogatások könnyebb folyósításáért cserében. Az EGSZB úgy véli, hogy részletezni kellene a pénzügyi támogatások módját (hozzáadott értékük a már létező strukturális alapokhoz képest, a pénzügyi eszköz nagysága, a finanszírozás forrása) és a szerződéses megoldások formáját, ezért **a vitát továbbra is nyitva kellene hagyni és nem lenne szabad kapkodni**. A szerződéses megközelítés, amely a konvergencia- és versenyképességi eszköz alapja, nagyobb mozgásteret biztosíthat nemzeti szinten a civil társadalmak nagyobb mértékű bevonására. Ezen túlmenően középutat jelenthet az önkéntes összehangolás és a kötelező út között azokon a területeken, amelyekben a közösségi hatáskör jelenleg korlátozott. A tagállamok ezzel az elképzeléssel újra foglalkoznak majd a 2014. októberi Európai Tanács alkalmával.

5.5 Ami a munkaerő **megadóztatásáról** a fogyasztás adóztatására történő áttérést illeti, az EGSZB tart attól, hogy ez a jelenlegi helyzetben hozzájárulhat a belföldi kereslet gyengüléséhez. Aggasztónak találja továbbá annak a kockázatát, hogy a tagállamok a bérv versenyben egymás alá licitálnak, ami tovább csökkentheti a keresletet.

⁽⁹⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI\(2013\)130424_REV1_FR.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI(2013)130424_REV1_FR.pdf).

⁽¹⁰⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-05122013-AP/FR/3-05122013-AP-FR.PDF.

5.6 A **környezetvédelmi adózást** illetően az EGSZB érdeklődéssel veszi tudomásul, hogy az Európai Bizottság prioritásai között szerepel a munkaerőt terhelő adók átgondolása, és annak más, például a szennyezéshez kapcsolódó területekre történő áthelyezése. Intézkedéseket kellene hozni a környezetvédelmi adóreformok előmozdítása érdekében a tagállamokban, mivel ezek hozzá tudnak járulni a költségvetési egyensúly helyreállításához, és ezzel párhuzamosan csökkentik a természeti erőforrások felhasználását, illetve a behozott fosszilis tüzelőanyagok mennyiségét. Ez kisebb negatív hatást gyakorolna a növekedésre és a foglalkoztatásra, mint a közvetett adók.

5.7 Az **ingatlanadókat** az éves növekedési jelentés csupán mint alternatív adózási forrást említi a munkaerőt terhelő adók helyett, ezért az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy tegye egyértelművé ezzel kapcsolatos elképzeléseit, és fontos elemekkel egészítse ki azokat a következő éves növekedési jelentésben.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henry MALOSSE

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról

(kodifikált szöveg)

COM(2013) 932 final – 2010/0095 (COD)

(2014/C 214/11)

2014. január 13-án az Európai Parlament, 2014. február 21-én pedig a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43., 114. és 304. cikke értelmében kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról (kodifikált szöveg)

COM(2013) 932 final – 2010/0095 (COD).

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és a 2010. július 14-én elfogadott, CESE 966/2010 számú véleményében (*) már nyilatkozott arról, ezért a 2014. február 26-án és 27-én tartott, 496. plenáris ülésén (a február 26-i ülésnapon) 224 szavazattal 4 ellenében, 13 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javasolt szöveggel kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2014. február 26-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

(*) Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályok megállapításáról (kodifikált szöveg), HL C 44., 2011.2.11., 142. o.

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU